

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

PROSLAVLJEN SV. DIMITRIJE

BROJ
655

Subotica, 30. listopada 2015. Cijena 50 dinara

IZBORI U DSHV-U
BIRA SE NOVI PREDSEDNIK

GOŠTOVANJE
VINKOVAČKOG KAZALIŠTA

ZAŠTO JE
ORGANSKO SKUPLJE?

INTERVJU
VELIMIR PLEŠA

Dani Balinta Vujkova

Hčitaonica
rvatska
subotica

NACI ZELIĆU
Nagrada za životno djelo

VOJVODANSKA **Svastara**

www.svastara.rs

Imate Vojvodinu na dlanu!
SVAKOG PONEDELJKA

NA PREKO 1400 PRODAJNIH MESTA

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

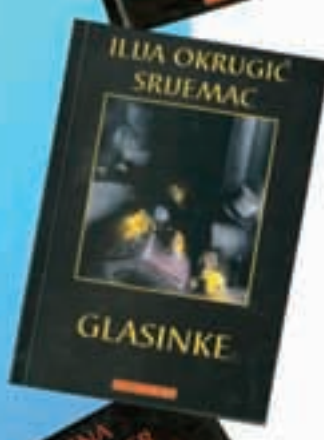
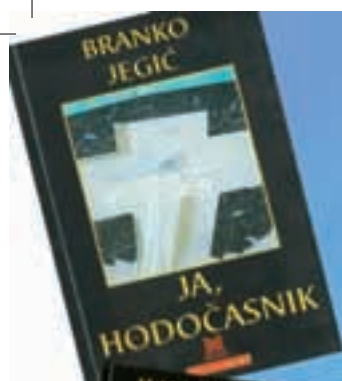
KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Sve po 100

Povodom Međunarodnog beogradskog sajma knjiga,
NIU »Hrvatska riječ« prodaje dio svoje naklade
po popularnoj cijeni – sve po sto dinara.

Milivoj Prčić - *I nakon desetljeća*
Jasna Melingver - *Vaga s Anđelima*
Petko V. Purčar - *Kult kornjače*
Željka Zelić - *Bezdan*
Milivoj Prčić - *Južno od Tranšeja*
Andrija Kopilović - *Okom svećenika I.*
Stjepan Bartoš - *Upoznavanje*
Zvonko Sarić - *Prosjakički banket*
Tomislav Ketig - *Velebitski orao*
Ilija Okrugić - *Tri povijesne drame*
Ilija Okrugić - *Glasinke srčanice*
Branko Jegić - *Ja hodočasnik*
Lazar Merković - *U ime pravde*
Ivan Pančić - *Natpivavanja*
Andrija Kopilović - *Okom svećenika III.*
Matija Poljaković - *Izabrane drame*
Matija Poljaković - *Izabrane drame II.*
Andrija Kopilović - *Okom svećenika II.*
Stjepan Bartoš - *Igra opasnih pojedinosti*
Matija Poljaković - *Izabrane drame III.*
Ilija Okrugić - *Hunjkava komedija*
Stjepan Bartoš - *Kuća koja plovi*
Ljubica Kolarić-Dumić - *Uz baku je raslo moje djetinjstvo*
Lazar Francišković - *Eseji*
Matija Molcer - *Označena tišina*
Milivoj Prčić - *Živi a izgubljeni*
Jakov Kopilović - *Molitve vremena sadašnjeg*
Vojislav Sekelj - *U izmučenim riječima*

Knjige se mogu kupiti u redakciji NIU »Hrvatska riječ«
ili pouzećem uz plaćanje troškova poštanske dostave.

AKTUALNO

Jedanaest lista u XI. izbornoj jedinici

Vojvodanski Hrvati na listama za izbore za Hrvatski sabor 6

TEMA

Dani Balinta Vujkova u Subotici

Trodnevni praznik knjige 8-10

Vesna Prčić izabrana za novu predsjednicu Podružnice DSHV-a Subotica

Izgubljene pozicije i upitna stečena prava.....14-15

INTERVJU

Velimir Pleša, generalni konzul Republike Hrvatske u Srbiji sa sjedištem u Subotici

Iznjedriti bolji položaj hrvatske zajednice11-13

SUBOTICA

11. Biofest, međunarodni festival organskih proizvoda

Zašto je organsko skuplje? 18-19

ŠIROM VOJVODINE

U Monoštoru predstavljen Godišnjak ZKVH-a

Povijest i sadašnjost Hrvata 24-25

Proslava Svetog Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici

Živjeti u zajedništvu 26-27

KULTURA

Gostovanje vinkovačkog kazališta Joza Ivakić povodom jubileja

70. godina od prve predstave subotičkog HNK-a 33

SPORT

Goran Vujković, državni prvak u strelčarstvu

Najvažnija je velika želja 55

Teške boje

Završeni su ovogodišnji četrnaesti *Dani Balinta Vujkova*. Prilikom jednog od programa ove manifestacije, na književnoj večeri, kada je predstavljena knjiška produkcija vojvodanskih Hrvata u 2014.-2015. godini, među nazočnima u publici se razvio kvalitetan dijalog o stanju u oblasti naše manjinske književnosti. I dobro je što se bez zazora razgovaralo, jer ne diranje problema i pitanja u bilo kojim društvenim oblastima je alibi za zadržavanje vlastite pozicije. Među ostalim, bilo je riječi i o mogućnostima aktivnijeg promoviranja književnih djela ovdašnjih Hrvata. Razmišljao sam o toj temi i nakon završene književne večeri.

Što napraviti da bi se više čulo za nas? Prije svega, treba sustavno i dugotrajno raditi i ugledati se na druge koji uspješno lobiraju za svoju kulturu. Ako se knjiga postavi na visoko mjesto u našoj hrvatskoj zajednici, ona će naći i put do šireg kruga čitatelja.

Promovirati danas knjigu i kulturu nije ni lako ni jednostavno. Primjerice, doktorica komparativne književnosti Alida Bremer radi već dugi niz godina na promociji hrvatske kulture u Njemačkoj. U razgovoru za *Slobodnu Dalmaciju*, ne tako davno, rekla je i sljedeće: »Zanimanje za nas u načelu nije veće od onog prema Slovačkoj, Albaniji, Estoniji ili Bugarskoj, a na nama je da od ove polazne pozicije nešto napravimo«. Ali da spomenem dobre stvari. Ipak su za uže krugove njemačkih čitatelja poznate autorice Dubravka Ugrešić i Slavenka Drakulić, kao i autori Marko Pogačar, Delimir Rešicki, Zvonko Maković...

Pri ovoj priči, treba imati u vidu i društveni kontekst, koji nije isti kao prije dvadeset godina, a kamoli prije pedeset godina. Pogotovo za književnost koju pišu Hrvati u Vojvodini. Glede konteksta, važno je i sljedeće: *Čemu intelektualci u postmoderno doba* je naslov jedne od knjiga povjesničara i teoretičara književnosti Cvjetka Milanje. Zbog čega takav naslov i o čemu govori ta knjiga? Govori o tome da intelektualac nije potreban, jer postmoderna, jednom od svojih strana, a to je egalitarizam vrijednosti, odnosno dehijerarhizacija vrijednosne vertikale, isključuje i nijeće bilo kakvu važnost intelektualca u postmoderno doba. se odnosi i na književnike. A sjetite se, primjerice, jednog Krležu, da tako kažem – držalo se do njegove riječi. Bilo nekad...

Danas postoji i činjenica hiperprodukcije pisane riječi, ima tu svega i svačega, ali vrijeme odradi svoje, pa se sve nekako 'skočka' i ono što je u književnosti vrijedno, dobije priznanje i čitatelja i kritike. Iako sam zagovornik da je književnost stvar elitizma, uvijek imam u vidu i činjenicu važnosti popularne kulture. Odmah ću objasniti zbog čega. U oblasti glazbe *The Beatles* su bili u Engleskoj popularna kultura, a danas su dio kulturne baštine svjetskog značaja. Tako je i u oblasti književnosti, primjerice, i s Raymond Chandlerom.

Uzimajući u obzir spomenuto, pitanje je kako danas djelovati glede promocije književnosti ovdašnjih Hrvata u danim okolnostima? Pokušavajući doći do odgovora, sve sam više »obojen teškim bojama«, kako to pjeva Goran Bare u istoimenoj pjesmi. Pokušat ću jednostavno odgovoriti. Ne grabe se ljudi za knjigama ni ovdje, u Srbiji, pa tako ni u Hrvatskoj, dakle, ni za onom našom manjinskom. No, za nas je važna kulturna strategija i kulturna politika koje sadrže budućnosnu projekciju, a naša kulturna politika mora biti rezultat sustava manjinske samouprave i na tom planu zajedničkog rada institucija.

Z. S.

JEDANAEST LISTA U XI. IZBORNOJ JEDINICI

Vojvođanski Hrvati na listama za izbore za Hrvatski sabor

Državno izborno povjerenstvo objavilo je za svih dvanaest izbornih jedinica pravovaljane predložene liste. Time je službeno počela izborna promidžba za izbor zastupnika za Hrvatski sabor, koja će trajati do ponoći 6. studenoga, kada počinje izborna šutnja. Od vojvođanskih Hrvata na listama za izbore za Hrvatski sabor u XI. izornoj jedinici nalaze se **Petar Kuntić** i **Zlatko Ifković**.

U XI. izornoj jedinici, gdje se biraju tri zastupnika od hrvatskih državljana koji nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, pravovaljanim je proglašeno 11 lista. Na zbirnoj kandidacijskoj listi za izbor zastupnika u Hrvatski sabor u XI. izornoj jedinici, Domoljubna koalicija okupljena oko Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) nalazi se pod rednim brojem 3, a predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Petar Kuntić nalazi se na njihovoj listi na 11. mjestu.

Koalicija Hrvatske konzervativne stranke (HKS), Hrvatske stranke prava (HSP) i Obiteljske stranke (OS) nalazi se na zbirnoj listi pod rednim brojem 4, a na njihovoj listi nalazi se i predsjednik Hrvatske nezavisne liste iz Subotice Zlatko Ifković na 3. mjestu.

Na parlamentarnim izborima za osmi saborski saziv, osim u Hrvatskoj, moći će se glasovati i u inozemstvu, na 114 biračkih mjesta u 48 država. Za Republiku Srbiju su određena dva biračka mjesta – u Veleposlanstvu u Beogradu, te u Generalnom konzulatu u Subotici. Najviše mjesta za parlamentarne izbore 2015. godine, 33, određeno je za Bosnu i Hercegovinu.

Prva će se birališta za parlamentarne izbore za Hrvatski sabor otvoriti u Australiji, u subotu 7. studenoga u 21 sat po hrvatskom vremenu, a posljednje biralište u Los Angelesu u ponedjeljak 9. studenoga u 4 sata ujutro po hrvatskom vremenu.

Na parlamentarnim izborima za Hrvatski sabor prije četiri

godine glasovalo se u 52 države, a za ove izbore se ne glasuje u Iranu, Maleziji, Maroku, Siriji, Venezueli i Novom Zelendu, gdje su zatvoreni hrvatski konzulati. U odnosu na 2011. godinu, ove se godine može glasovati u Brazilu i Kataru.

ŠTO JE TO »PREFERENCIJALNO GLASOVANJE«?

Prvi put građani Republike Hrvatske na parlamentarnim izborima mogu glasovati i preferencijalno. To znači da osim određene liste, mogu zaokružiti i kandidata na listi kojeg preferiraju. Listići će biti formata 62 x 43 cm, slični onima na izborima za Europski parlament, kada se također moglo preferencijalno glasovati.

Preferencijalno glasovanje je, pojednostavljeno rečeno, sustav glasovanja u kojem građani osim mogućnosti zaokruživanja određene liste imaju pravo i zaokruživanja određenog kandidata s te liste. Do izmjena Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski

sabor početkom 2015. građani su glasovali u tzv. sustavu zatvorenih lista, prema kojem se glasovalo za listu, a poredak kandidata odredile su stranke. Građani u tom sustavu na njega nisu imali utjecaj.

Na izborima za Sabor ove godine to neće biti slučaj – kad pred sebe dobijete glasački listić, osim liste moći ćete zaokružiti točno onog kandidata kojeg želite vidjeti u Saboru. Više se neće glasovati isključivo za stranačke liste, već za osobe na tim listama s imenom i prezimenom. Tko će s liste ući u Sabor određivat će se na temelju broja osvojenih mandata liste koja je prešla izborni prag i broja preferencijalnih glasova koje dobije pojedini kandidat. Ukoliko netko želi, može i dalje zaokružiti samo stranačku listu. U Sabor bi, uz one koji će biti visoko na listama, trebali ući i svi oni koji u preferencijalnom glasovanju dobiju najmanje 10 posto ukupnih glasova koje je dobila lista.

Z. I.

Web stranice ZKVH-a u rekonstrukciji

Obavještavamo javnost da internetske stranice Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata www.zkvh.org.rs trenutačno (od 24. listopada 2015. godine) nisu dostupne za pregledanje. Stranice su isključene kako bi se provela modernizacija i uklonili sigurnosni rizici koji su postojali u prethodnom razdoblju.

Naime, stranice Zavoda su nedavno zloupotrijebljene, odnosno, u pozadini je obavljena neovlaštena eksploatacija

servisa od strane nepoznatih počinitelja koji su ih koristili za slanje masovne neželjene pošte

i reklama putem interneta, te je poslužitelj naših web stranica bio prisiljen isključiti ih.

Web stranice Zavoda bit će ponovno dostupne javnosti za desetak dana, tijekom kojeg razdoblja će se raditi na povećanju sigurnosti od »upada« neovlaštenih osoba, te na njihovu osuvremenjivanju i prilagođavanju posjetiteljima s mobilnim uređajima (pametni telefon, tablet), što će dovesti i do određenih promjena u izgledu web stranica i načinu njihova korištenja, navodi se u priopćenju ZKVH-a.

KAMPANJA HDZ-A ZAPOČELA U SLAVONIJI

Tražit će se reciprocitet prava

Nakon 8. studenoga preporodit će se stvari u Hrvatskoj, bit će osigurana država koja će skrbiti o Hrvatima ne samo u Hrvatskoj, već i diljem svijeta, pa i u Vojvodini, odnosno Srbiji. U dijalogu s Vladom Republike Srbije tražit će se reciprocitet prava, pa bi hrvatska manjinska zajednica trebala biti izjednačena u svim svojim pravima, s pravima srpske manjine u Hrvatskoj, kaže Miro Kovač u razgovoru za HR

Hrvatska demokratska zajednica je dvotjednu predizbornu kampanju započela u Slavoniji, turnejom od Virovitice preko Slatine do Osijeka, gdje je napunila sportsku dvoranu *Gradski vrt* na središnjem stranačkom skupu pred oko 2.500 članova i simpatizera. Skup su otvorili *Najbolji hrvatski*

ku da mu je stalo do Slavonije, Baranje i Podravine i da vrlo brzo od njih želi napraviti hrvatsku žitnicu, što su sve prethodne vlade propustile. Najveći pljesak ipak je zavrijedio predsjednik stranke Karamarko, kojega je voditelj **Kurbeša** najavio kao novoga premijera, pa je najprije Karamarko poručio kako

Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i dopredsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa, i izjavio da je skup nadmašio njegova očekivanja, a posebice nastupni govor Brkića i nedvosmislene poruke predsjednika stranke Tomislava Karamarka, pa je već na početku predizborne kampanje razvidno kako ova

IZJEDNAČITI PRAVA MANJINA

I **Miro Kovač**, međunarodni tajnik HDZ-a, zadovoljan je i ozračjem i ambijentom, te reakcijom nazočnih koji jedva čekaju promjene u društvu i na čelu države i uvjeren je kako će HDZ i *Domoljubna koalicija* polučiti odličan rezultat i Hrvatsku povesti u odlučne promjene. Govorio je i o očekivanjima u 11. izbornoj jedinici, koju čine časnici i poštenci ljudi, kao međunarodni tajnik sve ih i osobno poznaje, a unazad 4 – 5 godina poznaje i Petra Kuntića, čovjeka koji se bori za prava Hrvata u Srbiji, poglavito u Vojvodini. I za kraj, uputio je poruku Hrvatima van Hrvatske, dakle i pripadnicima manjinske hrvatske zajednice u Srbiji, da će se nakon 8. studenoga preporoditi stvari u Hrvatskoj, bit će osigurana država koja će skrbiti o Hrvatima ne samo u Hrvatskoj, već i diljem svijeta, pa i u Vojvodini, odnosno Srbiji.

U dijalogu s Vladom Republike Srbije tražit će se reciprocitet prava, pa bi hrvatska manjinska zajednica trebala biti izjednačena u svim svojim pravima, s pravima srpske manjine u Hrvatskoj, pa i da imaju svojega predstavnika u Skupštini Srbije, baš kao što srpska manjina ima tri predstavnika u Hrvatskom saboru. Suglasio se i da HDZ pomogne DSHV-u u nastojanju da se pridruži velikoj obitelji europskih Pučana, i ako to od njih zatraže, pomoći će koliko god bude potrebno.

Slavko Žebić

tamburaši, a poslije su nastupili još i **Mate Bulić** i **Miroslav Škoro**, a onda je domoljubna koalicija poručila kako će dokrajčiti vladavinu nesposobnih, kako je poručio drugi na listi u IV. izbornoj jedinici i predsjednik županijskog odbora HDZ-a **Ivan Anušić**, dok je **Ivan Tepeš**, predsjednik HSP-a AS i treći na listi poručio kako je ovo - »lista bez komunista«.

Pozornost nazočnih je privukao i nastupni govor **Milijana Brkića**, prvoga na ovoj listi, koji je priznao kako je njegovim slanjem u Slavoniju predsjednik stranke **Tomislav Karamarko** poslao nedvosmislenu poru-

ku da mu je stalo do Slavonije, Baranje i Podravine i da vrlo brzo od njih želi napraviti hrvatsku žitnicu, što su sve prethodne vlade propustile. Najveći pljesak ipak je zavrijedio predsjednik stranke Karamarko, kojega je voditelj **Kurbeša** najavio kao novoga premijera, pa je najprije Karamarko poručio kako je spreman preuzeti vođenje države i to čim nesposobni za sobom zatvore vrata. Palo je tu dosta žaoka na račun migrantske krize, jer nitko nije tjerao te jadne ljude u hladnu Sutlu, ili podjela na »mi ili oni« s jasnom ogradom da je Hrvatska već umorna od podjela i da će nova Vlada, koju birači već sada prepoznaju, učiniti Hrvatsku ozbiljnom državom, kakva je bila još samo u vrijeme kada ju je vodio pok. predsjednik **Tuđman**.

POČAST ZA KUNTIĆA

Skupu je nazočio i **Petar Kuntić**, predsjednik

izravnih susreta na Hrvatskom svjetskom kongresu i gotovo svakodnevno kontaktiraju na internetu, no svjestan je kako je na svojem 11. mjestu daleko od Hrvatskog sabora, jer ulaze samo 3 zastupnika s ove liste, no ipak je počašćen da je među tim časnim ljudima.

Na pitanje u svezi izbora u DSHV-u priznao je kako se uvelike pripremaju za 13. izborni sabor zakazan za petak 30. listopada. On je donio odluku da se više neće kandidirati i od prvoga trena podržava izbor profesora **Tomislava Žigmanova** za novoga predsjednika DSHV-a.

DANI BALINTA VUJKOVA U SUBOTICI

Trodnevni praznik knjige

Nagrada za životno djelo na području književnosti Balint Vujkov Dida ove je godine dodijeljena Naci Zeliću * Nagrada Emerik Pavić pripala je zborniku radova Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu, a novoutemeljena nagrada Iso Velikanović otišla u ruke Nevena Ušumovića

Najveća književna, a ujedno i jedna od najvećih kulturnih manifestacija Hrvata u Vojvodini – *Dani Balinta Vujkova* – održana je po 14. puta prošloga tjedna, od četvrtka do subote, u Subotici. Sa svojim sada već prepoznatljivim, bogatim i raznovrsnim programom, namijenjenim gotovo svim uzrastima, bio je ovo svojevrsni, trodnevni praznik knjige u vojvođanskih Hrvata.

Manifestacija je počela programom *Narodna književnost u školi*, namijenjenim najmlađima, koji je održan u HKC-u *Bunjevačko kolo*, okupivši blizu 500 gledatelja (opširnije na Hrckovim stranicama).

NAGRADA ZA ŽIVOTNO DJELO

Središnji program manifestacije, Multimedijalna večer, u okviru koje se dodjeljuju nagrade za književna postignuća, održana je u petak, 23. listopada, u Velikoj vijećnici Gradske kuće. Nagrada za životno djelo na području književnosti *Balint Vujkov Dida*,

koju dodjeljuje Hrvatska čitaonica, dodijeljena je ove godine **Naci Zeliću**, samoprijegornom promicatelju književne baštine i autoru nekoliko knjiga, koji živi i radi u Zagrebu, a podrijetlom je iz Subotice. »Nacu Zelića doživljavamo kao velikog prijatelja, čovjeka koji je stvarao mostove pružajući potporu suzavičajnicima i kada to nije bilo lako. On je uvijek nalazio motiva, povoda, snage i vremena za okupljanje ljudi, posebice mladeži i djece, a sve s ciljem očuvanja i popularizacije bunjevačkog narodnog

stvaralaštva, kao dijela hrvatske kulture«, navodi se, među ostalim, u obrazloženju nagrade.

NAGRADA ZBORNIKU

Nagrada Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Emerik Pavić** za najbolju knjigu u 2014. dodijeljena je zborniku radova *Bunjevci u vremenskom i prostornom kontekstu*, objavljenom u sunakladi Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, FF-presa i ZKVH-a.

»Meni je u ime Uredništva posebno drago da je vaša zajednica prepoznala važnost i vrijednost ovoga rada i što ste zapravo taj rad okrunili ovom nagradom. To je zapravo 'točka na i' na ono što smo dosad napravili. Naravno, tu ne stajemo«, rekla je jedna od urednica zbornika prof. dr. sc. **Milana Černelić**.

U ime Filozofskog fakulteta nazočnima se obratio prodekan za organizaciju i razvoj prof. dr. sc. **Željko Holjevac**, koji je istaknuo kako je ova nagrada za tu ustanovu priznanje, ali i obveza

Nagrada za životno djelo: Nevena Racić, Naco Zelić (dobitnik), Katarina Čeliković

Polaganje vijenaca na bistu Balinta Vujkova

»da nastavimo s vama surađivati«. Podsjetio je također da se na toj visokoškolskoj ustanovi školovao i određeni broj istaknutih Hrvata iz Vojvodine, poput te večeri nagrađenog Nace Zelića. »Filozofski fakultet u Zagrebu nije samo institucija koja je pružala i pružat će vam intelektualnu potporu, već je i vaš prijatelj«, naveo je Holjevac.

NAJBOLJE PROZNO DJELO

Po prvi puta dodijeljena je trijenalna nagrada ZKVH-a *Iso Velikanović* za najbolju knjigu proze u razdoblju od 2012. do 2014. godine. Prvi njezin laureat je **Neven Ušumović**, književnik i ravnatelj Gradske knjižnice u Umagu, podrijetlom iz Subotice. Nagrada mu je uručena za zbirku priča *Rajske ptice*. »To što sam ja dobio ovu nagradu pokazuje volju da se mi koji smo otišli iz svog zavičaja uključimo u djelatnost hrvatske zajednice ovdje i ja zaista osjećam ovo kao obvezu da svojim skromnim književnim priložima i dalje surađujem

i radim na tome da se hrvatski književni život u Vojvodini održi«, rekao je ovom prigodom Ušumović.

Nazočnima su se obratili i predsjednik HNV-a dr. sc. **Slaven Bačić**, te novi konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**. »Kao generalni konzul Republike Hrvatske u Republici Srbiji, sa sjedištem ovdje u Subotici, ja ću učiniti i činiti sve što je u mojoj moći da kultura ne izgubi svoj spokoj širine, energiju i snagu nacionalnog postojanja. Čestitam slavodobitnicima ovogodišnjih nagrada, želim svima još mnogo uspješnog rada na promicanju kulture, književnosti i svega onoga što potpomaze opstojnosti Hrvata ovdje u Vojvodini«, kazao je Pleša.

Nakon uručjenja nagrada priređen je koncert Akademskog zbora Filozofskog fakulteta u Zagrebu *Concordia discors* a u okviru večeri nastupili su i Pjevačka skupina *Zlatovez* Muzičke škole Subotica i mladi gajdaši koje je pripremila prof. **Tamara Štricki**.

IMAMO PUNO TOGA VRIJEDNOGA

Primajući nagradu, Naco Zelić je kazao kako je ponosan na sredinu u kojoj je živio, koja ga je »stvorila« i koja mu je omogućila da radi. »Mogao bih nabrojati stotine onih, od mog župnika i vjeroučitelja **Blaška Rajića**, učitelja, **Matije Poljakovića**, Balinta Vujkova, koji su me uveli i omogućili raditi ovo što sam radio, a u čemu sam eto, nešto i dao. Oni su mi otvorili oči za ono što kao zajednica imamo, a imamo puno toga vrijednoga«, rekao je Zelić. Inače, Zelić se odrekao novčanog dijela nagrade u korist obitelji čija djeca pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Ta su novčana sredstva dana jednoj brojnoj obitelji čije troje djece pohađa nastavu na hrvatskom jeziku.

43 NOVA NASLOVA

U četvrtak navečer, u Hrvatskoj čitaonici održano je predstavljanje knjiške produkcije vojvođanskih Hrvata u proteklih godinu dana, a u sklopu kojeg je priređen i razgovor o aktualnim pitanjima vezanim za ovu tematiku. O knjiškoj produkciji govorila je profesorica književ-

nove publikacije – poezija dominira s 9 novih knjiga dok drama ostaje bez ijednoga naslova. Kratkopričaši broje 5, a romanopisci tri naslova, dok je suštinski riječ o samo jednom novonapisanom romanu. Iz popisa knjiške produkcije jasno je vidljivo da je ovo godina posvećena velikanu **Ivanu Antunoviću** te su tiskani njegov neobjavljeni roman

Nagrada *Iso Velikanović*: Stjepan Blažetin i Neven Ušumović (dobitnik)

nosti **Nevena Mlinko**. »Na osnovu 43 nova naslova, možemo konstatirati da je ovo bilo plodno razdoblje po pitanju nakladničke djelatnosti«, ocijenila je Mlinko. »Područje beletristike je i dalje najplodnija i broji 22

Posljednji Gizdarev i molitvenik *Čovik s Bogom*. U poređenju s prethodnim godinama povećao se broj tiskanih znanstvenih publikacija, 15 ovoga puta, prevagu odnose povijesne teme«, navela je Mlinko dodavši da su knjige tiskali nakladnici u Subotici, Petrovaradinu, Novom Sadu, Zagrebu, a da je u sunakladi objavljeno čak 11 naslova.

RAZGOVOR O KNJIŽEVNIM PROBLEMIMA

Tijekom razgovora, u kojem su sudjelovali književnici, nakladnici i urednici, istaknu-

Uručenje nagrade *Emerik Pavić*: Željko Holjevac, Tihana Rubić, Slaven Bačić, Milana Černelić

ta je potreba za češćim susretima hrvatskih književnika iz Vojvodine, ali i za osnutkom njihove strukovne udruge. Konstatirano je kako se godišnje objavi solidan broj naslova, ali da postoje deficiti glede kasnijeg predstavljanja knjiga široj javnosti, kao i njihovog kritičkog

Ernest Barić (*Pravopisni prijepori oko pisanja mađarske onomastičke građe u 'Bunjevačkim i šokačkim novinama'*), dr. sc. **Vesna Budinski** i dr. sc. **Martina Kolar Billege** (*Od zavičajnoga govora do standardnoga hrvatskog jezika uz primjenu metodičkoga instrumentarija u digitalno-*

roman bijega u introspekciju), **Klara Dulić** (*'Prstenovani gavran'* Petka V. Purčara), **Milovan Miković** (*Književni prinosi Ilije Okrugića Srijemca u interpretaciji Jasne Melvinger*), **Božica Zoko** (*Poetska obljetnica Jasne Melvinger... ili odmjeravanje duše u sva tri svijeta*), dr. sc. **Vlasta Markasović** (*(Ne) Sklad(a)ni divani Tomislava Žigmanova i 'teror povijesti'*), **Zorica Jurčević** (*Dobri duh Zagreba: Psihoanalitički pristup Valentinu Knezu*), **Bernadica Ivanković** (*Basne u sakupljačkom opusu Balinta Vujkova*), dr. sc. **Ivica Ivanković Radak** (*Pajo Kujundžić*), **Katarina Čeliković** (*Jezikoslovne i književne teme u kalendaru 'Subotička Danica'*) i **Tomislav Žigmanov** (*Proza Josipa Klarskoga i tematika Drugog svjetskog rata*). U okviru stručnoga skupa, predstavljen je i zbornik s proteklih dvaju Dana Balinta Vujkova – iz 2013. i 2014. godine, u kojem je sabrano blizu četrdeset radova.

je Učiteljski fakultet u Zagrebu i ove godine bio prisutan s temom zavičajne književnosti i to njezine zastupljenosti u digitalnome udžbeniku. Vrlo, vrlo korisne teme koje ćemo ubrzo imati i u zborniku radova. Tiskanjem zbornika pokazajmo našu ozbiljnost u pristupu organizaciji skupova, odnosno dostupnosti radova nakon održanog skupa«, kaže za HR predsjednica Organizacijskog odbora Dana Balinta Vujkova Katarina Čeliković. »Zanimljivo je da nas je ove godine veći broj televizijskih i radijskih medija pozvao u gostovanje u cilju predstavljanja samo manifestacije, što nam daje nadu da smo kontinuitetom održavanja Dana Balinta Vujkova dokazali i njezinu kvalitetu. Mi smo već u pripremi za iduće Dane, koji će biti 15. po redu, i najavljujemo brojne programe koji će obilježiti petnaest godina djelovanja Hrvatske čitaonice«, dodaje ona.

U spomen na Balinta Vujkova, književnika i sakupljača i obrađivača hrvatskih narodnih djela iz Vojvodine i susjednih država, položeni su i vijenci na njegovu bistu u parku u središtu Subotice.

NOVA IMENA

»Znanstveno-stručni skup je predstavio i nova imena, mlade znanstvenike koji su se bavi-

O knjiškoj produkciji govorila je Nevena Mlinko

iščitavanja. Apostrofirani je i problem nedostatka institucionalne potpore hrvatskoj književnosti u Vojvodini od strane Republike Hrvatske, u smislu otkupa knjiga kako bi se povećala vidljivost ovdašnjeg stvaralaštva u književnom prostoru matične države. Bilo je riječi i o slaboj vidljivosti književnosti ovdašnjih Hrvata u srpskom književnom prostoru, a naznačena je i potreba za većom interakcijom s drugim manjinskim književnostima u zemlji – poput slovačke, mađarske...

»Imali smo prilike čuti konstruktivne prijedloge prisutnih i nadam se da će upravo to potaknuti naše književnike na djelovanje u cilju njihova kvalitetnijega povezivanja, možda osnivanja društva zavičajnih pisaca, što će zasigurno ovisiti o njihovoj agilnosti i želji da se odnos prema našoj knjizi promijeni«, kaže moderatorica razgovora **Katarina Čeliković**.

STRUČNI SKUP

U okviru Dana održan je i dvodnevni stručno-znanstveni skup koji je okupio izlagače iz Srbije, Hrvatske i Mađarske. Sudjelovali su: dr. sc. **Stjepan Blažetin** (*Hrvatski književno-povijesni diskurz i književnost Hrvata izvan Hrvatske*), dr. sc.

me udžbeniku), dr. sc. **Bernadett Zadrovich** (*Hrvati i sveti Martin u Mađarskoj*), **Mirko Čurić** (*Pavao Sučić u monografiji Milka Cepelića i Matije Pavića 'Josip Juraj Strossmayer, biskup bosansko-djakovački i sriemski, god 1850-1900.'*), **Silvestar Balić** (*Slobodnim putovima Mije Karagića – uz 70. rođendan*), **Katarina Dinješ Gros** (*Zavičaj, rat i intima u kratkim pričama i*

Stručni skup je okupio izlagače iz Srbije, Hrvatske i Mađarske

kolumnama Julijane Adamović), **Ladislav Heka** (*Biskup Josip Juraj Strossmayer i Mađari*), **Stevan Mačković** (*Petar Pekić, život i djelo*), dr. sc. **Tatjana Ileš** (*Don Kišot iz panonske provincije: roman Petka Vojnića Purčara 'Odlazak Pauline Plavšić' kao*

li zavičajnim piscima, kao što su: Petko Vojnić Purčar, Jasna Melvinger, Petar Pekić, Mijo Karagić, Balint Vujkov, Josip Klarski i dr., a bilo je i otkrivanja nama nepoznatih pisaca kao što je Julijana Adamović rodnom iz Plavne. Radujem se što

Dane Balinta Vujkova organizira Hrvatska čitaonica u suradnji s Gradskom knjižnicom Subotica i uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, te podršku Hrvatskog nacionalnog vijeća.

D. Bašić Palković

VELIMIR PLEŠA, GENERALNI KONZUL REPUBLIKE HRVATSKE U SRBIJI SA SJEDIŠTEM U SUBOTICI

Iznjedriti bolji položaj hrvatske zajednice

*Kultura svađe nikada nije niti jedno društvo, niti jednu zajednicu dovela do nečeg dobrog pa neće ni hrvatsku zajednicu u Srbiji * Mislim da je pred hrvatskom zajednicom veliki posao i osobno mogu obećati da ću stajati kao partner u tome gdje će to zajednica tražiti * Ne može se komparirati hrvatska manjina u Srbiji niti s jednom drugom manjinom u cijelome svijetu*

Razgovor vodila: Jasminka Dulić

Velimir Pleša novi je generalni konzul Republike Hrvatske sa sjedištem u Subotici. Na to mjesto je došao s dužnosti generalnog konzula RH sa sjedištem u Mostaru, koju je obnašao sedam godina. To iskustvo će mu, kaže, dobro doći i u radu u novoj sredini gdje se Hrvati suočavaju sa sličnim problemima kao i Hrvati u BiH, s jednom razlikom da su Hrvati u BiH konstitutivni narod, a Hrvati u Srbiji nacionalna manjina. Generalni konzul poručuje kako će hrvatska zajednica u njemu imati iskrenog partnera i suradnika osobito na planu povezivanja Hrvata u Srbiji s maticom i obrnuto.

HR: Na dužnost generalnog konzula

u Subotici dolazite s dužnosti generalnog konzula u Mostaru, vjerojatno će Vam to iskustvo puno značiti u radu na novoj dužnosti generalnog konzula u Subotici.

Zaista iskustvo koje nosim iz Bosne i Hercegovine odnosno svog mandata na dužnosti generalnog konzula u Mostaru vrlo dobro će mi doći prije svega na početku mandata i u sagledavanju odnosa kakvi vladaju na području generalnog konzulata Subotice koji teritorijalno obuhvaća područje dvije trećine Vojvodine i na kojem živi najveći broj Hrvata u Republici Srbiji. Upravo zbog toga je u Subotici osnovan Generalni konzulat jer se potreba za generalnim konzulatom upravo i

pojavljuje na područjima gdje žive Hrvati. Iako su ti odnosi u BiH između Hrvata i središnje vlasti u Sarajevu podosta različiti od ovih koji su ovdje između Hrvata i središnjih vlasti u Beogradu oni se mogu u neku ruku podvesti pod jednoznačnik i biti komparirani. Naime, iako su u BiH Hrvati konstitutivni narod oni su zaista konstitutivni narod samo na papiru. U stvarnosti je puno bliže ponašanje središnjih vlasti u BiH kao prema manjinskom narodu koji se pokušava »izgurati« na poziciju nacionalne manjine i u tom slučaju bi oni bili u istoj situaciji u kakvoj jesu Hrvati u Srbiji. Duboko sam uvjeren da se to u BiH neće dogoditi obzirom na brojnost Hrvata i obzirom

da Hrvati u BiH ipak imaju tu jednu notu žilavosti boraveći na tim prostorima već stoljećima i sigurno će učiniti sve da se promijeni situacija u smjeru da oni postanu i stvarno konstitutivni narod koji će kao jedan tronožac biti oslonac te države. Kad su u pitanju odnosi ovdje, o kojima ja mogu više znati i znam iz nekih pisanih dokumenata, knjiga, edicija koje su mi došle u ruke, a mogu čak reći i na osnovu ova tri tjedna mog boravka u Subotici, da je manjinsko pitanje zaista pitanje koje hrvatsku nacionalnu manjinu opterećuje, a u određenoj mjeri je to pitanje koje zavrđuje dostatnu pažnju u odnosima dviju država.

HR: Može li se uspo-

Hrvata u Srbiji s položajem Srba u Hrvatskoj?

Naravno da su nacionalne manjine zapravo bogatstvo jedne države i one bi takve i trebale biti. Mislim da Srbi u Hrvatskoj to stvarno i pravno jesu. Oni jesu u takvoj poziciji da imaju taj položaj i da ih se tako tretira i daj Bože da dođe vrijeme da se Hrvati u Srbiji tretiraju na jednaki način. Gotovo sam pa uvjeren, obzirom na to da je put Srbije usmjeren i prema EU, da će se u tom postupku približavanja i pristupanja EU, neke stvari morati i u zakonskim okvirima ali i u stvarnosti prilagoditi zakonima EU i država Europe i vjerujem, ako ne prije, da će onda to pitanje hrvatske manjine u Srbiji biti riješeno i morati će se početi postupati na drugačiji način.

HR: Koliko to ovisi od same zajednice, a koliko od središnjih vlasti?

Potrebno je da i sami Hrvati kao nacionalna manjina i preko svojih legitimnih političkih predstavnika aktiviziraju svoju poziciju i prema središnjoj državnoj vlasti. U ovom trenutku nemaju zastupnika u državnom parlamentu i toliko dugo dok ga neće imati i dok to neće biti zaista netko tko će znati artikulirati interese Hrvata u Srbiji, dotle se ne može puno niti očekivati u smislu da će s druge strane biti ponuđeno nešto bolje. Uvjeran sam da Hrvati mogu u razdoblju koje je pred nama, u bliskoj budućnosti, naći načina i mogućnosti i ljudskih potencijala koji će na pravilan način predstaviti i artikulirati njihove interese i u središnjoj državnoj vlasti.

Na žalost odnosi unutar hrvatske zajednice u dodatnoj mjeri usložnjavaju poziciju Hrvata u Srbiji. Previranja, odnosi unutar Hrvatskog naci-

onalnog vijeća, pa sad izbori u Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini – to je povezano pupčanom vrpcom jedno s drugim. Neka sad prođu izbori unutar DSHV-a, neka se izabere novo vodstvo i neka se krene, ne ispočetka jer je to nemoguće, ali neka se krene u nekakvu utrku s tim da se dostignu možda neke druge manjine koje nemaju takvih problema, i preko svojih izabраниh političkih predstavnika mogu u potpunosti artikulirati svoje pozicije. Mislim da je jednostavno neprihvatljivo, to je moj osobni stav, da se u ova tri tjedna unazad koliko sam ovdje, toliko posvećuje pažnje odnosima unutar HNV-a, mislim pri tome na to s ovim mladim dečkom oko toga gdje je bio, gdje nije bio..., to su stvari koje stvarno jesu za uho, za oko, za tisak, medije jako popularne i na njima se može puno vijesti napraviti, ali za sam položaj Hrvata su potpuno beznačajne i štete im. Mislim da je pred hrvatskom zajednicom veliki posao i osobno mogu obećati da ću stajati kao partner u tome gdje će to zajednica tražiti. Ja ne mogu niti želim nametnuti svoje razmišljanje ali da svakome hoću iskreno i od srca reći da to nije dobro, koristim i ovu prigodu. I velim nije dobro da su na takav način zavađeni. Ne znam sasvim sigurno sve detalje, zbog čega je to tako. Ali mislim da je unutar svakog društva, unutar svake zajednice, najpotrebnija kultura – kultura međusobnog razumijevanja, kultura razgovora u konačnici, a ne kultura svađe. Kultura svađe nikada nije niti jedno društvo, niti jednu zajednicu dovela do nečeg dobrog, pa neće ni hrvatsku zajednicu u Srbiji.

HR: Kako se među Hrvatima u BiH postiglo zajedništvo nakon duljeg vremena nesloge, rascjepkanosti?

Oni su zapravo 2010. godine nakon općih izbora dosegli dno-dna u političkom pogledu i došli u poziciju da na razini državne, federalne i županijskih vlasti, osim u Hercegovačko-

neretvanskoj županiji gdje su većina, te naravno u Zapadno-hercegovačkoj koja je etnički potpuno homogena, nikada nigdje drugdje nisu mogli utjecati ni na kakvo donošenje odluka. I upravo ih je ta nemoć koju su osjetili, da gube tlo pod nogama, natjerala na jedan kompromis, dogovor, zajedništvo. Dvije hrvatske stranke se nisu formalno spojile ali su u svojim nastupima putem zastupnika na pojedinim razinama počeli zagovarati jednaku, zajedničku politiku. Oni su u jednom trenutku zakopali, reklo bi se slikovito, te svoje ratne sjekire i svi su puhnuili u isti rog. I to javno, jer tajno ne možete doprijeti niti do svojeg članstva, niti do svakog Hrvata koji živi na tom prostoru, ali kada javno krenete zajedno onda i pokazujete to zajedništvo.

HR: U kojoj mjeri sukobi prisutni u hrvatskoj zajednici usložnjavaju posao generalnog konzula?

Meni je to prije svega žao, osjećam se osobno zbog toga žalostim jer nailazim na takve sukobe. S druge strane to je vrlo negativno. Vi ne možete primijetiti kad idete ulicom da se ljudi zbog toga vesele, ali u razgovorima s ljudima možete osjetiti da vele, pa dobro među Hrvatima ovdje je sada takvo stanje, pa neka ostane tako – a to je *status quo* koji nikako nije dobar. Čelnici hrvatske zajednice ovdje moraju odigrati veliku ulogu, kao i hrvatski političari u Vojvodini, ali i čelni ljudi svih udruga koji imaju velikog značaja za formiranje javnog mnijenja. Ako je to moguće trebaju zajednički nastupati prema ključnom problemu, a to je iznjedrili bolji položaj hrvatske zajednice u Srbiji. Jer sasvim sigurno nije to mala zajednica. Bez obzira na svakogodišnje smanjenje broja Hrvata koji žive u Srbiji još uvijek je to jedna dosta značajna zajednica koja ima, sasvim sam siguran, jedan ljudski, intelektualni, gospodarski i kulturni potencijal. Opće je poznato da u tom jednom distonositetu odnosa koji postoji između pojedinih

udruga uspijevaju se stvarati kulturna događanja koja pokazuju vrijednost hrvatskog naroda. A moj posao generalnog konzula doživljam kao potrebu stvaranja i gradnje mostova ove zajednice prema matičnoj državi i obrnuto matične države prema ovoj zajednici. Službeni kanali komunikacije, da li u direktnim odnosima određenih institucija ili u odnosima dviju država, znaju se često začepiti, kao aorta u čovječjem organizmu pa dolazi do infarkta – ne može krv dalje. Ali dragi Bog je dao i to da tada krv jednostavno pronađe kapilare sa strane zaobiđe takvo začepljenje. Mislim da su kultura i gospodarstvo te kapilare u odnosu hrvatske manjine prema matici i matice prema hrvatskoj manjini. Mislim da je to ostvariva ideja. Čuo sam puno definicija politike, ali jedna od pravih i vjerodostojnih je ona kako je ona umijeće mogućega. Zato i ja ovaj posao doživljam i pokušavam složiti kao umijeće mogućeg, a mogućnosti su izvjesnije kroz kulturno i gospodarsko povezivanje koje će onda povući i ono povezivanje koje svi toliko želimo. Želim kao diplomat pomoći na relaksiranju i poboljšavanju tih odnosa.

HR: Hrvati u dijaspori kao i pripadnici autohtonih hrvatskih manjina često iznose svoje nezadovoljstvo brigom matične države.

Ne mogu pristati na to da matica ne brine premda se takav dojam stvara, i on će vjerojatno uvijek biti takav kada se gleda s ove strane. Kad razgovarate o tome u Zagrebu čuti ćete da se brine koliko je moguće. E sad je li to dovoljno ili dosta ostaje objektivno procijeniti. Negdje u sredini je istina sasvim sigurno. Ako uzmemo odnos Državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske mislim da taj odnos u pogledu vojvođanskih Hrvata, općenito Hrvata u Srbiji, treba biti odmah na drugom mjestu iza Hrvata u BiH. Jer, nemoguće je komparirati hrvatsku manjinu u Srbiji niti s jednom drugom manjinom u cijelome svijetu. Tu

postoji još puno prostora za djelovanje..

HR: Kakva je uloga generalnog konzulata u tome. Možete li pomoći da se ti kanali učine prohodnim?

Ja se toplo nadam da mogu. Nadam se da će Hrvati ovdje u Srbiji u meni kao generalnom konzulu i predstavniku matice države Hrvatske prepoznati iskrenost mojih težnji i da će zaista tražiti suradnika u tome da se u nekim poslovima koje oni po svojim linijama rade ili trebaju raditi, uključe gdje misle da je potrebno i zatraže moju pomoć. Na taj način ću pokušati nastupati. Želim da je uvijek ta pomoć zbog vas, a ne pomoć zbog mene. Na primjer, ukoliko je potrebno vama doći do Ureda predsjednice države, predsjednika Vlade, nekog od ministara, zbog nekih programa ili potreba koji trebaju takav kontakt ja želim pomoći. Jer, iskreno govoreći, koliko sam uspio popratiti u posljednje vrijeme, u zadnjih nekoliko godina nije bilo susreta između političkih predstavnika Hrvata u Srbiji i političkog vrha izvršne vlasti u Zagrebu. A moralo je biti.. Zbog izravnog kontakta kojim ćete upoznati vlast matice države Hrvatske izravno sa situacijom kakva jeste. Tu vidim također svoju ulogu generalnog konzula. Naravno u svemu tome ću nastojati povezivati preko »kapilara« o kojima sam govorio kulturu i gospodarstvo. Kroz kulturu sasvim sigurno jer je to najostvarljivije, ljude to i najviše interesira u samom startu i bezpogovorno reklo bi se – da se ljudi povežu, da se izmjenjuju grupe, KUD-ovi Hrvata da odu u Međimurje na primjer a Međimurci da dođu ovdje. Jer nije ih puno bilo ovdje a u biti smo vrlo slični i po povijesnom naslijeđu, i po geografskoj širini a i po temperamentu.

HR: Kulturna suradnja i razmjena sada već se ustalila i razvila ali u pogledu gospodarstva je vrlo malo konkretno do sada

učinjeno, a to frustrira mnoge pogotovu kada vidimo kako Mađarska uspješno to radi i povezuje gospodarstvenike.

Imam ideju, koja se naravno ne može ostvariti sutra, ali ću krenuti u to odmah nakon izbora u Hrvatskoj. Izbori su i za nas dio posla koji želimo raditi na najbolji način i zahtjevaju maksimalnu pažnju svih nas u generalnom konzulatu. Nakon što se izbori u Hrvatskoj održe želim se susresti s čelništvom lokalne samouprave i sigurno ću uspjeti dogovoriti određene modalitete suradnje. Npr. zašto ne bi došao jedan manji autobus gospodarstvenika, poslovnih ljudi i predstavnika lokalne zajednice iz Međimurja recimo na jedan vikend i da ih povežemo s Hrvatima gospodarstvenicima ali i s lokalnom samoupravom. Poznato mi je da neki sigurno imaju interesa raditi s poduzećima u Srbiji, zbog čisto pragmatičnih razloga, primjerice zbog rada sa CEFTOM. Ili primjer, kojeg vidim i za koji čujem da se tu zadnjih godina puno pažnje posvećuje vinogradarstvu i vinarstvu. U Međimurju je to isto slučaj. Zašto ne imati suradnju vinogradara i vinara.

Na taj način to mislim činiti.

HR: Sljede izbori u Hrvatskoj na kojoj mogu glasovati i Hrvati u dijaspori u 11. izbornoj jedinici. Što ima novoga u pogledu glasovanja?

Zakon je mijenjan 2011. godine kojim je izregulirano da se izbori u inozemstvu isključivo rade u sjedištima diplomatsko-konzularnih predstavništava, a to je ovdje u Beogradu i Subotici. To je podložno komentarima i spojeno s masom problema ali mi smo tu nemoćni i to je zakon na taj način odredio. Novina je da se u ovom trenutku izmjenama zakona ove godine uvelo preferencijalno glasovanje gdje se ne bira samo lista već i pojedini kandidat koji mora dobiti najmanje 10 posto glasova od ukupnog broja glasova koliko je dobila lista, da bi bio izabran a drugo se izračunava proporcio-

nalno prema broju glasova koliko je dobila pojedina lista. Za 11. izbornu jedinicu za hrvatske državljane koji žive u inozemstvu bira se fiksno tri zastupnika. I dalje ostaje aktivna registracija za svake izbore kao i ove, koja je trajala do 28. listopada, a oni koji se nisu registrirali mogu doći na biračko mjesto i na sam dan izbora ali moraju zatražiti potvrdu o glasovanju a to izdavanje potvrde traje od 5 do 15 minuta dok cijeli proces može trajati do pola sata.

HR: Na kom planu ćete biti aktivni poslije izbora za Hrvatski sabor?

Ići ću svugdje gdje osjetim da je to potrebno i da to može pridonijeti i popravljajući nekih loših odnosa između bilo koga i bilo kojih strana. Nikad nisam bio onaj koji će dijeliti ljude po nekakvim svjetonazorima. Moj svjetonazor je poznat i ja ga nikad nisam skrivao i neću skrivati ali isto tako ljudi koji su drugačijeg svjetonazora kad je posao u pitanju su meni sugovornici i ja s njima moram i hoću i želim razgovarati. Naravno kako oni brane svoj, tako ću i ja braniti svoj svjetonazor. To je zapravo dobro i takvi odnosi su dobri i tako bi trebalo biti i unutar jedne organizacije. Vraćam se HNV-u – kada su bili izbori za HNV postojale su dvije liste i izabrana je jedna koja ima apsolutnu većinu i druga koja je u manjini. I sada se rade međusobni sukobi između ovih kojih ima 21 i onih kojih ima 8. Pobjednik se zna. No, ne moraju niti svi jednako misliti i mislim da nije baš dobro kad bi svi jednako mislili. Ali koliko sam uspio pratiti oni se ne nadmeću u tome je li neko njihovo mišljenje za nekakvu dobrobit i put do toga sada različit nego se prijepori, ma ne prijepori već sukobi, i »ratovi« u malom, i optužbe i to dosta teške upućuju s jedne prema drugoj strani i to nije dobro. Smatram da imam dovoljno godina i dovoljno iskustva, da znam kako ne bi bilo dobro uključivati se u te sukobe niti na jednoj strani. Ali razgovarati i pomoći da.

VESNA PRČIĆ IZABRANA ZA NOVU PREDsjedNICU PODRUŽNICE DSHV-A SUBOTICA

Izgubljene pozicije i upitna stečena prava

*Prije svega treba provesti bilateralni sporazum o zajamčenom parlamentarnom mandatu, kazala je Vesna Prčić * Kada se radi o koaliciji, tu nema izbora: ili se želite priključiti unaprijed na koalicijskim sastancima dogovorenim stajalištima koalicije, ili se morate odreći koalicije, kazao je Martin Bačić*

Izbori u subotičkoj podružnici Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) počeli su 24. srpnja izborom dužnosnika u MO DSHV-a Palić i poslije održanih izbornih skupština 15 mjesnih organizacija završeni su XII. redovitom izbornom skupštinom Podružnice Subotica, koja je održana 23. listopada 2015. godine.

Skupštini je nazočilo 102 od 165 izaslanika, koji su izabrani na izbornim skupštinama mjesnih organizacija. Poslije 15 godina najjača i najbrojnija podružnica DSHV-a dobila je novu predsjednicu. Za novu predsjednicu tajnim glasovanjem izabrana je kao jedina kandidatkinja pravница Vesna Prčić. Za izbor **Vesne Prčić** glasovalo je 84 izaslanika od 97 njih koji su glasovali. Naime, po statutu DSHV-a za predsjednika Podružnice Subotica potrebno je dobiti 50 posto + 1 glas od broja izaslanika koji su birani na izbornim skupštinama mjesnih organizacija DSHV-a (165).

MORAMO BITI IMPULS

Novoizabrana predsjednica subotičke podružnice DSHV-a Vesna Prčić zahvalila je poslije izbora na potpori i istaknula: »Zahvaljujem glasovima potpore. Iskreno sam i sama iznenađena da imam toliku potporu. Slušajući izvješće o dosadašnjem radu imala sam dojam da do sada nisam ništa radila, kao da ničemu nisam pridonijela, ali je ipak ovo glasovanje pokaza-

Vesna Prčić i Martin Bačić

lo kako sam ja i do sada radila u DSHV-u. U DSHV-u sam od 2000. I od tada intenzivno radim na razvoju politike. Ono što se često nama događa u našoj zajednici je da jednostavno dolazi do zamjene, je li u pitanju HNV, Hrvatska riječ, ZKVH, ali bit i osnova je DSHV. Mi smo najveća podružnica u DSHV-u i mi moramo biti taj impuls koji će kreirati život Hrvata na ovim prostorima, a samim tim u cijeloj Vojvodini. Potrebno je da se više angažiramo, ima zadataka koje trebamo obaviti, koji su ostali iz prethodnih perioda. Prije svega treba provesti bilateralni sporazum o zajamčenom parlamentarnom mandatu. Vidjeli smo kako to neće moći bez promjene Ustava, ali mi smo tu da i dalje zahtijevamo, da iniciramo da se provede sporazum. Isto tako sada smo zatočenici službenog pisma u Srbiji, to je po Ustavu ćirilica i naš je zadatak izdejsstvovati da se ponovno vrati latinica. Ipak, politika je puna

finesa, dakle voditi politiku nije jednostavno. Politika se vodi tamo negdje, rekli bi svi, ali svi mi u svojim domovima osjetimo što je politika postigla. Svaki put kada me pozovete doći ću, hoću biti u suradnji s članstvom, biti s članstvom. I do sada sam bila često u prilici čuti ono što nam nedostaje, sada se nadam da ćete biti još otvoreniji i obratiti se ako postoji neki problem. Naše je pokušati naći rješenje tog problema. Kandidat za predsjednika DSHV-a je rekao kako je sve u timskom radu i okviru toga svake godine ćemo posjećivati mjesne organizacije.«

Na ovoj izbornoj skupštini u Odbor Podružnice DSHV-a Subotica tajnim su glasovanjem izabrani: **Verica Ivković Ivandekić, Josipa Vojnić Tunić, Martin Bačić, Blaško Stantić, Slavko Benčik, Dražen Petrekanić**. Oni su uz predsjednike mjesnih organizacija: **Grgu Kujundžića, Slavena Dulića, Ivana Stipića, Jasminu**

Benke, Marinka Mikovića, Snežanu Tucić, Darka Sarića Lukendića, Marka Vicka, Mirka Ostrogonca, Ivana Ušumovića, Branka Ivkovića, Nevena Orčića, Željka Rajčića, Josipa Petreša i Marinka Jadrijevića, novo vodstvo subotičke podružnice.

ŽELIMO BITI RAVNOPRAVNI

Kandidat za trećeg predsjednika DSHV-a u povijesti ove stranke **Tomislav Žigmanov** je, iznoseći svoj program na skupštini subotičke podružnice, kako Hrvati svoju lojalnost iskazuju na svakom koraku i iz toga crpe svoju težnju za ravnopravnošću. »Hrvati u Srbiji žele biti ravnopravni s drugim građanima. Našim djelovanjem, hrabrim i odlučnim, moramo nastojati da se promijeni naš položaj, reći svima da je proces europskih integracija ono čemu je DSHV uvijek kontinuirano težio i davao obole i prinose. Želimo biti jednaki u dostojanstvu sa svim građanima. Ako želi pristupiti EU Srbija će na tome morati poraditi. Mi želimo biti ravnopravni građani, gdje svoju lojalnost nedvosmisleno iskazujemo na svakom koraku, iz toga crpimo našu težnju biti ravnopravni. U svim segmetima u svakodnevnom životu želimo dijeliti iste mogućnosti. Želimo da se naši stari i mladi zapošljavaju u državnoj administraciji, gdje nas nigdje nema. Želimo biti dionici u donošenju odluka što

sada nismo, želimo biti dionici u gospodarskom razvoju. U naseljima, mjestima gdje Hrvati tradicionalno većinski žive manje je urađena infrastruktura nego u drugim mjestima. Mi hoćemo težiti, uspostaviti ravnopravnost sa svim pripadnicima naše zajednice. Svjesni smo naravno da će to biti teško jer su Hrvati mala zajednica, naša teritorijalna disperzija je velika. Postoje nesuglasice unutar zajednice. Mi moramo biti ono što je DSHV uvijek bio, integrativni čimbenik. Stoga trebamo otvoriti prostor za dijalog s Crkvom, ostvariti suradnju s kulturno umjetničkim društvima, uspostaviti suradnju s našim gospodarstvenicima i poljoprivrednicima. Okrenuti se mladima, njih uključiti. Jedino tako ćemo osigurati ono što je do sada osiguralo dosadašnje vodstvo, da je DSHV uvijek imao kontinuiranost političkog djelovanja.»

Žigmanov je poručio da će se to uspješno uraditi samo ako se bude gradilo zajedništvo: »Mi ćemo to manje ili više uspješno uraditi ukoliko budemo gradili zajedništvo. Ako stvorimo klimu da je svatko tko želi pridonijeti boljitku zajednice dobrodošao. Ukoliko ne budemo gledali što svaki susjed radi i što je zasijano na njegovoj njivi. Ukoliko naše dvorište i naš prostor budemo zajedno uređivali. Politika nije prostor gdje se volimo. Mi, uz različitosti i sva svoja nesuglasja, moramo biti zreli. Ne obazirimo se što tko govori, nego što tko radi. Ne obazirimo se na one koji žele stalno upačivati prstom kako su Hrvati u Srbiji nesposobni, kako smo mi zajednica koja se samo svađa, već gradimo našu budućnost zajednički, pozitivno, međusobno otvoreni, u povjerenju, kako bi oni koji dolaze iza nas baštinili više nego što smo mi imali.«

BOLJE U VLASTI NEGO U OPORBI

Dosadašnji predsjednik subotičke podružnice DSHV-a **Martin Bačić** u svom je izvješću izdvojio pitanje izbora koalicij-

skog partnera u gradu: »Kada smo se prije četiri godine sastali s istim povodom kao danas, da bismo izabrali ovo vodstvo koje sada odlazi, imali smo izbore za predstavnička tijela u gradu. Kao što znate ušli smo u koaliciju s DS-om. Imali smo u okviru koalicije naše predstavnike, vijećnike koje je izabrao odbor podružnice, ne ja. Upravo odbor podružnice je izabrao da vijećnici ne budu iskusni politički djelatnici.

Izabrani su mladi, vrijedni, istina neki bez ikakvog političkog staža, brzo su se uklopili u rad koalicije. Našim se vijećnicima stavlja na teret da se malo javljaju na sjednicama Skupštine, ali svi znamo kako se na svim našim predstavničkim tijelima vrlo često raspravlja o temama koje nisu na dnevnom redu. Kada se radi o koaliciji, tu nema izbora: ili se želite priključiti unaprijed na koalicijskim sastancima dogovorenim stajalištima koalicije, ili se morate odreći koalicije. Ta prva koalicija trajala je sve dok nije došlo do pada koalicije

oko DS-a i osnovana je nova predvođena sadašnjim gradonačelnikom, dakle Savezom vojvođanskih Mađara. Bilo je velike dileme da li napustiti koalicijskog partnera DS ili otići u oporbu. Bio je ultimatum da se novoj koaliciji može pristupiti samo do 22 sata, toga dana. Jedina konzultacija je mogla biti s predsjednikom stranke. Smatrao sam kako je bolje biti u vlasti nego u oporbi. Potpuno sam siguran

o tome. Sada smo u situaciji da nam škola koja ima najviše učenika hrvatske nacionalnosti i koja je uložila najviše u nastavu na hrvatskom jeziku ostala bez dosadašnje ravnateljice, koja je odlično obavljala posao i to za učenike svih nacionalnosti, ali je presudilo, kako ja smatram, da nije izabrana za ravnateljicu zbog nacionalnosti. Izgubili smo u Subotici, to je već gotova stvar, i svoj radio na hrvatskom jeziku, jer je tako propisala država. Bilo je govora o tome da se udruže sredstva i da se kupi radio, ali nije dovoljno kupiti radio, nego je problem što nakon toga, tko će plaćati uposlenike i snositi troškove poslovanja.»

Na koncu je Bačić zaključio kako je ipak ohrabrujuća potpora koju subotički Hrvati daju: »Ali, ohrabrujuća je potpora što ju je hrvatska zajednica u Subotici imala prilikom biranja Hrvatskog nacionalnog vijeća, gdje su Hrvati iz Subotice imali više od polovice elektora HNV-a, dakle Subotica više od svih iz Srbije. Isto tako ohrabrujući je i broj glasova što ih je DSHV imao u Subotici prilikom izbora za mjesne zajednice. Pri ovome treba imati u vidu kako mi nemamo marketing zbog nedostatka financijskih sredstava. I ova se skupština održava u ovom skučenom prostoru jer je najjeftinije, ali je naše.«

Prilikom 12. redovite izborne skupštine subotičke podružnice DSHV-a obratio se i novi generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, koji je poručio: »U Generalnom konzulatu možete uvijek imati prijatelja i partnera, a ja ću jednako tako nastupati prema vama.«

Nakon toga uslijedila je rasprava o podnesenom izvješću. Poslije četiri sata završena je XII. redovita izborna skupština Podružnice DSHV-a Subotica na kojoj nije nazočila 1/3 izabranih izaslanika, a na kojoj su birani dužnosnici na temelju imena i političkog životopisa, a ne na temelju izloženog programa.

Zlatko Ifković

Nelegitimna skupština Foruma žena DSHV-a

Vjerojatno ste za Vaš list već dobili izvješće o održanoj redovitoj izbornoj Skupštini Foruma žena DSHV-a. Ostalo je pitanje – koliko članica izaslanica, tj. izabranih delegata na skupštinama mjesnih organizacija ima Forum DSHV-a?

Vijeće DSHV-a je dana 26. lipnja 2015. godine raspisalo izbore na svim razinama. Sve mjesne organizacije su održale izbore i delegirale delegate za skupštinu na višim razinama. To znači da su 26 mjesnih organizacija DSHV-a imale svoje izborne skupštine na kojima su odredile izaslanike i to što se tiče žena je ukupno 89 izaslanica koje imaju aktivno biračko pravo.

U nedjelju, 25. listopada 2015. godine, u 16 sati u Domu DSHV-a dogodio se pokušaj održavanja izborne Skupštine Foruma žena DSHV-a. Zašto pokušaj? Iz razloga što je predsjednica Foruma žena DSHV-a gđa **Hrvojka**

Stantić zvala telefonom u subotu uvečer delegatkinje da se pojave na skupštini u nedjelju, znači nije proteklo ni 24 sata od poziva do održavanja skupštine. Vijeće DSHV-a donijelo je svojedobno Pravilnik o izborima u DSHV-u, koji je i trenutačno na snazi, a koji člankom 6., 7. i 16. točno propisuje izbornu proceduru u tijelima Foruma žena DSHV-a. Prilikom održavanja gore navedene skupštine, osim Pravilnika o izborima u DSHV-u, prekršen je i Statut DSHV-a – najjači pravni akt koji uređuje ustrojstvo i funkcioniranje stranačkih tijela, a Pravilnik Foruma žena DSHV-a uopće se nije poštovao, niti primjenjivao.

Mjesne organizacije su na svojim skupštinama odredile 89 izaslanica, tj. delegatkinja, a u nedjelju je u Domu DSHV-a bilo nazočno svega 6 (šest) žena, iz 5 (pet) mjesnih organizacija, od ukupno 26 mjesnih organizacija.

Postavljam pitanje: jesu li,

i koje su, žene obaviještene o namjeri održavanja skupštine? Nisu čak ni pozvane sve delegatkinje, a pozivane su one koje nisu delegati. Putem čega su obavještavane, i u kom vremenskom razmaku od željenog termina održavanja skupštine? Zna li uopće sadašnja predsjednica Foruma žena DSHV-a da u stranci, čiji je od nedavno član, postoji Statut stranke, kao i Pravilnik o izborima, i Pravilnik Foruma žena DSHV-a?

Jesam li se ja to zalagala za osnutak Foruma žena na nivou stranke još davne 2004. godine da bi sada došao netko s namjerom uništiti sve što je do sada urađeno? Iz epiloga održane nelegitimne skupštine Foruma žena DSHV-a se vidi da više nisu neophodni nikakvi izbori niti važeća akta, jer će jedna žena koja želi da bude na svim funkcijama pogaziti sve ono do sada urađeno da

ostvari svoju bolesnu ambiciju. Naravno da sve ovo ne govorim napamet, nego sam se našla u navedeno vrijeme – 16,15 sati u nedjelju 25. listopada 2015. godine u prostorijama Doma Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i imala što da zateknem. Članice DSHV-a koje su ostale na »nazovi« Skupštini Foruma žena DSHV-a su me po održanoj skupštini pozvale i obavijestile da su ovim činom prevarene. Posebice zanimljiv bio je stav novoizabrane predsjednice subotičke podružnice DSHV-a, prema kome druge direktorice ne mogu biti na čelu podružnice Foruma žena DSHV-a, dok njoj osobno nije bio problem biti kandidatkom za funkciju predsjednice subotičke podružnice DSHV-a, iako je i sama direktorica javnog komunalnog poduzeća.

Što to radi DSHV?!

Lozika Jaramazović

Koliko vrijedi riječ?

Ljudi se drže za riječ. Stoga naši političari imaju loš rejting. Naprosto olako zaborave što su rekli. Domaća politička pozornica zbog toga nema rezultat u stvarnom životu, ne računajući uspjehe u medijskoj sferi. Tako se erozija nepoštivanja prenijela na dokumente i propise. Što znači osobni potpis na neki politički dokument? Tko se time obvezuje? Čemu uopće obveza koja to nije?

Žao mi je što se ovim povodom moram osvrnuti na kandidaturu i izbor predsjednice najveće mjesne podružnice DSHV-a. Kandidatura diplomirane pravnice **Vesne Prčić** začuđuje. Kao aktualna direktorica Javnog komunalnog pogrebnog poduzeća pismeno se obvezala da zamrzava svoje članstvo u DSHV-u. Sve dok obavlja tu javnu funkciju. Zato prilažem kopiju tog dokumenta. Na to ju obvezuje i Zakon o javnim poduzećima. A dogodilo su upravo suprotno! Kandidirala se za predsjednicu podružnice DSHV-a u Subotici. I preuzela liderstvo te najznačajnije političke cjeline.

Događa li se to danas prečesto? Nedvojbeno – da! Kuda to vodi? Zasiurno

ne u dobrom smjeru. Posebice ne u političkoj organizaciji koja ima demokratski predznak i koja je europski orijentirana. Nije razumljivo zašto sami ne poštivamo svoja pravila, a toliko puta smo inzistirali na poštivanju dokumenata od države Srbije prema hrvatskoj nacionalnoj manjini? Pa i prema matičnoj državi! Čemu se treba nadati ako počnemo zanemarivati izrečeni stav u javnosti, a napose zakonski dokument? Gdje je tu legitimitet? Što je radilo Izorno povjerenstvo? Zar je diplomirana pravica zaboravila što je potpisala?

Osobno sam pasivizirao svoje sudjelovanje u radu DSHV-a nakon izmjene Statuta prije četiri godine. Tada je izglasana odluka da predsjednik stranke može imati neograničen broj mandata. Dakle, može biti biran i doživotno! Smatram to linijom razgraničenja između demokracije i samovlašća. Očekivao sam promjene. Njih donose novi lideri, ali ne ovakvi. Jer pravi lideri se drže prije svega zakona, a jednako tako principa i riječi. Ako nije tako – zašto bi im bilo što vjerovao!

Dragan Jurakić, Urednik RTV Vojvodina

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNESENOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Nositelj projekta **ADAM-ŠPED SYSTEM DOO** Subotica, Bikovački put br.11. podnio je dana 22.10.2015. godine pod brojem IV-08-501-352/2015, Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Interna stanica za snabdevanje dizel gorivom, G kategorije«, na katastarskoj parceli 37018 KO Donji Grad, Subotica, ulica Bikovački put 11 (46.063822°, 19.692532°). Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 226).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronski na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

U VAJSKOJ ODRŽAN ZNANSTVENI KOLOKVIJ ZKVH-a

Sjećanje osvježeno zapisima

Teme o kojima je bilo riječi na kolokviju bile su: Tradicijsko odijevanje bačkih Hrvata Šokaca; Tradicijska prehrana; Stari obrti i zanati; Gospodarenje prirodnim dobrima na tradicionalni šokački način; Porod i običaji vezani uz porod

Istraživanju tradicijske baštine šokačkih Hrvata u Bačkoj (Bač, Vajska, Bođani, Plavna, Sonta) bio je posvećen XLII. znanstveni kolokvij Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

suradnji Odsjeka i Zavoda, pod mentorskim vodstvom prof. dr. sc. **Milane Černelić**.

Istaknuvši značajan doprinos prof. dr. sc. Milane Černelić u ovom projektu **Tomislav**

ISTRAŽIVANJA

Tomislav Augustinčić je u svojem izlaganju prikazao osnovna pravila odijevanja šokačkih djevojaka i žena u odnosu na

nevnoj prehrani, što se uzgajalo kod kuće, što se kupovalo, te kako su se obroci raspoređivali kroz dane. Damjan Kozina Živić predstavio je najvažnije zanate i majstore na ovom prostoru, prije svega, kolare i kovače. O njihovim proizvodima ovisili su svi poslovi u polju, a poljodjelstvo je primarno zanimanje stanovnika sela. Ništa se nije moglo obavljati bez alata koji je izrađivao kovač, kao ni bez kola koja je pravio kolar. Thomas Marku je izložio temu vezanu uz šume i vode. Prikazao je način korištenja resursa iz prirode u okolici šokačkih naselja, njihovo skladištenje i važnost u svakodnevnom životu (ribolov, lov, drvo, žirovanje). Gorana Ražnatović je govorila o porodu i običajima vezanim uz porod, koji obuhvaćaju ponašanje noseće za vrijeme trudnoće, sam porod i običaje.

Studenti istraživači su tri dana u Baču, Plavni, Vajskoj,

Katarina Čeliković sa studentima istraživačima

održan u nedjelju, 25. listopada 2015. godine, u prostorijama župnog ureda u Vajskoj. Moderatorica kolokvija Katarina Čeliković vješto je animirala nazočne da daju svoje komentare i dopune te su se pojavili i novi kazivači za kontrolno istraživanje.

OTRGNUTO OD ZABORAVA

Uvodničari ovog zanimljivog i sadržajnog kolokvija bili su **Tomislav Augustinčić**, **Tin Đudajek**, **Damjan Kozina Živić**, **Thomas Marku**, **Gorana Ražnatović**, studenti Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koji su proveli terensko etnološko istraživanje šokačkih Hrvata na ovom prostoru Bačke tijekom travnja 2015. godine, realiziranog u

Žigmanov među ostalim kazao: »Mislim da nam svima treba biti velika čast što smo sudionici i dionici ovoga istraživanja jer će tradicijska baština i vas ovdje u Baču, svih šokačkih Hrvata, biti bar u jednom dijelu otrgnuta od zaborava. Tim prije, što je za nas važno, jer su sada u nekim segmentima posljednji trenuci, da se ono što se naši najstariji sugrađani još sjećaju, na stručan način zabilježi.«

Studenti su, uz pomoć ovdašnjih kulturnih udruga, i dobro odabranih kazivača, ovaj posao uspješno obavili. Teme o kojima je bilo riječi na kolokviju bile su: Tradicijsko odijevanje bačkih Hrvata Šokaca; Tradicijska prehrana; Stari obrti i zanati; Gospodarenje prirodnim dobrima na tradicionalni šokački način; Porod i običaji vezani uz porod

njihove društvene statuse (dob, starost, bračno stanje) i prema određenim prigodama (crkvene svetkovine, ciklus životnih i

Na znanstvenom kolokviju sudjelovali su predstavnici hrvatskih kulturnih udruga općine Bač, domaći župnik vlč. **Vinko Cvijin**, bački župnik vlč. **Josip Štefković**, predstavnik franjevačkog samostana fra **Josip Špehar**, član IO Hrvatskog nacionalnog vijeća **Željko Pakledinac**, kazivači i mještani okolnih sela. Zahvaljujući velikom trudu i dobroj uzajamnoj suradnji kazivača i istraživača, u posljednjim je trenucima uspješno realiziran važan projekt kojim će se otrgnuti od zaborava i sačuvati dragocjeni podaci o kulturnoj baštini Hrvata Šokaca u ovom dijelu Bačke.

godišnjih običaja) od tridesetih godina XX. stoljeća.

Tin Đudajek je izložio saznanja o osnovnim namirnicama koje su se koristile u svakod-

Bođanima i Sonti obavili kontrolno istraživanje, razgovarali s novim kazivačima i dopunili svoje radove

Zvonimir Pelajić

11. BIOFEST, MEĐUNARODNI FESTIVAL ORGANSKIH PROIZVODA

Zašto je organsko skuplje?

»Odem na tržnicu, stanem kod proizvođača koji proizvodi jabuku, pomirišem je i pogledam i on kaže – 'Da, te flekice koje vidite, to su fleke od ditana'. To je fungicid koji sprječava truljenje jabuka. Sve su kemije štetne. Svi kemijski sintetizirani preparati su apsolutno štetni ukoliko se ne koriste pravilno«, kaže Nenad Novaković iz tvrtke Organic Control System

Čak 1.000 dinara koštalo je tri litre soka od jabuke na nedavno održanom Biofestu, festivalu organske hrane kojeg je u Subotici već 11. put organizirala udruga Terras. Zaista puno, s obzirom da se ta količina u jednoj obitelji popije za dan i pol, a pogotovo što sokova od organske jabuke ima i u dućanima, po cijeni od oko 150 dinara.

Zašto je onda toliko skupo? Organski proizvodi, proizvedeni bez kemijskih preparata, često su znatno skuplji od onih proizvedenih na konvencionalan način. Razloga je nekoliko. Dušanka Đukić iz Zrenjanina uzgaja jabuke i marelice već 9 godina. Njezin voćnjak je od samog osnivanja u organskoj proizvodnji i ona objašnjava kako je: »organska proizvodnja skuplja jer ne smijete koristiti herbicide, a korov se mora kositi ili okopavati. Za zaštitu od bolesti bio preparati su mnogo skuplji. Gnojiva moraju biti organska, što je daleko skuplje od umjetnih mineralnih gnojiva. Zemljište mora proći kroz period konverzije da bi se očistilo od eventualnih ostataka pesticida i mineralnih gnojiva. Za voćarsku proizvodnju to je tri godine i tek u četvrtoj godini dobivate certifikat. I u tom periodu (konverzije) imate trošak i gubitak, a ne možete prodavati proizvode kao organske jer to još nisu, iako imate sve troškove

	ORGANSKI	cijena za 1 kg:	KONVENCIONALNI
	120 din/kg		60 din/kg
	150 din/kg		50 din/kg
	200 din/kg		120 din/kg
	120 din/kg		50 din/kg
	100 din/kg		50 din/kg
	200 din/kg		130 din/kg

* Cijene predstavljaju ponudu biobašte Čikoš i prodavnice IDEA

powered by
Piktochart
make information beautiful

radne snage i ostalog. To sve u konačnici uzrokuje i veću cijenu«.

SRBIJA: 10 HILJADA HEKTARA ZEMLJE U ORGANSKOJ PROIZVODNJI

U Srbiji se obrađuje oko 10 tisuća hektara u organskoj proizvodnji, što je jako malo jer zemlja ima na raspolaganju oko 4 i pol milijuna hektara. Zbog

ŠTO JE IPARD PROGRAM?

To je program Europske unije za ruralni razvoj u Srbiji (IPARD). Srbiji će biti dano na raspolaganje 175 milijuna eura koji se mogu iskoristiti do kraja 2020. godine, prvenstveno u obliku grantova za sufinanciranje investicija uz javni doprinos od maksimalno 70 posto prihvatljivih troškova. Jedna od prioritarnih oblasti IPARD programa je organska proizvodnja – podrška će se pružati poljoprivrednim proizvođačima koji uvode metode organske proizvodnje.

toga i proizvodi dostižu velike cijene. »Organski proizvodi su 'elitistički' zato što imamo simbolične površine koje se obrađuju u organskoj proizvodnji. S druge strane, mislim da su to neki globalni trendovi. Ta proizvodnja ima veliku dozu živog rada, obveze kontroliranja, obveze certifikacije, obveze pakiranja u skladu s propisima i to zasigurno diže prag cijene proizvodnje, pa su ti proizvodi i skuplji«, kaže **Nenad Novaković**, direktor *Organic Control System*, jedne od sedam organizacija u Srbiji koje se bave kontrolom organske proizvodnje.

U Srbiji nema ni 300 proizvođača koji imaju certifikate za organsku proizvodnju.

je pomoć države, kažu proizvođači, jako mala.

NAJVEĆI PROBLEM DISTRIBUCIJA I PLASMAN PROIZVODA

»Srbija daje poticaje od 8 tisuća dinara po hektaru. To je jako malo. Bilo bi sigurno više organskih proizvođača da se organizira otkup. Ako svi imamo plasman i ne moramo se mučiti time i drugi će onda ući u organsku proizvodnju. Treba prvo osigurati plasman. I na ovom *Biofestu* bila su predavanja o kanalima distribucije, ali na kraju je sve na nama samima«, kaže Dušanka Đukić.

S time se slaže i **Miroslav**

police velikih trgovačkih lanaca. Planira i proširenje farme. »Imam 900 koza, a plan je da imamo 2800 koza, jer bi s tim kapacitetom mogli izaći na tržišta Rusije i arapskih zemalja, gdje je ovaj proizvod tražen i dostiže puno bolju cijenu nego kod nas«, zaključuje Gabrić.

Organska proizvodnja raste iz godine u godinu za 5 do 10 posto. Često se organski proi-

organskom proizvodnjom i zaštitom okoliša? Muharem je predstavio encikliku pape Franje *Laudato si*, koja je okarakterizirana kao ekološka enciklika. Po prvi put u povijesti vjerski poglavari priča o ekologiji i dotiče se genetski modificiranih proizvoda, rekao je Muharem. »Postavlja pitanje kakav svijet želimo predati onima koji će doći poslije nas? Djeci koja odrastaju? Prvo poglavlje

KAKO SE OBAVLJA KONTROLA ORGANSKE PROIZVODNJE?

Novaković kaže da je jako nezahvalno na ovaj način razgovarati i pričati o kontroli, jer se dosta na kraju banalizira. »Radi se fizička kontrola, obilazi se proizvodnja, prati se proizvodnja i u vegetaciji i tijekom berbe, rade se kemijske analize vode za navodnjavanje. Svi kontrolori su prošli određene obuke, kuća je akreditirana i ovlaštena od strane Ministarstva poljoprivrede. Godišnje se radi 3, 4 do 5 treninga kontrolora. Možemo li prepoznati površine koje su tretirane herbicidima, možemo li vidjeti list koji je tretiran nekim folijarnim sredstvima za ishranu bilja, možemo li prepoznati po okolini da su korištene određene vrste pesticida ili ne? Naravno da se sve dešava i kroz kemijske analize i kroz samu fizičku analizu možete mnogo toga ustanoviti. Ipak, to se ne dešava često, iako je bilo i oduzimanja licencija ili samog neizdavanja«, kaže Novaković.

Međutim, oni rade s različitim kooperantima, često malim gazdinstvima, pa zapravo proizvođača ima puno više, odnosno 1868, kažu u Ministarstvu poljoprivrede. To i nije mali broj, no proizvođači smatraju da bi se više ljudi odlučilo za organsku proizvodnju kada bi poticaji bili veći i kada bi distribucija proizvoda bila organizirana. Otvaranjem IPARD programa Europske unije (vidjeti okvir) sigurno će poticaji biti veći, jer

Gabrić, vlasnik farme koza u okolini Subotice na kojoj proizvode organski sir i surutku. »Distribucija? U suštini kod nas nema nikakve pomoći, prepušten si sam sebi, pa tko uspije, tko ne uspije. Sve je stvar snalaženja. Nažalost, u takvoj državi živimo gdje još nije sve postavljeno na svoje mjesto pa oni koji su sposobniji i jači opstaju«, smatra Gabrić. Kaže da je njegov sir jedini organski kozji sir u Srbiji i uspio ga je plasirati na

zvodu i uvoze iz inozemstva i mogu se naći u dućanima. I ima ljudi koji će to i kupiti jer ne žele jesti hranu prskanu pesticidima i drugim kemijama. »Ja odem na tržnicu, stanem kod proizvođača koji proizvodi jabuku, pomirišem je i pogledam i on kaže – 'Da, te flekice koje vidite, to su fleke od ditana'. To je fungicid koji sprječava truljenje jabuka. Sve su kemije štetne. Sve su kemijski sintetizirani preparati apsolutno štetni ukoliko se ne koriste pravilno«, kaže Novaković.

KAKVE VEZE IMA PAPA S OVIM?

Na panelu STOP GMO – ekonomski i ekološki aspekti u poljoprivredi na ovogodišnjem *Biofestu* govorio je i svećenik **Dragan Muharem**. Neobično, jer kakve veze Crkva ima s GMO hranom,

odmah na početku Biblije govori o stvaranju svijeta, kako Bog stvara svijet. Tu priču možemo uzeti kao mitološku, naravno da nije doslovna. Ali poruke te priče su jako važne. Bog na koncu stvara čovjeka i, nažalost, mnogi prijevodi su preveli da je Bog stvorio čovjeka da vlada zemljom i svim stvorenjima. Međutim, glagol vladati na hebrejskom znači i služiti. Tu je nažalost problem, jer smo mi uzeli to da mi vladamo, a ne da služimo. Papa u enciklici poziva na mijenjanje sebe, jer ekologija počinje tu«, zaključio je Muharem. Ovom enciklikom vjerska perspektiva postala je dio diskursa o zaštiti okoliša, te katoličko učenje sada uključuje i obrazovanje o ekologiji i okolišu, a znanstvena istraživanja, na koje Papa poziva, trebaju biti i hvaljena i korištena.

Tatjana Ljubić

Vaš pogled na Dane Balinta Vujkova

STJEPAN BLAŽETIN,
profesor, Pečuh

Bogatstvo

Ove godine su organizirani i održani XIV. Dani Balinta Vujkova. Jasno su profilirani programi u koje su uključeni i djeca, imamo multimedijalnu večer, a ono što je, barem s mog stajališta najvažnije, postoji i stručno-znanstveni skup. Ove godine se okupilo dvadesetak znanstvenika i mislim da je vrlo dobro što se uglavnom koncentriramo na teme vezane za ovdašnje Hrvate bez obzira jesu li sudionici iz Mađarske, Hrvatske ili nekih drugih zemalja kao što je znalo biti prijašnjih godina, recimo predavači iz Austrije. Važno je da se hrvatska književnost pa i sveukupna kultura ovdašnja tematizira, a za takvu tematizaciju ovakav skup je odličan i ja bi samo htio čestitati organizatorima i želim da se ova lijepa tradicija nastavi. Ove godine predstavljen je Zbornik radova s prethodnih dvaju Dana Balinta Vujkova. Raduje me što su radovi izloženi na ovim stručnim skupovima sada dostupni javnosti i struci. To daje još jednu kvalitetu Danima Balinta Vujkova što je izuzetno važno za sustavnije promišljanje kulture, a osobito hrvatske književnosti u dijaspori.

Za mene su Dani Balinta Vujkova s jedne strane stručno-znanstveni susreti, s druge strane susret s dragim ljudima s kojima godinama surađujemo i prilika da se postojeća poznanstva njeguju, da se dogovore novi načini suradnje, novi programi i da se upoznaju novi ljudi te da se ona misija koju ovdašnji organizatori Hrvatska čitaonica, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata na neki način proširi i dalje. Da nema ovakvih susreta sigurno bi bili puno siromašniji.

B. I.

BOŽICA ZOKO,
književnica, Gradište

Fascinantna raznolikost

Na Danima Balinta Vujkova sam drugi put, a manifestacija mi se čini fascinantnom. S obzirom da je u pitanju manifestacija koja se bavi književnošću Hrvata, a imajući u vidu postotak ove nacionalne zajednice u Subotici, Dani imaju velik broj i sudionika i posjetitelja. Impresionira i raznolikost programa. Od prezentacije znanstvenih dostignuća i istraživanja do slikovnica, odnosno programa namijenjenih djeci. To je jedan sustavan pogled na književnost, briga koja ide od djetinjstva. Stoga me čudi kako u Hrvatskoj ne postoji institucionalna potpora takvoj aktivnosti i produkciji. Do knjiga vojvođanskih Hrvata u Hrvatskoj se teško može doći. Neka od institucija u Hrvatskoj bi trebala otkupljivati te knjige i distribuirati ih u knjižnice po Hrvatskoj. To je prvi uvjet da se netko uopće upozna sa specifičnostima produkcije ovdašnjih Hrvata – tematikom, jezikom... Vjerujem da bi se u slučaju dostupnosti tih knjiga pronašli i čitatelji, kritičari koji će to prikazati. Svaka knjiga ima svoju sudbinu. Ja sam tu bila prije dvije godine i dobila osam knjiga iz ovdašnje produkcije. Napisala sam njihove prikaze i to objavila u različitim književnim časopisima u Hrvatskoj. Mislim da bi i drugi, koji se u Hrvatskoj bave knjigom, to trebali učiniti. Hrvatska književnost u Vojvodini bi trebala imati institucionalnu potporu u Hrvatskoj, to bi trebala biti dužnost hrvatske države. Ovdašnje stvaralaštvo zaslužuje mnogo više pozornosti, poznavanja, navođenja, pa i priznavanja. Jer to je sve hrvatska književnost, granica tu ništa ne znači.

D. B. P.

GRGO BAČLIJA,
odvjetnik u mirovini,
Subotica

Organizirati gostovanja

Osobno sam poznao Balinta Vujkova i Matiju Poljakovića s kojima sam se svakoga tjedna družio, i na tim našim sjedeljkama smo znali raspravljati o brojnim aspektima očuvanja naše kulturne baštine. Drago mi je što se Danima Balinta Vujkova nastavlja njegovim putem. Sugerirao bih tiskanje njegovih sabrana djela i da se svake godine barem jedno njegovo djelo ponovno objavi. Manifestacija bi se mogla proširiti na više dana, a u sklopu njih organizirati određene književne ogleda i radionice. Uz goste iz Mađarske i Hrvatske, što se već godinama provodi, možda bi trebalo uključiti i predstavnike karaševskih Hrvata, jer to su prostori gdje je Vujkov u svojim sakupljačkim pohodima prolazio i bilježio blago našeg naroda. Također, trebalo bi više iskoristiti lijepi prostor čitaonice Bele Gabrića za brojnije susrete književnika i drugih kulturnih poslenika. Izravno to nema veze s Danima Balinta Vujkova, ali tako bi se posredno stvarala dobra podloga za buduće programe ove manifestacije, a imao bi se i znatno veći uvid u stvaralaštvo Hrvata s ovih prostora. Ne samo na pitanju književnosti, nego se treba posvetiti pažnje i publicistici, jer širina ove manifestacije dopušta prostora za razvijanje i drugih oblika pisane aktivnosti. Trebalo bi pojačati i suradnju sa susjednom Hrvatskom i Mađarskom, organizirati gostovanja u Budimpešti, Pečuhu, Baji, Zagrebu, Vukovaru i prezentirati bogatstvo naše literarne baštine, jer sve su to mjesta gdje je i Balint Vujkov često odlazio. Koliko znam ima jo dosta neobrađene građe, pa bi se i tome trebalo u budućnosti posvetiti, ali bez intervencija u njenu autentičnost.

D. P.

RAZGOVOR POVODOM IZBORA U DSHV-U:

JOSIP PETREŠ,
PREDSJEDNIK MO DSHV-A TAVANKUT

DSHV je ostao stožer hrvatstva u Republici Srbiji

Josip Petreš je izabran za predsjednika MO DSHV-a Tavankut na izbornoj skupštini koja je održana sredinom rujna. Josip Petreš je od osnutka član stranke, obnašao je dužnost predsjednika Savjeta MZ Tavankut. S njim smo razgovarali o programu rada, te o hrvatskoj zajednici u Srbiji.

Na izornoj skupštini iza-

brani ste na dužnost predsjednika MO DSHV-a Tavankut u drugom mandatu. Koje biste rezultate izdvojili iz prvog mandata? Koji je program i ciljevi vašeg rada u idućem razdoblju?

Od rezultata u prethodnom mandatu izdvojio bih izvanredan izborni rezultat i nastavak participiranja DSHV-a u vlasti u MZ Tavankut. MO DSHV-a Tavankut i u iduće četiri godine nastavlja upravljati Mjesnom zajednicom Tavankut, budući smo formirali koaliciju s listama Verujem u Tavankut-Savez vojvođanskih Mađara i Ligon socijaldemokrata Vojvodine. Na izborima za novi saziv Skupštine MZ Tavankut, koji su održani u 19. srpnja, osvojili smo 6 mandata, što je 1 mandat više u odnosu na prethodne izbore, a izborna lista DSHV-a je doni-

jela više nego očekivane rezultate s obzirom na konkurenciju koju je imala. Nadalje, posebnim uspjehom smatram prikupljenih preko 700 potpisa za elektorske izbore za HNV u suradnji s HKPD Matija Gubec, što je Tavankutu donijelo 10 elektora, odnosno 3 vijećnika.

U svojih 25 godina postojanja, bez obzira na političke turbulencije, DSHV je opstao i ostao stožer hrvatstva u Republici Srbiji. Osnovni ciljevi za iduće razdoblje su sačuvati do sada postignuto i uključiti što veći broj mladih u rad MO DSHV-a Tavankut.

Predstoje nam izbori za Skupštinu Grada Subotice. S kim DSHV treba sklapati koalicije?

DSHV treba sklapati koalicije s partnerima koji nude najviše i s kojima možemo ostvariti intere-

se hrvatske zajednice. Tavankut je najjači hrvatski centar. MO DSHV-a Tavankut je odigrao najznačajniju ulogu u tomu.

Kada možemo očekivati boljitak hrvatske zajednice u Srbiji? Što treba poduzeti?

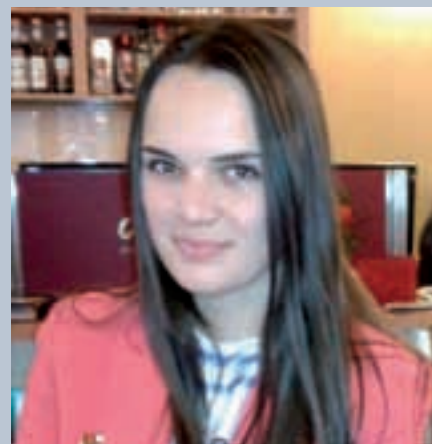
Boljitak možemo očekivati kada svi stavimo na prvo mjesto isključivo interese hrvatske zajednice. Naravno, matična i domicilna država trebaju konkretizirati međusobne sporazume o zaštiti prava nacionalnih manjina koji su potpisani 2004. godine, a budućim dužnosnicima stranke preporučio bih da češće obilaze mjesne organizacije stranke, kako bi uvijek bili informirani o događanjima na terenu, a to bi pridonijelo i tomu da naši ljudi steknu osjećaj da netko brine za njih i da ih interesiraju problemi običnog čovjeka.

Z. Ifković

Klara Dulić na konferenciji u Zagrebu

Studentica master studija komparativne književnosti na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu **Klara Dulić** iz Đurđina sudjelovala je na međunarodnoj studentskoj kon-

ferenciji *Jučer, danas, sutra – slavistika* koja je održana od 21. do 23. listopada na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Cilj konferencije bilo je ostvarivanje suradnje

među studentima sa europskih sveučilišta koji se bave slavističkim temama.

Dulić je izlagala u okviru konferencijske književne sekcije. Na konferenciji je sudjelovalo više od 80 studenata iz 16 zemalja Europe. Studenti preddiplomskih, diplomskih i poslijediplomskih studija razgovarali su o jezičnim, književnim i kulturološkim slavističkim temama.

Kuća koju mnogi znaju

NEKAD
i
SAD

Subotičanima je jedna od najpoznatijih zgrada. Ne samo zbog atraktivne fasade i lokacije (nalazi se u Ulici Đure Đakovića), nego su i na različite načine vezani za njen prostor, sjećali se toga ili ne. Naime, tu je u poslijeratnom razdoblju bilo rođilište, te su nove generacije upravo ovdje stizale na svijet. »Preseljeno je 1952. godine u prostorije zgrade bivše Židovske bolnice, a po završetku izgradnje nove bolnice dobiva prostorije na prvom katu i u prizemlju desno...«, piše o rođilištu dr. **Emil Libman** u kronici razvoja subotičke bolnice kroz povijest.

Zgrada je čudesnog i još nedovoljno rasvijetljene povijesti, mada joj od postojanja nije ni puno stoljeće. Prema publiciranim podacima arhitektice **Gordane Prčić Vujnović**, ova građevina je podignuta 1929. godine za potrebe sanatorija dr. **Mirka (Imre) Wilheima**. Projektant je **Franjo Bede**. Pouzdano je, međutim, Wilhelm već naredne godine izgubio život, a nova zgrada spominje se kao hotel *Park*, do 1935/36. godine kada se otkupljuje za Židovsku bolnicu.

Novije generacije znaju je kao Medicinsku, a potom Ekonomsku srednju školu, što je i danas. U podrumu je nekada bila poznata diskoteka *Aquarius*.

K. K.

INTERNACIONALNI SAJAM PRŠUTA ISAP 2015.

Lemeški kulen i paprika predstavljani u Istri

nju s predstavnicima lokalne samouprave mjesta Sveti Petar u Šumi kroz konkretne aktivnosti u zajedničkom natjecanju za projekte Europske unije i to u području razvoja i promidžbe turizma. Posjet je bio veoma koristan ne samo s izložbenog aspekta već i s organizacijskog, s obzirom da i Lemeš organizira slične manifestacije doduše još uvijek manjeg obujma, a uz navedeno i iz ugla razvoja i unapređenja agroturizma.

Kako među organizatorima, tako i među posjetiteljima vladalo je opće oduševljenje, a lemeški su proizvodi ostavili i više nego pozitivan dojam i svakako bili na visini zadatka te opravdali očekivanja organizatora i izlagača. Vlasnici velikih ugostiteljskih lanaca izrazili su spremnost za suradnju i otkup lemeške delicije. Dvodnevnu manifestaciju posjeti preko 25 tisuća posjetitelja. Osim lemeških udruga Srbiju je predstavljao i Zlatiborac.

Željko Zelić

Na poziv organizatora i uz financijsku potporu Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, udruge *Lemeški kulen* i *Asocijacija Suncokreti* s odjelom *lemeška paprika* posjetili su 17. i 18. listopada, 10. internacionalni sajam pršuta ISAP 2015. u općini Tinjan (Istra, Republika Hrvatska).

Na najvećoj manifestaciji ovog tipa u Hrvatskoj, pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede i predsjednice države **Kolinde Grabar-Kitarović**, sudjelovalo je 9 zema-

lja, a samu manifestaciju posjetio je i premijer Republike Hrvatske **Zoran Milanović**. Lemeške su udruge dobile štand u samom središtu izložbenog prostora i po riječima **Aleksandra Vidakovića**, predsjedavajućeg Savjeta MZ u Lemešu, posjet i zainteresiranost degustatora za izloženim lemeškim gastronomskim specijalitetima bili su iznad svih očekivanja, a zapaženost i komentari zajamčili su ponovno sudjelovanje udruga na sljedećem sajmu dogodine. Također, Vidaković je uspostavio surad-

U MONOŠTORU PREDSTAVLJEN GODIŠNJAK ZKVH-A

Povijest i sadašnjost Hrvata

Godišnjak formalno nije znanstveni časopis, ali je znanstveniji od mnogih časopisa koji formalno imaju karakter znanstvenog časopisa, kazao je prof. dr. sc. Dražen Živić

Dražen Živić, Milana Černelić i Tomislav Žigmanov

Godišnjak za znanstvena istraživanja broj 6 Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata predstavljen je u petak 24. listopada u Monoštoru. Godišnjak su predstavili urednik **Tomislav Žigmanov** i suradnici iz Hrvatske prof. dr. sc. **Milana Černelić**, profesorica Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, i prof. dr. sc. **Dražen Živić**, s Instituta *Ivo Pilar* – Podružni centar Vukovar. Promociji je nazočio i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**. Domaćin je bilo Kulturno-umjetničko društvo *Bodrog* iz Monoštora.

OBJEKTIVNO, KOREKTNOST I VJERODOSTOJNO

Novi svezak Godišnjaka tiskan na više od 350 stranica donosi uratke dvadesetak autora. Predstavljajući novi broj Godišnjaka Žigmanov je ista-

knuo kako je Godišnjak projekt Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u kojem se na jednom mjestu na godišnjoj razini donose radovi koji sadrže nove spoznaje, zabilježene činjenice o trajanju Hrvata na ovim prostorima u svojoj složenosti. »Pišemo o Hrvatima u Srijemu, Banatu, o Hrvatima u Bačkoj bilo da su Šokci ili Bunjevci. Pišemo iz rakursa onih znanosti koje su važne za nacionalni identitet kao što su povijest, etnologija, sociologija, povijest književnosti, jezikoslovlje. Donosimo prikaze knjiga u kojima se piše o Hrvatima u Vojvodini. Drugim riječima, pokušavamo objavljivati ono što je važno za povijest i sadašnjost Hrvata na ovim prostorima«, kazao je Žigmanov, te nastavio: »Značajan doprinos daju ugledni znanstvenici iz Hrvatske, a njihov doprinos je time veći jer u područje znanosti među Hrvatima u Vojvodini

u svakoj od disciplina koje su važne za promatranje nas samih, za znanstvenu obradu nema stručnjaka. Iz tog razloga značajan je doprinos profesorice Černelić, koja već nekoliko godina dovodi studente završnih godina na terenska istraživanja Hrvata u Vojvodini.« Žigmanov je podsjetio kako su rezultati tih istraživanja publicirani u monografiji o tradicijskoj baštini bunjevačkih Hrvata koja je objavljena u Zagrebu. Dio studentskih istraživanja objavljen je i u šestom svesku Godišnjaka, a rezultat je terenskog rada u Monoštoru. To je i razlogom promocije Godišnjaka u Monoštoru.

Među znanstvenicima iz Hrvatske koji proučavaju Hrvate u Srbiji je prof. dr. sc. Dražen Živić, koji Hrvate na ovim prostorima promatra iz kuta svoje struke – demografije. »Ova publikacija pridonosi proširenju našega vlastitoga znanja o nama

samima. Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata nije znanstvena institucija, već kulturna, nema formalno znanstveni karakter, nije riječ o znanstvenom časopisu koji je registriran kao znanstveni časopis, ali sve drugo što se tiče Godišnjaka je na vrlo visokom stupnju znanstvenosti, na vrlo visokom stupnju objektivnosti, korektnosti, primjerenosti znanstvenom rječniku. Kada uzmete Godišnjak u ruke i idete po cjelinama, pa po pojedinačnim radovima u tim cjelinama, vidjet ćete vrlo visok stupanj dosljednog korištenja znanstvenog aparata. Radovi su pisani korištenjem znanstvenih metodologija, od načina citiranja, do znanstvene i društvene relevantnosti teme kojima se pojedini radovi bave. Iako nije znanstven, Godišnjak je znanstveniji od mnogih časopisa koji formalno imaju karakter znanstvenog časopisa. Stoga je sve ovo što možete pročitati u

Godišnjaku vjerodostojno i pouzdano», kazao je Živić i dodao kako rado vi iz Godišnjaka proširuju spoznaje o povijesnoj baštini, etnološkoj baštini, migracijskim i demografskim procesima, o razvoju i oblikovanju suvremenog kulturnog i nacionalnog identiteta Hrvata koji žive na ovim prostorima, te bi se Godišnjak mogao promatrati, kako je Živić rekao, kao sveta knjiga

najintrigantnije teme. O migracijama je pisao student **Marko Đeović**. Sama tema migracije je osjetljiva tema, jer ljudi koji se odlučuju na migracije ne čine to iz nekakvih dobrih uvjeta života, već ih na to tjera neka nevolja, bilo da su u pitanju ekonomski razlozi ili razlozi ideološke prirode. O ruralnom turizmu rad je pisala studentica **Iva Grubiša**, koja je tu temu odabrala na temelju informacija kako se u Monoštoru posljednjih godina intenzivno prakticirao ruralni turizam. Međutim, vrlo brzo kako je došla u Monoštor spoznala je kako je ova tema prilično intrigantna i kompleksna», kazala je profesorica Černelić.

A u objavljenom radu studenta Marka Đeovića navodi se kako je migracija stanovnika Monoštora uvijek bilo, da su razlozi bili društveno-politički i ekonomski, da su migracije bile dobrovoljne i prisilne, legalne i ilegalne, skupne, pojedinačne, pa čak i »lutajuće«. Te se migracije mogu podijeliti u nekoliko skupina. Tako, prema

NAGRAĐENI STUDENTI

Šestero studenata koji su prošle godine sudjelovali u istraživanjima u Monoštoru dobili su nagradu Filozofskog fakulteta **Franjo Marković** za izniman angažman u istraživanjima koja su radili.

Hrvata u Vojvodini i Srbiji. »On je nezaoblizan za one koji hoće proširiti vlastita znanja i posredovati to znanje drugima. To mi se čini iznimno važnim«, kazao je Živić.

MONOŠTOR U GODIŠNJAKU

U svom izlaganju profesorica Černelić se osvrnula na dva rada studenata etnologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu, koja obrađuju teme koje se tiču Monoštora. »U ovom broju Godišnjaka objavljena su dva rada naših najvrednijih studenata, koji govore o migracijama i ruralnom turizmu. Stjecajem okolnosti ipostavilo se kako su to dvije

mišljenju Đeovića prvu skupinu čine radne (nadničarstvo) migracije do Drugog svjetskog rata, zatim poslije Drugog svjetskog rata radne migracije u Njemačku, te migracije radi obrazovanja, migracije na druge kontinente, migracije u Domovinskom ratu, a u ovom radu obuhvaćen je i utjecaj migracija stanovništva u Monoštor. Istraživanje Ive Grubiše o razvoju ruralnog turizma u Monoštoru pokazalo je kako postoje razmimoilaženja između UG *Podunav* i KUD-a Hrvata *Bodrog* glede razvoja turizma u selu, a ključno je pitanje uključivanje nacionalnog identiteta u turističku ponudu.

Zlata Vasiljević

TJEDAN U BAČKOJ

Dobre vijesti

U ovim tjednim pregledima trudim se uvijek progovoriti o nekim lošim stvarima koje nam se događaju i koje nam zagorčavaju onaj naš običan, svakidašnji život, ali ovoga puta moram progovoriti i o nekim dobrim stvarima koje se ovih dana događaju u Somboru. Prva je uređenje Trga Koste Trifkovića. Godinama, pa i skoro dva desetljeća taj je trg, omeđen kazalištem i Galerijom suvremene umjetnosti, bio najneuređeniji dio središta grada, pretvoren u parkiralište. Ove je jeseni počelo njegovo uređenje i usprkos skepticima već sada se vidi kako će taj posao biti okončan do konca godine. A po onome što se sada da vidjeti i po mom osobnom sudu, bit će to jedan od najljepših dijelova Sombora. A s uređenjem trga bit će obnovljena i evangelistička crkva stara više od stotinu godina koja desetljećima stoji zamandaljena, prepuštena neminovnom propadaju. Uбудuće će tu biti gradska suvenirnica. Dobro je što će grad obnoviti crkvu, što će ona imati neki svoju funkciju, kada već vjernika nema u gradu, i što će se uбудuće i održavati. Nadam se da će biti realiziran i nastavak ovog projekta, a to je uređenje palače hrvatskog grofa **Antuna Graškovića**, koja treba biti dijelom budućeg trga umjetnika. No, to je tek plan za vrijeme koja dolazi, a kako to obično biva, između ideje i konkretnih radova stoji novac.

Da li zbog uređenja već spomenutog trga ili tek iz političkih razloga, jer poznati smo po tome da uvijek poništavamo ono što su radili naši prethodnici, tek ispred Gradskog muzeja odnesena je drvena kućica, takozvana »Pajtićeva brvnara« koja je tu postavljena prije nekoliko godina kao dar Pokrajine udrugama žena u Somboru. Neću ulaziti u razloge njenog izmještanja, ali dijelim mišljenje onih koji su smatrali kako joj tu uopće nije mjesto, jer se jednostavno svojim izgledom ne uklapa u ambijent grada kakav je Sombor.

I nije tu kraj dobrim vijestima iz Sombora, jer se Somborci do kraja tjedna mogu uključiti u planiranje proračuna za sljedeću godinu. Dovoljno je da u tipskom formularu napišu svoje prijedloge i dostave gradskoj vlasti koja će razmotriti njihov značaj i to koliko bi uvažavanje tih prijedloga pridonijelo boljem i kvalitetnijem životu Somboraca. Kažu, Sombor to radi po uzoru na svjetske gradove, a taj se projekt realizira uz pomoć Balkanske istraživačke mreže i Nacionalne alijanse za ekonomski razvoj. Sjećam se ja i vremena poslije promjene vlasti 90-ih kada nam za tako nešto nisu trebali ni BIRN ni NALED, već se jednostavno išlo od sela do sela i slušani su ljudi, a dvorane su bile pune, jer su ljudi tada još vjerovali kako mogu nešto promijeniti.

Z. V.

PROSLAVA SVETOG DIMITRIJA U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Živjeti u zajedništvu

*Svaki čovjek treba više
žrtvovati zemaljska
dobra za drugoga,
upravo kako je radio
sveti Dimitrije, koji je
bio bogat zemaljskim
dobrima, ali je prije toga
cijenio duhovna dobra,
propovijedao je biskup
Ivan Penzeš*

Srijemska je biskupija proslavila blagdan Svetog Dimitrija, đakona i mučenika, zaštitnika Srijemske biskupije, župe i katedrale u Srijemskoj Mitrovici. Euharistijsko slavlje održano je u ponedjeljak, 26. listopada, u katedrali u Srijemskoj Mitrovici, a predvodio ga je subotički biskup mons. **Ivan Penzeš** u zajedništvu s biskupima, svećenicima, redovnicima i redovnicama. Prije

početka euharistijskog slavlja nazočne je pozdravio srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović** iskazujući dobrodošlicu subotičkom biskupu Ivanu Penzešu, đakovačkom i osječkom nadbiskupu i metropolitu u miru mons. **Marinu Srakiću**, beogradskom nadbiskupu i metropolitu **Stanislavu Hočevaru**, mons. **Ivanu Đuriću**, generalnom vikaru Đakovačko-osječke nadbiskupije, rektoru Bogoslovske

sjemeništa u Đakovu **Ivanu Andriću**, kao i generalnom vikaru Srijemske biskupije mons. **Eduardu Španoviću**, svim svećenicima Srijemske biskupije, redovnicima i redovnicama susjednih biskupija i nadbiskupija, dekanu Vukovarskog dekana, grkokatoličkim svećenicima, i zahvalio svima na svjedočenju vjere i nenadmašnom pastoralnom radu za spas duša.

ŽIVJETI KAKO NAS JE ISUS UČIO

Proslava Svetog Dimitrija od velikog je značaja za Srijemsku biskupiju i za grad Srijemsku Mitrovicu koji je dobio naziv po đakonu i mučeniku svetom Dimitriju, koji je mučenički pogubljen uz ostale srijemske mučenike prije 1701. godine u progonima kršćana od cara **Dioklecijana**. Sveti Dimitrije je zaštitnik starodrevne Srijemske biskupije, koja je kroz povijest više puta stradavala, a njezini vjernici bivali prognani iz svojih domova. Po zagovoru svetog Dimitrija i drugih srijemskih mučenika, ova se biskupija uspjela očuvati i danas skupa s đakovačkim dijelom čini jednu biskupiju, Đakovačku i Srijemsku. »Svima nam je lijepo da se okupimo i budemo u zajedništvu, kako bismo podijelili bogatstvo naše vjere, našeg kršćanskog života. Poručujem vjernicima da nastave živjeti onako kako nas je Isus učio po evanđelju, da znamo poštovati jedni druge, one koji su nam bliski i podnositi lagano suživot s drugim vjernicima, drugim vjeroispovijestima i da idemo i dalje

prema ekumenizmu, zajedničkom životu jedni s drugima», rekao je srijemski biskup Đuro Gašparović.

U svojoj propovijedi mons. Ivan Penzeš posebno je istaknuo kako svaki čovjek treba više žrtvovati zemaljska dobra za drugoga, upravo kako je radio sveti Dimitrije, koji je bio bogat zemaljskim dobrima, ali je prije toga cijenio duhovna dobra. »Zato je žrtvo-
vao sve zemaljsko, pa i život, za najveće duhovno dobro, vjeru. Moramo više ljubiti Boga nego ikoga na svijetu i više cijiniti duhovne nego zemaljske vrijednosti. Što više vjere ima čovjek to će moći više napraviti u svojoj okolini, zato bih poručio svima da učvrste i umnože svoju vjeru upravo onako kako je govorio Isus: 'Vjera te tvoja spasila', rekao je mons. Ivan Penzeš.

je Europa na raskrižju. Zato su ova svjedočenja od toliko velikog značaja. Sveti Dimitrije je srijemski mučenik koji je umro za svoju kršćansku vjeru. Njegov je život bio takav da je svojim načinom razmišljanja, vjerovanja, propovjednog djelovanja, svjedočio za Boga. Upravo zbog toga, htjeli su ga ukloniti. Uvijek ljudi koji imaju veliko poslanje i koji jako svjedoče postanu na neki način izazov i ispit savjesti drugima. Zato moramo znati kako su ti svjedoci od izvanrednog značenja za čitavo čovječanstvo. Oni ukazuju na one vrijednosti koje su potrebne i važne u svim vremenima. Samo na zdravim stupovima je moguće izgraditi budućnost i zato moram reći da samo mučenici kao svjedoci jamče mogućnost demokracije. Bez takvih ličnosti demokracija

IZNIMNA ULOGA SVECA

Euharistijskom slavlju u katedrali svetog Dimitrija nazočili su osim vjernika iz grada na Savi i župljani iz ostalih mjesta u Srijemu, kojima je proslava ove svetkovine od iznimnog značaja. Sveti Dimitrije posebno ukazuje kako grad Sirmij ima iznimnu ulogu u čitavoj ovoj regiji gdje je bilo mnogo mučenika. »Vraćajući se i dolazeći ovamo, uvijek mislimo na slavnu prošlost, povijest Katoličke crkve, kao i čitavog kršćanstva. Trebamo učiniti sve da bi se to bogatstvo od Crkve, kršćanstva u svojim počecima, približilo svim ljudima osobito danas kada

izgubi svoju snagu», istaknuo je mons. Stanislav Hočevar, beogradski nadbiskup i metropolit.

Svečanom euharistijskom slavlju u Srijemskoj Mitrovici nazočili su i predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, Hrvatskog nacionalnog vijeća, lokalne samouprave, članovi HKC-a *Srijem - Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice, kao i članovi mađarskog i njemačkog kulturno-umjetničkog društva u tom gradu, a svoj veliki doprinos u svečanom liturgijskom slavlju svojim je skladbama dao i crkveni zbor *Sveta Cecilija* iz Srijemske Mitrovice.

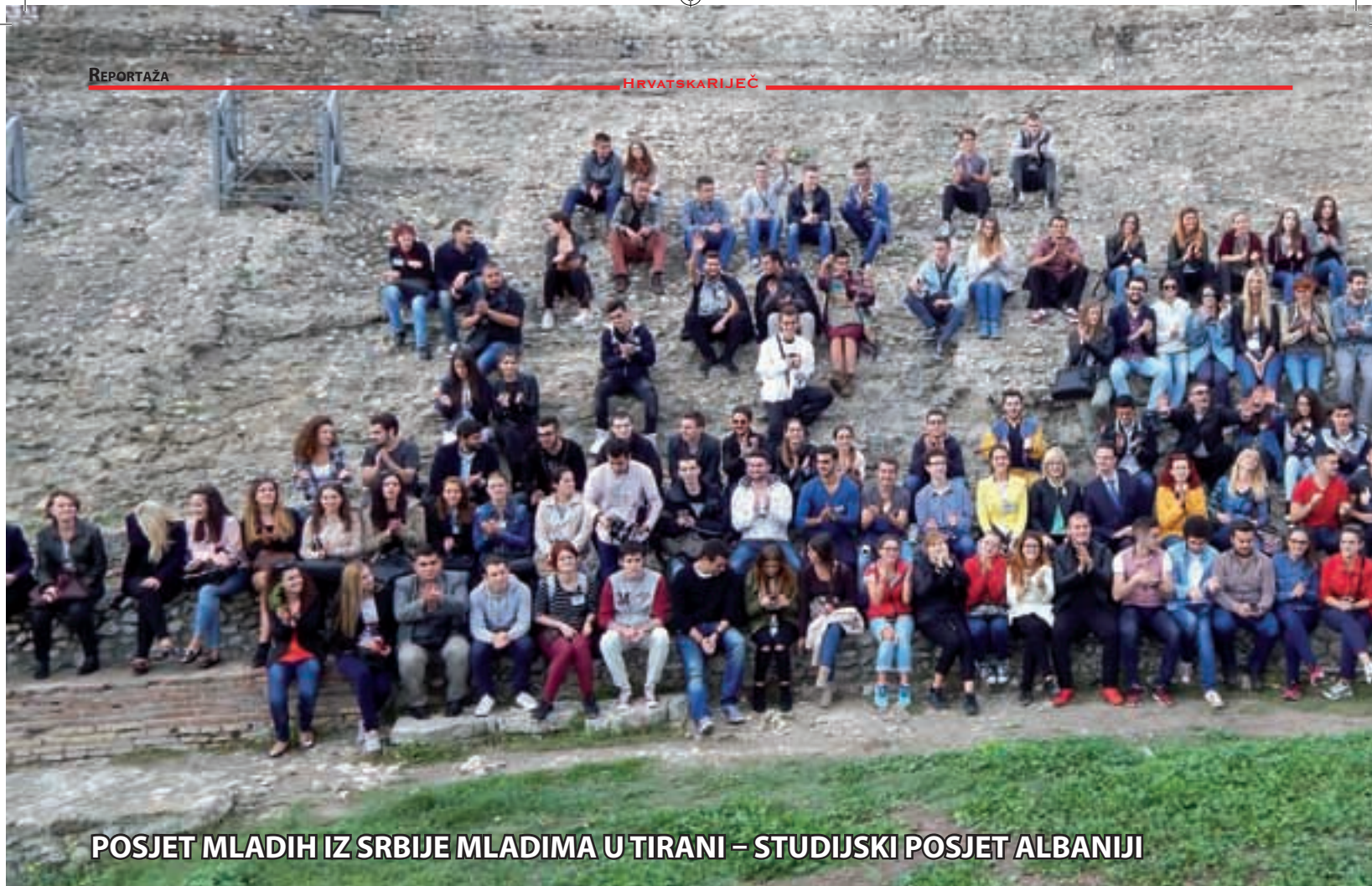
Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Prazna obećanja ili...

U posljednje se vrijeme sve češće može čuti, posebice od lokalnih političara, kako je krajnje vrijeme da se posveti pozornost običnom čovjeku. Kad se kaže običan čovjek, pretpostavljam da se misli na one koji u današnje vrijeme jedva sastavljaju kraj s krajem, rade od jutra do mraka i zarađuju neku prosječnu plaću s kojom jedva uspijevaju podmiriti najosnovnije životne potrebe. Svjesni smo kako nam se približavaju lokalni, pokrajinski, a možda čak i republički izbori i da će glasovi baš tog običnog čovjeka, koji samo traži da iole normalno živi, biti presudni za postizanje što boljih izbornih rezultata stranačkih opcija. Pitanje je koliko ljudi uopće još imaju povjerenja u političare koji su nebrojeno puta do sada, posebice pred izbore, obećavali »kule i gradove«. A taj običan čovjek jedino želi normalno živjeti, prehraniti svoju obitelj i omogućiti svojoj djeci školovanje. Tako su na primjer u šidskoj općini, gdje je nedavno došlo do promjene koalicijske vlasti, kada je umjesto Socijalističke partije Srbije u koaliciju ušla Socijaldemokratska stranka, donesene već neke skupštinske odluke. One se tiču popusta na prijevoz učenika, točnije onima koji na taj popust do sada nisu imali pravo, a kako se može čuti, u planu je da se u već u idućoj godini poveća i visina stipendija koje trenutačno iznose 3.500 dinara. Također je nagoviješteno kako će se veća pozornost posvetiti socijalno ugroženim osobama, udrugama građana, mjesnim zajednicama, kulturno-umjetničkim društvima i vjerskim zajednicama, koji su svi skupa, prema izjavama novih koalicijskih partnera, do sada bili zapostavljeni. Sve su to neke odluke koje bi trebale olakšati život građanima i roditeljima koji školuju svoju djecu izvan mjesta prebivališta. Kažu političari kako su popusti simbolični, ali koliko toliko olakšat će kućni proračun. A kada je riječ o školovanju, Šiđanima je od prošlog tjedna omogućeno studirati u svom gradu. Naime, u Gimnaziji *Sava Šumanović* u Šidu otvoren je odjel Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe iz Novog Sada. Prema riječima profesora i asistenata tog fakulteta, želja im je bila olakšati studentima i njihovim roditeljima, kako ne bi plaćali dodatne troškove koje bi djeca imala kada bi studirala u većim gradovima. Istodobno, mladima se nudi studiranje po novim suvremenim tehnologijama, kao i česti kontakti s profesorima radi konzultiranja, a sve u cilju da što lakše svladaju gradivo. Ako je vjerovati političarima, bit će bolje, a vrijeme poslije izbora pokazat će jesu li kao i do sada sve bila samo prazna obećanja.

S. D.

POSJET MLADIH IZ SRBIJE MLADIMA U TIRANI – STUDIJSKI POSJET ALBANIJU

Mali ali značajan korak

Ministar Srđan Verbić, ministrica Lindita Nikolla
i premijer Rama s mladima iz Srbije i Albanije

U okviru proteklih bilateralnih susreta vlada Albanije i Srbije, dogovoren je i studijski posjet mladih iz Republike Srbije mladima u Republici Albaniji, kao pokušaj da se otvore, prodube i stabiliziraju odnosi dviju država. Očekivano, posjet je praćen skepsom i predrasudama, dodatno opterećen konfliktnim i često neobjektivnim izvještavanjem domaćih medija. Nogometna utakmica državnih reprezentacija je u jednom pogledu zasjenila organizaciju posjeta, a u drugom stvorila atmosferu suparništva i uzdigla je na kolektivnu razinu. Ove su okolnosti ukazivale na težak i neizvjestan početak procesa stabilizacije odnosa spomenutih država. Ne treba biti pretenciozan i tvrditi kako je ovaj posjet od povijesnog značaja, uostalom takve procjene iziskuju vremensku distancu, ali bez sumnje je značajan dio dugog

U amfiteatru u Draču

Nastavak procesa uspostavljanja stabilnije suradnje između Srbije i Albanije kroz suradnju dvaju ministarstava prosvjete

jama u razvitku dobrih odnosa dviju država, ali su bile nužne jer je medijski pritisak upravo to i zahtijevao. Večer zabave je organizirana prvi dan i ključno je utjecala da se uobičajene nelagodnosti pri prvom susretu značajno uklone. Regionalna kulturno-rolška bliskost u domaćoj glazbi je bila dodatni olakšavajući agens u zbližavanju mladih.

Drugog dana upriličen je posjet rezidenciji albanskog premijera **Edija Rame** i suprotno očekivanjima taj je naizgled formalni dio protekao u prijateljskom i relaksirajućem tonu. Olakšavajuća okolnost u tom pogledu jest to što je i sam posjet organiziran kroz suradnju dvaju ministarstava prosvjete, čiji su odnosi već prethodno ocijenjeni kao skladni i razvojni i samim tim značajno neopterećeni uobičajenom dnevopolitičkom konfliktom retorikom. Istog je dana odigrana spomenuta nogometna utakmica kojoj su zajednički prisustvovali mladi iz Srbije sa svojim kolegama iz Albanije.

kolektiv, međusobno uspostavljeni odnosi nisu trpjeli štetu, čemu je najviše zaslužna otvorenost i širokumnost mladih koji su svoju ulogu promicatelja skladnih odnosa shvatili izrazito odgovorno.

DEKONSTRUIRANJE PREDRASUDA

Brojna izvješća i gostovanja u medijima po povratku u Srbiju nesumnjivo pokazuju kako su mladi ovaj posjet doživjeli kao povijesno značajan, promatrano iz njihove vizure. Njihova misionarska nastojanja da u dnevopolitički diskurs unesu značajnu promjenu koja je u potpunosti suprotnosti s dosadašnjim karakteriziranjem srpsko-albanskih odnosa, vrijedna su pažnje jer pokazuju značajan potencijal mladih u Srbiji da posredno utječu na prokazivanje predrasuda koje zaustavljaju procese suradnje među državama. Kao pripadnici nacionalne manjine, moramo imati izraženiji senzibilitet za ovakav proces i svesrdno podržavati nastojanja Srbije da izgradi trajnije i stabilnije odnose u regiji. S druge strane, ovaj studijski posjet je pokazatelj kako se kreatori politika u regiji rijetko obraćaju mladima kao potencijalnim partnerima u uspostavljanju stabilne suradnje među državama. Širok je prostor za spekulacije zbog čega je to tako, ali razlog koji se ističe svakako jest nepovjerenje prema mladima zbog njihova prethodno portretiranog medijskog imidža kao nepouzdanе grupe koja se s određenom lakoćom može manipulirati u svrhu kreiranja konflikta. Upravo su nogometne utakmice najčešći scenarij koji to potvrđuje. Ipak, ovaj studijski posjet je mali ali značajan korak koji je dekonstruirao i tu predrasudu.

Dubravko Bilinović

i zahtjevnog procesa izgradnje kulturne suradnje u regiji.

UPOZNAVANJE DRUGOG

Promatrano iz aspekta hrvatske zajednice u Srbiji, zanimljiva je činjenica kako je poziv za sudjelovanje u ovom projektu dobilo i Hrvatsko nacionalno vijeće kao krovna institucija zajednice, a podjednako je interesantna okolnost da su poziv na ovo putovanje prihvatili i drugi pripadnici manjinskih zajednica. Shodno tome, nije iznenađujuće da su osim navedenih, u studijskom posjetu sudjelovali i mladi iz Inicijative mladih za ljudska prava, te aktivisti i aktivistice organizacija koje skrbe o pravima učenika i studenata. Odabir mladih ostavlja nedvosmislen dojam kako se o tome vodilo računa i tome u prilog govori činjenica da su svi pokazali otvorenost u percepciji drugoga, nesputani brojnim nepovoljnim medijskim sadržajima koji su posjetu prethodili.

Svrha studijskog posjeta je bila, u prvoj instanci, upozna-

ti drugog, što je uvijek osnovni preduvjet za međusobno razumijevanje. Dvodnevni je posjet bio pažljivo isplaniran, ne ostavljajući prostora za spontane ili nepredviđene situacije, što je potvrdilo stalno prisustvo policije i pratećeg specijalnog osigura-

Majice za premijera Aleksandra Vučića i Edija Ramu

nja. Takve su okolnosti umnogome utjecale da ovaj posjet izgubi potencijal za dubljim implikaci-

Pored svih emocija koje su naročito izražene u situacijama kada se pojedinac utapa u etnički

Poziv za slanje rukopisa

SUBOTICA – Nakladničko vijeće NIU *Hrvatska riječ* poziva književne autore koji pišu na hrvatskom jeziku ili nekom od njegovih dijalekata, da šalju rukopise radi objavljivanja u nakladničkoj djelatnosti NIU *Hrvatska riječ* za 2016. godinu. Rukopise će razmatrati članovi Nakladničkog vijeća ove ustanove. Adresa za slanje rukopisa je naklada@hrvatskarijec.rs.

Natječaj Za lipu rič

SONTA – U povodu manifestacije *Šokačko veče 2015* KPZH *Šokadija* iz Sonte objavljuje Književni natječaj *Za lipu rič 2015*. Na natječaj se mogu prijaviti autori s neobjavljenim pjesmama, pisanim neknjiževnim dijalektom hrvatskog jezika, šokačkom ikavicom. Natječaj je otvoren do srijede, 11. studenog 2015. godine. Pjesme u pisanoj formi dostaviti na adresu: KPZH *Šokadija*, Vuka Karadžića 22, 25264 Sonta, s naznakom Za natječaj, ili u elektroničkoj formi na e-mail: ossonta@neobee.net ili tadjanzvonko@open.telekom.rs. Autori na natječaj mogu prijaviti po jednu neobjavlenu pjesmu. Ukoliko se šalju poštom, pjesme moraju biti otiskane ili otiskane na formatu A4. Pjesme prispjele na natječaj ne vraćaju se autorima. Odluku o nagradama donosi prosudbeno tijelo, imenovano od strane UO *Šokadije*. Autori pet prvoplasiranih pjesama bit će nagrađeni knjigama, a najbolja pjesma i javno pročitana na *Šokačkoj večeri 2015* u Sonti 21. studenog ove godine. Za sve informacije nazovite na telefon broj: 025 792 960 ili 063 700 5729 – prof. **Zvonko Tadijan**.

I. A.

Moja Luca predstavljena u Sotinu

SOTIN – Književni prvijenac *Moja Luca* **Ivana Ivkovića Ivandekića** predstavljen je u Sotinu (Republika Hrvatska) u okviru 10. po redu manifestacije *Pjesmom i kolom kroz Sotin*. Ovu knjigu priča komičnog sadržaja predstavio je sam autor, u formi *stand-up* nastupa.

Tavankučani na Njikoševim danima

OSIJEK – UG *Šokačka grana* iz Osijeka je u subotu 24. listopada obilježila 5. obljetnicu smrti **Julija Njikoša**, poznatog muzikologa i melografa, dirigenta i skladatelja, novinara i glazbenog kritičara i čovjeka koji je bilježio bogatu šokačku baštinu, glazbenu i običajnu. U sklopu manifestacije *Njikoševi dani*, između ostalih, nastupila je i srednja folklorna skupina HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankute, prikazom običaja *Kraljice*.

Hrvatski nakladnici iz Vojvodine na beogradskom sajmu knjiga

BEOGRAD – Na 60. međunarodnom sajmu knjiga u Beogradu, koji se održava od 25. listopada do 1. studenoga, predstavljaju se i izdavači hrvatskih nakladnika iz Vojvodine. Osim knjiga koje su objavile profesionalne ustanove u tom području – NIU *Hrvatska riječ* i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, zastupljena su i djela u nakladi hrvatskih udruga koje se bave tom djelatnošću. Knjige hrvatskih nakladnika iz Vojvodine zastupljena su na štandu *Vojvodina - više od knjige* Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje.

Biseri srpskog i hrvatskog slikarstva

NOVI SAD – Spomen-zbirka **Pavla Beljanskog** u suradnji s Modernom galerijom i Umjetničkim paviljonom iz Zagreba organizira dvije izložbe srpskog i hrvatskog slikarstva: *Kolekcija Pavla Beljanskog: biseri moderne i Miroslav Kraljević i sljedbenici*.

Biseri iz kolekcije Beljanskog, s naglaskom na slike *Mladi diplomata Marina Tartalje*, *Velika Iza Vlaha Bukovca* i *Doručak na travi Save Šumanovića*, bit će izloženi u Zagrebu od 19. studenoga do 10. siječnja sljedeće godine, a djela **Miroslava Kraljevića** i njegovih sljedbenika u Novom Sadu od 3. prosinca do 21. veljače 2016.

Autori izložbi su povjesničari umjetnosti dr. **Jasna Jovanov** i dr. **Zvonko Maković**.

Koncept i sadržaj postavki izravno upućuju na europski kontekst kulturnih tijekova u regiji. Projekt je značajan i za srpsku i za hrvatsku kulturu, ističu u priopćenju organizatori izložaba.

Dani hrvatske kulture 2015. u Somboru

SOMBOR – Manifestacija *Dani hrvatske kulture 2015*. bit će održana u iduću petak, 6. studenoga, u Somboru. Program počinje u 18 sati kada će u Gradskom muzeju biti otvorena Međunarodna izložba obuće Šokaca. U 19 sati u Gradskoj kući bit će održan kulturno-umjetnički program u kojem sudjeluju: *Kraljice Bodroga*, *Bodroški bečari*, gajdaši **Anita Rešetar** i **Filip Golubov-Car**, samičarka **Kristina Perić**, te **Marica Mikrut** i recitatori *Urbanih Šokaca*. Organizator je UG *Urbani Šokci* Sombor.

PISMO ČITATELJA

Dopuna izvješća o svečanosti u Novom Sadu

U 653. broju *Hrvatske riječi* od 16. listopada 2015. na 33. stranici, autor teksta A. K. opisao je obilježavanje 10. obljetnice HKUPD-a *Stanislav Preprek* održano u Novom Sadu. Tekst je vrlo korektan, ali nepotpun. Naime, po osobnoj prosudbi, trebalo je navesti evociranje uspomene od strane predsjednika **Marijana Sabljaka** na pokojnog velikana **Stanislava Prepreka**. Minutom šutnje odano je dužno poštovanje Prepreku, prvog predsjednici Udruge **Zdenki Popov**, te svim preminulim članovima u proteklih deset godina. Dobra praksa je da se imena gostiju koje je pozdravio domaćin navedu i u tekstu. Ovog puta nisu spomenuti **Mato Groznica**, **Stanko Krstin** i predstavnik Pokrajinskog vijeća.

Književnica **Marija Lovrić** je obrazložila nagrade dvojice prošlogodišnjih lauretata, preč. **Marka Kljajića** i **Josipa Dumendžića Meštra**. Također je čitala svoje pjesme, kao i Josip Dumendžić Meštar. Preč. Marko Kljajić nije nazočio i nije čitao svoje pjesme.

Na koncu, treba reći i to, priređen je svima vrlo ukusan domjenak. Držim da će ova dopuna pridonijeti boljoj informiranosti o obilježavanju za HKUPD *Stanislav Preprek* važne obljetnice.

Josip Dumendžić

DANI SATIRIČNOG KAZALIŠTA KEREMPUH U NOVOM SADU

Pet predstava u četiri dana

Jazavac u Kerempuhu

Satiričko kazalište *Kerempuh* iz Zagreba gostovalo je u Novom Sadu, u Srpskom narodnom pozorištu od 21. do 24. listopada. Posjetitelji su imali prigodu pogledati pet recentnih produkcija te kazališne kuće. Manifestaciju je otvorio *Jazavac u Kerempuhu*, autorski projekt redatelja **Olivera Frlića**, a uslijedile su predstave – *Ko živ, ko mrtav* autora **Mate Matišića**, **Svetislava Basare** i **Hrista Bojčeva**, u režiji **Dina Mustafića**, *Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja* **Ive Brešana**, u režiji Ivinog sina, poznatog filmskog redatelja **Vinka Brešana**, kabare *Chishche Lishche*, te *Političko vjenčanje* po tekstu osnivača i dugogodišnjeg upravnika *Kerempuha* **Fadila Hadžića**, a u režiji **Borne Baletića**.

Kerempuh je jedino satiričko kazalište u Hrvatskoj, a prošle je godine proslavio svoj 50. rođendan. »Skoro svaka predstava našeg kazališta izazove burne reakcije. Predstavili smo se s pet predstava, kako bi ovdašnja publika

imala uvid u naš rad«, kaže ravnatelj *Kerempuha* **Duško Ljuština**.

Poznati hrvatski glumac **Goran Navojec** je poslije *Predstave Hamleta u selu Mrduša Donja*, izjavio kako je zadovoljan reakcijama novosadske publike. Osvrnuo se i na aktualnost teme kojom se ta predstava bavi. »Opisujemo jedan sustav, gdje ljudi na vlasti uopće ne biraju sredstva da dođu do onoga što žele. Ništa se nije promijenilo od vremena kojim se u predstavi bavimo. Osim što su političari postali zavodljiviji. Da nam svijet učine ljepšim ubace nam te čarobne prašine u oči, pa ih gledamo kao što su Mrdušani gledali u Bukaru. To su teme koje nas tište čim ovaj tekst još uvijek dobro prolazi kod publike«, izjavio je Navojec.

Podsjetimo, kazalište *Kerempuh* je na sličan način, s nekoliko predstava, gostovalo u novosadskom SNP-u i 2011. godine.

A. K.

Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja

Povratak u budućnost

Neadekvatan odnos donositelja odluka u državi spram kulture, na što kulturni poslenici redovito ukazuju, potvrdio je i nedavni slučaj Muzeja suvremene umjetnosti u Beogradu. Naime, taj je muzej, u čijem se fondu čuva više od 8.000 djela i predstavlja najrepresntativniju kolekciju suvremene likovne/vizualne umjetnosti južnoslavenskog umjetničkog prostora, zatvoren već više od osam godina, a svoj je nedavni 50. rođendan, dočekaao bez najavljenog otvorenja, uz nova obećanja o skorom završetku rekonstrukcije. Podsjetimo, prije godinu dana ministar kulture **Ivan Tasovac** svečano je najavio da će MSUB biti otvoren upravo povodom spomenuta jubileja. Možda cijela priča ne bi izazivala nezadovoljstvo da isti taj ministar nije u veljači ove godine, samouvjereno aktivirao na zgradi MSUB-a časovnik koji odbrojava vrijeme do otvorenja te ustanove.

Kada je »prozvan« za neispunjeno obećanje, Tasovac je izjavio novinarima da prihvaća komandnu odgovornost za tuđe propuste zbog kojih su izigrani i on i ministarstvo. Naime, rekonstrukcija zgrade na Ušću nije završena u roku uslijed niza proceduralnih neregularnosti, koje su dovele do smjene ravnatelja i obustave javne nabave za izvođenje radova. Rekao je i kako je od svakog roka važnije je da se rekonstrukcija obavi po zakonu i da sredstva ne završe u privatnim džepovima, a naglasio je da ni on, ni ministarstvo nisu bili zaduženi, niti su sudjelovali u tenderskom procesu izbora izvođača radova za adaptaciju, rekonstrukciju i dogradnju MSUB-a.

No, nije Tasovac prvi ministar kulture, ili pak ravnatelj MSUB-a, koji je iznevjerio po pitanju rekonstrukcije. Prvi ju je obećao još **Dragan Kojadinović**, a otvorenje su (bez rezultata) najavljivale i kolege **Voja Brajović**, **Nebojša Bradić**, **Predrag Marković** i **Nebojša Petković**.

Uz par medija, na ovaj problem ukazao je i skup grupe kulturnih radnika i građana *Odbrojavanje do otvaranja* s porukom podsjećanja na »skandalozni tretman najznačajnije institucije suvremenog stvaralaštva, ali i drugih institucija kulture«. Ovaj je skup, inače održan pod nadzorom policije, okupio oko 500 sudionika. Malo ili puno, procjenite sami.

No, u cijeloj se priči, iako država de facto ima brojne druge probleme, nameće zaključak nam je suvremena kultura nepotrebna. Po tomu bi se moglo ustanoviti da živimo ili u prošlosti ili u budućnosti. Ovo prvo je možda i istina, a za ovo drugo – čisto sumnjam.

D. B. P.

LISINSKI I CONCORDIA DISCORDS U NOVOM SADU

Hrvatski folkloraši, tamburaši i zboriši

Scena amfiteatra SPENS-a u Novome Sadu protekle je subote, 24. listopada, bila malena za osamdesetak izvođača Folklornog ansambla *Lisinski* iz Vinkovaca i Akademskog mješovitog pjevačkog zbora studenata Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu *Concordia discords* koji su, u organizaciji Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Jelačić* iz Petrovaradina i Hrvatskog kulturnog centra iz Novog Sada, nastupili pred novosadskom publikom.

Bila su to zapravo dva različita koncerta koje su organizatori spojili u jedan istinski glazbeni spektakl.

Premda publici u gledalištu nije bilo teško pronaći mjesta za sjedenje, na sceni se događala prava promenade plesaca u nošnjama, tamburaša i solista, pjevača i dirigenta.

ČUVARI TRADICIJE VINKOVAČKOG KRAJA

U prvome dijelu koncerta nastupio je Folklorni ansambl *Lisinski* čija prisutnost na kultur-

no-tradicijskoj sceni Vinkovaca postoji već 64 godine. Djeluju kroz rad tri plesачke sekcije, podijeljene po uzrastima, tamburaškog orkestra i ženske pjevačke skupine. Prema riječima umjetničkog ravnatelja ansambla **Danijela Šote**, ansambl je do sada gostovao na svim kontinentima svijeta, izvođeci 13 koreografija u 13 različitih vlastitih nošnji s prostora od Slavonije do Dalmacije. Publici u Novom Sadu predstavili su samo dio svog bogatog programa, plešući uz taktove tamburaškog orkestra kojim je ravnao **Mario Mihaljević**. U tri točke nastupa folklorni ansambl je izveo prigorske plesove iz okoline Zagreba, potom stare splitske plesove i na koncu plesove iz Posavine. Između spomenutih plesnih točaka, publiku je zabavljao tamburaški orkestar, interpretirajući poznatije dalmatinske i slavonske skladbe i kola. Vokalni solist bio je Danijel Šota.

NAGRAĐIVANI ZBOR

Jednako snažnim pljeskom članovima vinkovačkoga ansam-

bla koji su po završetku svoga programa napuštali scenu, publika je dočekala i renomirani pedesetočlani zbor *Concordia discords* koji su dan prije imali nastup na manifestaciji *Dani Balinta Vujkova* u Subotici.

Već iz same vizure postavljanih izvođača, a napose iz najave voditelja programa bilo je očito da se radi o umjetnički profesionalnom zboru čija je biografija bogata priznanjima, premda s radom započinje tek 2010. godine.

Zbor okuplja stotinjak članova, prvenstveno studenata Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koji u svojem radu

sustavno potiču glazbeno stvaralaštvo studenata, te naglasak daju djelima hrvatskih skladatelja, njegujući, također, i folklorne napjeve te svjetovna i crkvena djela klasičnih i suvremenih skladatelja.

Široj javnosti postali su poznati nakon sudjelovanja u zabavnoj emisiji Hrvatske radiotelevizije *Do posljednjeg zbora*, gdje su osvojili 3. mjesto. Dobitnici su i zlatne plakete na 11. natjecanju pjevačkih zborova u sklopu Festivala pjevačkih zborova u Zagrebu održanoga 2012. godine, te još dvije zlatne plakete i plakete pobjednika kategorije (sa ženskim zborom) na međunarodnom natjecanju *Venezia in Musica* u Italiji.

DVOSTRUKI BIS

Više pojedinosti iz biografije zbora izrekao je jedan od njegovih članova **Mislav Matišić**, dopuštajući da sve ostalo pokažu sami zboriši, izvođeci uglazbljene hrvatske antologijske pjesme i strane skladbe, te tradicijska i folklorna djela klasičnih i suvremenih hrvatskih skladatelja.

Njihova energički i dinamički oblikovana vokalna interpretacija predvođena, naizmjenice, čak trima dirigentima (**Marinom Jurkovićem**, **Vinkom Karmelićem** i **Lobelom Filipićem**), oduševila je publiku koja ih je pljeskanjem dva puta vraćala na bis.

Na koncu svega, svečano su razmijenjeni darovi domaćina i gostiju, uz obostrano uvjerenje da će i jedni i drugi gosti biti ponovno gosti. Ne samo Novog Sada, nego i Petrovaradina kao Jelačićevog rodnog grada.

P. P.

GOSTOVANJE VINKOVAČKOG KAZALIŠTA JOZA IVAKIĆ POVODOM JUBILEJA

Sedam desetljeća od prve predstave subotičkog HNK-a

Vinkovčani su u Subotici izveli komediju Ne motaj se oko gola golcata, a u Tavankutu predstavu za djecu Tri praščića

U srijedu, 28. listopada, navršeno je 70 godina otkako je izvedena prva predstava Hrvatskog narodnog kazališta u Subotici – *Matija*

snih hrvatskih autora te u kojem je igrala cijela plejada hrvatskih glumaca. »Splet je nesretnih i tragičnih povijesnih okolnosti danas doveo do toga da od svega

dog i ambicioznog političara Josipa (Domagoj Mrkonjić) i njegove supruge Ivane (Matea Grabić), te ostalih situacionih aktera – uvijek nazočnog sluga (Ilija Červen), političkog konkurenta (Vladimir Andrić) i novinara tračerskog medija (Zorko Bagić), očevito se prikazuje kako suvremeno politikanstvo, pohlepa, licemjerje, ali i golemo malograđanstvo, bivaju posve ekvivalentni vremenima u kojima je originalni komad nastao. Uz izravne asocijacije na aktualnu hrvatsku političku scenu, predstava je nasmijala subotičku publiku i postigla svoj primarni cilj.

Vojnović. Dramatizaciju teksta i režiju potpisuje Vjekoslav Janković.

Na vrlo interesantan način, s profesionalnim svjetlosnim i zvučnim efektima, djeci je dočarana ova priča. Osim djece iz Tavankuta predstavi su nazočili i učenici osnovnih škola iz Male Bosne, Đurđine te Žednika.

Ovom događaju u Tavankutu, između ostalih, nazočio je i novi generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici Velimir Pleša. Ovo je bio njegov prvi posjet Tavankutu.

Organizatori ovog događaja bili su OŠ Matija Gubec i HKPD Matija Gubec iz Tavankuta s Koordinacijom hrvatske nastave u Vojvodini pri MZOS-u. Pokrovitelji ovih kazališnih gostovanja i sudomaćini bili su i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Grad Subotica,

Gubec Mirka Bogovića u režiji Branka Špoljara. U povodu te obljetnice, dan ranije, u utorak je u Subotici gostovalo Gradsko kazalište Joza Ivakić iz Vinkovaca koje je na sceni Jadran Narodnog kazališta izvelo predstavu *Ne motaj se oko gola golcata*.

Obraćajući se publici prije početka predstave, ravnateljica Narodnog kazališta Ljubica Ristovski je kazala kako su 1945. godine osnovani Hrvatsko narodno kazalište i Mađarsko narodno kazalište, temelji današnjeg profesionalnog kazališnog života u Subotici.

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov je podsjetio kako se, i pokraj ukidanja HNK-a 1950., sve do sredine 1980-ih u Narodnom kazalištu odvijao kazališni život u kojem su planski uvrštavana i djela domaćih, mje-

spomenutog postoji tek krhko sjećanje na to slavno vrijeme. No, ono mora biti zalag današnjim donositeljima odluka u području kulturne politike, prije svega Grada Subotice i AP Vojvodine, da se na tomu planu počnu događati promjene. Hrvatska zajednica u Subotici je za tako što i više nego zainteresirana ne samo zbog svoje povijesti, već i stoga što je u tome situiran važan moment njezine ravnopravnosti«, rekao je Žigmanov.

KOMIČNA JEDNOČINKA

Komična jednočinka *Ne motaj se oko gola golcata* u režiji Roberta Krajnovića, koja je izvedena u utorak, suvremena je adaptacija komedije francuskog majstora vodvilja Georges Feydeaua. Kroz duhovite dijaloge glavnih protagonista, mla-

TRI PRAŠČIĆA U TAVANKUTU

Dan ranije, u ponedjeljak 26. listopada, vinkovačko kaza-

liste Joza Ivakić gostovalo je u Tavankutu s predstavom *Tri praščića*. Predstava je igrana u OŠ Matija Gubec, a izveli su je: Martina Stjepanović, Zorko Bagić, Vladimir Andrić i Dina

Hrvatsko nacionalno vijeće, Grad Vinkovci, Vukovarsko-srijemska županija, Turistička zajednica Grada Vinkovaca te Tehničko učilište iz Vinkovaca.

H. R.

SALAŠI VIII.

Salaš je salaš

Rajkov salaš

Ana Pavlović

Jesen je prosula svu raskoš boja, pa dio atara između Sonte i Dunava ovih dana izgleda poput platna upravo izašlog ispod kista razdraganog slikara. Uskom, asfaltiranom cestom koja vodi od zapadnog dijela Sonte prema Dunavu, nakon nepunog kilometra vožnje, upust nas dovodi u dvorište jednog salaša, netipičnog za ovaj dio atara. U odnosu na stare salaše previsok je, u odnosu na nove na njemu je previše patine.

RAJKOV SALAŠ

Ovaj, od Sonćana nazvan Rajkov salaš, izgrađen je prije ravno četiri desetljeća. Za razliku od dobroga dijela starijih salaša zidan je opekom, krov mu je pokriven biber crijepom i ima velike prozore. Iz dimnjaka mu se izvija jedva vidljiv stup dima, a oprano rublje na prostirci svjedoči da i danas pod krovom netko živi. Salaš su gradili **Rajko i Ana Pavlović**, danas 70-godišnjakinja. Rajko se već dugo druži s anđelima, Ana živi u maloj obiteljskoj kući u selu. »Dočekala sam ove godine sama. Djeca su oдавно otišla trbuhom za kruhom. Ne mogu im zamjeriti, svatko traži svoje mjesto pod suncem, svatko mora slijediti neki svoj životni put. Otkako me

je napustio moj Rajko, sve se izokrenulo. Koliko god voljela salašarski život, morala sam se vratiti u kućicu u selu. Pomalo pobolijevam, odavde mi je lakše otići kod liječnika. A kako i da se usudim sama provesti zimu na salašu?« priča baka Ana, uz suzu koja joj se polako iskrada iz oka. »Rođena sam i odrasla na starom Gondinom salašu, koji kilometar dalje prema Dunavu. Udajom za Rajka i dolaskom u selo promijenila sam način života, sve mi se okrenulo naglavce. Naviknuta na salašarski život, na prostranstva plodnih oranica, na život bez sata, odjednom sam se na radnom mjestu u mjesnoj ambulanti i u ovoj kućici osjećala stisnuto. Tu me je držala samo ljubav prema Rajku i djeci, koja su u međuvremenu iz te ljubavi rođena. Živjeli smo od Rajkova rada u poljoprivredi i od moje plaće. Djeca su odrastala, a istodobno u meni je rasla želja za životom na salašu«, prisjeća se baka Ana.

GRADNJA I USELJENJE

Osim Ane, muku je mučio i Rajko. Okućnica im je bila nevelika, nedovoljna za traktor i priključke. Sve okolnosti navodile su Anine osjećaje i Rajkove potrebe prema istom cilju. Kako

su u blizini sela imali oranicu od 5,5 jutara u komadu, riješili su izgraditi salaš na njoj. Tako će, kako su govorili, Ana udovoljiti svojoj težnji za salašarskim životom, a Rajko će doći do neophodnog prostora. Rečeno, urađeno. Od ranije prikupljenog materijala salaš su sazidali 1975. godine. »Materijal smo prikupili, a majstore nismo zvali. Zidali su moj Rajko i jedan naš prijatelj, ja sam im pripremala žbuku. Krov je urađen na isti način i pokriven biber crijepom. Rajko je vlastitim rukama sve i ožbukao, ja sam oličila i uselili smo. Mojoj radosti nije bilo kraja, vratila sam se načinu života iz djetinjstva«, prisjeća se baka Ana. Za gradnju Rajkovog salaša vezana je i jedna mala obiteljska pikanterija. Gazda i gazdarica su se nadmudrivali, prevagnulo je žensko lukavstvo. »Moj se Rajko u mlađim danima volio bečariti. Često je znao otići na jednu, pa bi mu traktor ispred birtije znao raditi na leri do kasne večeri. Volio je ljude, volio je društvo, za sve je bio bolji nego za obitelj. Kad smo se dogovorili za gradnju salaša, Rajko je odmah predložio da jednu prostoriju po propisima uredimo za kavanicu. Nisam se suprotstavljala, znam kakav je, bio bi u stanju odustati od gradnje samo iz inata. Nakon

useljaja i sam je vidio kako od te nakane nema ništa, a vremenom se s tim i pomirio«, uz smijeh priča baka Ana.

IZ NUŽDE NAPUSTILA ŽIVOT NA SALAŠU

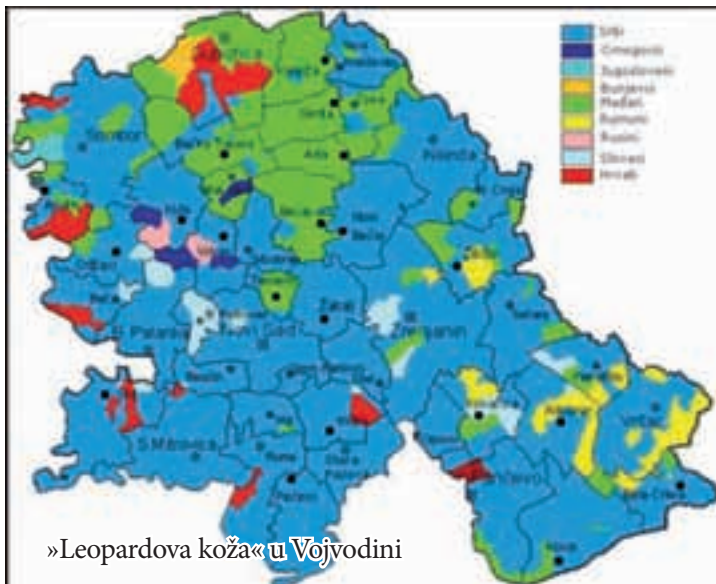
Kad je ostala sama i počela pobolijevati, baka Ana se iz nužde preselila u kuću u selu. Salašarski život, koliko god ga voljela, postao je pretežak za nju. Nije se mirila s ostavljanjem salaša bez ljudskog stvora, prepuštenog zubu vremena. »Pronašla sam dvoje mlađih, raspoloženih za život na salašu. Brzo smo se sporazumjeli, nije me zanimala nikakva stanarina, nego održavanje objekata. Kad je ljepše vrijeme, više puta se odvezem svojim elektro-biciklom do salaša i puno mi je srce kad čujem dječje glasove i specifičan žagor kojega stvaraju stoka i perad. Novi domaćini me često pozivaju da dođem, prirede pokoji ručak u prirodi. Znaju koliko sam vezana za takav način života, a kažu kako su mi zahvalni što sam i njima pružila priliku da ga okušaju. Kažu i kako su zavoljeli salaš, da više ne bi mogli zamisliti život u selu. Eto, drago mi je što nismo samo mi stari zaljubljenici u slobodu prostranstava«, završava priču baka Ana Pavlović.

Ivan Andrašić

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Stari i novi regionalizam

U prethodnim nastavcima ovog feljtona pokušali smo upoznati cijenjene čitatelje s raznim aspektima problema koji smo nazivali »regionalizam, regije, regionalizacija Srbije« s posebnim osvrtom na našu »užu domovinu« Vojvodinu, koja je po većini elemenata najbliže pojmu »europske regije« jer ima svoju »samoupravu«, ima i neke vlastite prihode i raspolaže dijelom svoje imovine (osim prirodnih bogatstava kao što su npr. nafta, plin i termalne vode, koje kontrolira strana kompanija, kome su prodane). Ima i svoj »zasebni Prostorni plan«, koji se vrlo teško realizira zbog neriješenih i često nejasnih zakonskih (ustavnih) propisa, a o realnim ili izmišljenim prije svega »političkim strahovima« ne treba niti govoriti. S problemom regija, regionalizacije bave se mnogi autori razne »osnovne naobrazbe«, politolozi, sociolozi, prostorni planeri itd. Tako u publikaciji »Sociokulturni aspekti regionalizacije Srbije, u kontekstu eurointegracija« (izdavač Centar za interkulturalnu komunikaciju, Petrovaradin, koja je na neki način i »pokrenula, potaknula« ovaj feljton), **Miroslav Keveždi** u tekstu »Tradicionalna i tehnokratska regionalizacija Srbije« piše o pojmovima »stari i novi regionalizam«, navodeći da: »Stari regionalizam zasniva se na fiksimiranim geografskim jedinicama, definiranim od strane nacionalne države, ali uvijek odražavajući povijesne i kulturno definirane teritorije. Povijesno promatrano, za ovu formu regionalizma se uzima da datira od 19. stoljeća i konstrukcije nacionalne države u Zapadnoj Europi kojoj je prvenstvena zadaća bila uspostavljanje primata nacionalne države nad njenim teritorijem. Pitanja etničkih, kulturnih i ekonomskih razlika bile su promatrane kao smetnje tom procesu«. Nasuprot ovome trenutačno je na

»Leopardova koža« u Vojvodini

djelu proces »nove regionalizacije« kada su nacionalne države, vođene globalizacijom, gledale da ujedine svoje suverenitete (npr. Europska unija). Kada je Keveždi pisao ovaj tekst nije bilo, recimo, »migrantske krize« koja danas prijeti redefinirati neke pojmove »zajedništva i odricanja od nacionalne suverenosti« u EU.

GDJE SE NALAZI REPUBLIKA SRBIJA U OVIM PROCESIMA?

Srbija se već duže vrijeme deklarativno nalazi u formi državnosti kojoj je prioritet uspostavljanje »primata nacionalne države« nad njenim teritorijem, i zato se pitanja etničkih, kulturnih i ekonomskih razlika smatraju smetnjom. Najveći problem koji se prepoznaje je raskorak između zamišljenog i željenog s jedne strane, a s druge strane surove realnosti (prvenstveno mislimo na teritorij Kosova i Metohije, i na Briselske pregovore koji kao nisu »međudržavni«). »Dublji problem, jest drastično kašnjenje Srbije kao države koja još nije realizirala svoj nacionalni državni projekt. Što znači (op. aut) da Srbija još nije stekla ni

osnovu za »stari regionalizam«, pa tako izgleda da nema ni osnove s koje bi doskočila do »novog regionalizma«. Istovremeno to ne znači da utjecaja »novog regionalizma« u Srbiji nema«, tvrdi Keveždi. Naravno da ima, prije svega u pokušajima da se domognemo europskih sredstava iz tzv. »kohezijskih fondova« raznim sredstvima, npr. donošenjem Zakona o regionalnom razvoju ili planskim stvaranjem »statističkih regija«. Još uvijek se može govoriti samo o simuliranoj i retoričkoj regionalizaciji. »Valja imati na umu da se izvođači tranzicije, nacionalne elite i političke klase na vlasti i oporbi, još uvijek hrane otpadima raspada, prizivajući i izmišljajući povijesne argumente kako kome to odgovara. S druge strane, ne samo politička klasa, i ne mali dio akademske zajednice, ali i mediji kao satelitizirani alati vlasti, govore da je regionalizacija Srbije preuranjena, da postoji realan strah od političkih (etno)nacionalnih sukoba i konfrontacija. To je inače jedan od razloga što se preferira centralizirana, unitarna država, i odlaže decentralizacija vlasti, ustavne promjene i stvaranje sustavnih pretpostavki za jačanje regionalnih i lokalnih subjekata

vlasti«, ovako vidi današnje probleme u državi politolog **Boško Kovačević** u tekstu »Ponavljanje ili promjena socijalno-političkog ambijenta društva« (isti spomenuti zbornik).

A GDJE SMO MI, NACIONALNE MANJINE?!

Iz gore iznesenog, ovo pitanje se nameće samo od sebe. Danas su u Srbiji najbrojniji Srbi, po popisu stanovništva iz 2011. godine (bez Kosova i Metohije) oni čine 83,32 posto populacije. Nacionalne manjine žive uglavnom u većim koncentracijama na periferiji države. Ako se pogleda karta nacionalnih manjina (za potrebe posljednjeg Prostornog plana nije niti rađena) ona liči malo na »leopardovu kožu«, jer veće koncentracije su u sjevernoj Vojvodini (Mađari i Hrvati), u Sandžaku (Bošnjaci) i na jugu zemlje u Preševskoj dolini (Albanci). Značajna manjina Romi su uglavnom raštrkani po cijeloj zemlji. Naravno o nekakvoj »teritorijalnoj autonomiji« ovih manjina zasad niti u teoriji nema riječi. Problem je zasad riješen formiranjem nacionalnih vijeća, koja trebaju voditi brigu o nekakvoj »kulturnoj autonomiji« manjina. Ove institucije su zasad »najbolje rešenje«, ali vijeća su uvijek izložena raznoraznim kritikama, i od strane vlasti, ali i od »mangupa u vlastitim redovima« (način izbora vijećnika, raspored dobivenih novčanih sredstava, »zatvorenost informiranja« su najčešće kritike). Sada je najaktualniji problem nazvan »privatizacija medija«. Ono što je izvjesno, to je da nacionalne manjine bez pomoći ne mogu preživjeti na medijskom tržištu. Zasad nitko ne nudi ohrabrujuća rješenja, a ovaj problem je samo vrh ledenog brijega, jer zasad ni većinski narod nije riješio većinu svojih nacionalnih problema.

ZAVRŠENO HODOČAŠĆE I BOGOSLUŽJE U TEKIJAMA

Jubilej tekijskog svetišta i na kalendaru

Prema višestoljetnoj tradiciji, kojom se vjernici petrovaradinskoga dekanata opraštaju posljednje nedjelje listopada od čudotvorne Bogorodičine slike u Biskupijskom svetišću Gospe Tekijske u Petrovaradinu, u nedjelju 25. listopada služena je posljednja ovogodišnja sveta misa, kojom je završeno godišnje hodočašće i bogoslužje u ovom srijemskom, marijanskom svetišću.

Iako se čudotvorna Gospina slika od 2008. godine ne prenosi u crkvu sv. Jurja kao njezino nekadašnje zimovalište, već ostaje na oltaru, dostupna hodočasnicima preko cijele godine, običaj »zatvaranja Tekija« bio je i ostao svečani liturgijski čin u kojemu sudjeluje znatno veći broj vjernika hodočasnika.

A da će hodočasnici iduće godine biti u prilici svakodnevno promatrati čudotvornu Gospinu sliku u svojim domovima, postalo je očito nakon svete mise kada je ravnatelj svetišta vlč. **Stjepan Barišić** predstavio rimokatolički kalendar s 12 listova u nakladi svetišta za 2016. godinu, koja je u povodu obilježavanja 300. obljetnice svetišta Gospe Tekijske proglašena jubilaranom hodočasničkom godinom.

Poslije uvodnih riječi ravnatelja svetišta i njegova osvrta na povijest kalendara općenito, o pokretanju nakladničke djelatnosti svetišta 1971. godine govorio je voditelj svetišta **Petar Pifat**, ističući kako je idejni tvorac toga pothvata bio tadašnji ravnatelj svetišta, franjevac-

konventualac **Dominik Kamenski**. Njegove plemenite i razborite ideje bile su poticaj kasnijem ravnatelju **Stjepanu Mileru** da nakladničku djelatnost svetišta razvije i proširi na različite tiskovne artikle, koji su i danas vrlo prepoznatljivi na tržištu u tuzemstvu i inozemstvu.

U okviru prezentacije, nazočnima je u vidu multimedijalnog prikaza predstavljen izgled novoga kalendara s 12 listova za 2016. godinu, uz tumačenje odabira fotografija, njihova značenja i značaja u simbolici svetišta.

Na koncu programa istaknuto je kako će prihod od kupnje ovoga autentičnog i umjetnički izrađenog kalendara biti utrošen u svrhe prijeko potrebne obnove svetišta u godini velikog jubileja.

MISA ZAHVALNICA U RUMI

Plodotvorna suradnja župne crkve i HKPD-a

Na tradicionalnoj misi zahvalnici koja je u nedjelju 25. listopada služena u župnoj crkvi Uzvišenja svetog Križa u Rumi nastupili su i tamburaši Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a **Matija Gubec** iz Rume. Nastup tamburaša na nedjeljnoj svetoj misi nastavak je dugogodišnje plodotvorne suradnje između župne crkve u Rumi i HKPD-a **Matija Gubec**. Već dugi niz godina tamburaši s Brega sudjeluju na svim značajnijim manifestacijama i blagdanima rumske crkve, koja je isto tako i tradicionalni pokrovitelj malonogometnog turnira koji se na crkveni župni god Uzvišenja svetoga Križa održava svake godine u rujnu, uz sudjelovanje momčadi hrvatskih udruga iz Srijema i šire. Rumski tamburaši pod ravnanjem **Katarine Atanacković** i **Josipa Jurce** tako su i ove godine uljepšali i oplemenili misu zahvalnicu, na čemu im se rumski župnik **Ivica Čatić** tijekom mise osobito zahvalio.

Na samom kraju mise tamburaši su izveli i jednu od najljepših crkvenih pučkih hrvatskih pjesama – *Rajska djevo*, što su okupljeni vjernici s oduševljenjem prihvatili i svojim glasovima uljepšali njezino izvođenje.

N. J.

Radost evanđelja

Nakon ljetne stanke, u utorak 27. listopada u blagovaonici subotičkog franjevačkog samostana, nastavljeni su *Susreti kod Svetog Antuna*. Tema je bila *Radost evanđelja*, a uvodničari pater **Zdenko Gruber**, fra **Otto Barany** i **Dražen Prčić** potaknuli su nazočne na osobna kazivanja intimnog vjerskog doživljaja. Sljedeći susret je zakazan za 24. studenoga u 18.15 sati.

VIJESTI

Večer svetaca

Mladi subotičke biskupije i ove godine organiziraju Hollywin, večer posvećenu svecima, a ne vješticama. Uz potporu Dječje dramske sekcije HKC *Bunjevačko kolo*, mladi će izvesti igrokaz o životu sv. **Antuna Padovanskog** po scenariju **Rajke Jelinčić** u režiji **Nevene Mlinko**. Večer svetaca zakazana je za 31. listopada u 20 sati u velikoj dvorani HKC *Bunjevačko kolo* u Subotici. Ulaz je slobodan.

U susret
blagdanima

Prvi dan mjeseca studenoga rezerviran je za blagdan Svih Svetih. Tog dana slavimo sve one svece i svetice koje je Crkva proglasila svetima, kao i one koji nisu proglašeni svetima, ali su svojim životom ostvarili ideal kršćanskog života. Kako se poimenice ne znaju svi koji su umrli na glasu svetosti, Crkva je stoga odredila ovaj dan za zajedničku molitvu za sve svete i blažene, poznate i nepoznate.

Dušni dan obilježava se sljedećeg dana, 2. studenoga, kada se sjećamo svih svojih dragih pokojnika. Toga dana pohode se grobovi najmilijih koji više nisu s nama. Vjernici mole za duše svojih dragih pokojnika, za njih pale svijee na grobovima i prisustvuju svetoj misi.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Svetkovina Svih svetih svake nas godine potiče na razmišljanje o svetosti. Ona je kršćanski ideal, ali često već na samu pomisao o svetosti od nje odustajemo, jer nam se čini nedostižna u vremenu i okolnostima u kojima živimo. No, je li to uistinu tako?

BLAŽENI

Kada se spomene riječ svetost svakom je prva asocijacija neki od mnoštva svetaca koji se u svom vremenu isticao nekom vrlinom i posebnim predanjem Bogu. Svi su se oni razlikovali od svijeta u kojem su živjeli jer su slijedili evanđelja, jer se nisu dali pokolebati u tome zato što su bili vođeni kršćanskim idealima koji nadvisuju svaki ovozemaljski uspjeh. Baš o takvima Isus govori u svojim blaženstvima. Dakle, svi oni za koje Isus govori da su blaženi zapravo su sveti. To nisu ljudi nekih posebnih moći, to su siromasi pred Bogom, žalosni, gladni i žedni pravednosti, milosrdni, ljudi čistog srca, mirotvorci, progornjeni zbog pravednosti i zbog Isusa (usp. Mt 5, 1-12). To su vrlo različiti ljudi, koji svjedoče evanđelje na različite načine, ali dostižu isti cilj – svetost. No, čitajući blaženstva o kojima Isus govori shvaćamo kako svetost nije daleko od nas, u nekim prošlim vremenima, u nekim drugim mjestima, vezana uz neke posebne ljude. Jer, Isus blaženima naziva sve one koji u

Biti svet

različitim životnim situacijama znaju postupiti ispravno, u duhu njegova nauka. Iako u životu proživljavaju različite žalosti, ne dopuštaju očaju da ih svlada, nego s povjerenjem računaju na Boga i sve njemu predaju. To su ljudi koji služe Bogu i u svom životu nastoje ispuniti njegovu volju.

Blaženima Isus naziva i one koji su ponizni, čestiti, iskreni i milosrdni. To su ljudi koji ne traže nikakvo priznanje javnosti, već se u tišini i skrovitosti brinu za druge i ljube ih. Zajednica blaženih je zajednica i onih koji su se odlučili biti pravedni, koji ne stavljaju na prvo mjesto sebe, već se zalažu za ljubav i mir, doprinose boljem suživotu u zajednici kojoj pripadaju. Oni pridonose pomirenju, strpljivi su i praštaju. Takve ljude Isus naziva blaženima, a mi za njih kažemo da su sveti. Upravo takvih ljudi Crkva se sjeća na svetkovinu Svih svetih, a tu nisu uključeni samo oni koje kroz godinu slavimo kao svece, već svi oni koji su živjeli blaženstva i širili kršćanski duh, iako su ostali anonimni.

Životi svih tih ljudi, iako u različitim vremenima, kulturama i ambijentima, imaju zajedničko to što su duboko protkani evanđeljem, što su u sebi ostvarili makar jedno od blaženstava o kojima Isus govori, a nerijetko i sva. Zajednički im je i cilj zadobiti ono što Isus obećava, život vječni.

POTICAJ VJERNICIMA

Blaženstva o kojima Isus govori svojevrsno su priznanje za sve koji su postigli svetost i zadobili život vječni, ali su i poticaj vjernicima u svim vremenima da u svom ovozemaljskom životu teže kršćanskim

idealima, te zadobiju nagradu koju Isus obećava. On nas ustvari potiče da različite prilike ovozemaljskog života iskoristimo za postizanje vlastite svetosti, a svetkovina Svih svetih nas podsjeća kako je svetost temeljna odrednica kršćanskog života. Crkva nas ovom svetkovinom ne želi samo podsjetiti na one koji su svetost u svom životu ostvarili, već svakog čovjeka u njegovom vlastitom životu pozvati na svetost. Jer, svaki je kršćanin pozvan biti svet i ta mu se prilika neprestano pruža.

Za postizanje svetosti ne treba tražiti neke druge uvjete, neka druga mjesta, svatko tamo gdje živi i radi ima mogućnosti dostići ovaj kršćanski ideal. Kada čovjek promisli o svom životu brzo shvati koliko je puta mogao biti mirotvorac, koliko je puta mogao zastupati pravednost ili koliko je puta mogao biti milosrdan, a mnoge je takve prilike propustio. Bog od nas ne traži nemoguće, ali se nama često to tako čini, jer živjeti onako kako žive blaženi znači i podnositi različite žrtve, neugodnosti, pa i biti odbačen i izrugan od strane ovog svijeta. Veličina svetih je upravo u tome što nisu dopustili da ih takav svijet pokoleba, jer su se u Boga pouzdavali i nadali se nagradi u vječnosti.

Napustiti ljudske ideale zarad kršćanskih, sukobiti se s ustaljenim načinima razmišljanja zbog evanđelja, pristati biti drugačiji da bi sličili na Krista, umirati sebi zarad Boga i bližnjega, put je svetosti. On je težak, ali nije neprohodan, on je stalna borba slabog čovjeka sa samim sobom, ali cilj se može dostići, svjedoče nam mnogi koji su njime išli prije nas, a častimo ih kao svete.

MINI INTERVJU: IVANA VUKOV, VODITELJICA LIKOVNOG ODJELA HKC BUNJEVAČKO KOLO

Organizacija obuhvaća mnogo sitnih stvari

Početkom prošloga proljeća **Ivana Vukov** je preuzela vođenje likovnog odjela HKC *Bunjevačko kolo* i nastoji se maksimalno skrbiti o svim detaljima vezanim uz organizaciju svih njegovih aktivnosti. Kako to izgleda u praksi pojasnila nam je u kraćem razgovoru za našu stalnu rubriku.

Kada ste prihvatili dužnost voditeljice likovnog odjela u HKC Bunjevačko kolo?

Na čelu likovnog odjela se nalazim od ožujka ove godine.

Kada ste se zainteresirali za likovnu umjetnost?

Ne bavim se slikarstvom i nikada nisam bila dio toga svijeta, ali kada je moja prethodnica odlučila napustiti svoju funkciju onda je vodstvo HKC *Bunjevačko kolo* tražilo osobu koja će biti spremna posvetiti se ovom radu. Izbor je pao na mene, ja sam to prihvatila prilično ambiciozno i maksimalno se trudim.

Kako to izgleda kad netko tko nije iz slikarske branše vodi djelatnosti vezane uz nju?

Ja sam, prije svega, ljubiteljica umjetnosti. A što se tiče vođenja likovnog odjela ta dužnost za mene predstavlja svojevrsan izazov kojem pristupam vrlo ozbiljno. Voditeljica mora imati sluha za njihove potrebe, te za potrebe samog HKC-a i sve to objediniti kroz jednu lijepu djelatnost kojom će, na koncu, svi biti zadovoljni.

Što sve, primjerice, podrazumijeva organiziranje jedne izložbe radova likovnog odjela?

Organizacija jedne izložbe obuhvaća dosta stvari koje same po sebi ne iziskuju mnogo vremena, ali kada se sve finalizira, u konačnici se vidi kako svaka od pojedinih stavki zahtijeva određeno bavljenje njome. Prvo se trebaju organizirati umjetnici, potom je potrebno osigurati određeni prostor gdje će se izložba održati i opet sve to treba kontinuirano raditi tijekom nekoliko mjeseci sve do konačne finalizacije izložbe i organiziranja njenog otvorenja.

Jeste li se okušali za slikarskim platnom?

Na jednoj koloniji prije nekih mjesec dana sam i sama počela slikati, pa sam napravila svoju prvu sliku u pastel tehnici na temu mrtve prirode.

Hoćemo li i neki vaš rad vidjeti na nekoj od sljedećih izložbi likovnog odjela HKC Bunjevačko kolo?

Svakako.

IGRA

Rat

Rat je najprostija, ali natjecateljski, jako zanimljiva i dinamična igra. Prvenstveno je predviđena za 2 igrača. Koristi se špil od 52 karte. Na početku partije, on se razdijeli na jednake dijelove (u slučaju dvojice igrača, svatko dobija po 26 karata). Igrači ne gledaju karte, već svako svoje skuplja u Kup i spušta na stol, licem na dolje.

Oba igrača istovremeno okreću gornje karte sa svojih Kupova, a jača nosi obje. Dalje se produžava na isti način.

Jačina karata je: A, K, Q, J, 10, 9, 8 itd, do 3, kao najslabije.

Dvojka ima posebnu ulogu (Džokera) i ona nadjačava svaku drugu kartu.

RAT : Ratom se naziva situacija, kada igrači okrenu karte iste jačine, a procedura je sljedeća:

Obojica odbrojavaju po 3 karte sa svojih Kupova i bez otkrivanja ih postavljaju na odigrane jednake karte, licem ka stolu. One simboliziraju »Taoce«. Oba igrača zatim, okreću još po jednu kartu, a jača od njih dobiva Rat i nosi sve, do tada odigrane karte, uključujući i Taoce.

Ako su slučajno i one jednakih jačina, vodi se novi Rat.

Ponovno se polažu Taoci, a sljedeće određuju pobjednika Rata.

Dalje se igra nastavlja uobičajenim tijekom.

Kada se Kup ispred igrača završi, on preokreće svoje, do tada odnijete karte i bez mješanja ih polaže ispred sebe na stol, licem na dolje. One predstavljaju njegov novi Kup. Pobjednik je igrač, koji uspije osvojiti sve karte i prebaci ih kod sebe. Pojedine se mogu odnijeti samo Ratom, kao što su npr. Dvojke. Tako Ratovi najčešće imaju odlučujući utjecaj na konačan ishod partije, pa je po njima igra i dobila ime. Imajući u vidu, da je Rat najrasprostranjenija dječja igra na svijetu, a i da je ostala čisto dječja, ovdje je dan i jedan dio njegovih mnogobrojnih varijanti. Zbog izuzetne dinamike i odsustva bilo kakvog naprezanja intelekta, odraslima ove igre mogu poslužiti za izvanrednu relaksaciju i odmor, pa i tu imaju veliki broj pristaša.

TV PREPORUKA

NEDJELJA 1. STUDENOGA HRT 1 20.00

Most na kraju svijeta,

hrvatski film
Godina proizvodnje: 2014.

Napeti triler prepun emocija vraća nas u atmosferu kasnih devedesetih. Sela bosanskih Hrvata su uništena i oni su nastanjeni u kućama hrvatskih Srba. Posebnom državnom uredbom, u srpske kuće trebaju se početi vraćati njihovi vla-

snici, a Hrvate koji žive u njima čeka neizvjesnost. U toj jezivoj atmosferi dogodi se misteriozni nestanak starca, pa policajac Filip (**Aleksandar Bogdanović**), i sam nastanjen u srpskoj kući, kreće u predanu istragu tijekom koje se suočava s vlastitim demonima prošlosti, a sve se vrti oko mosta na kraju svijeta, kao simbola koji bi ih sve trebao spajati, a ne razdvajati. Film je nastao prema scenariju književnika **Josipa Mlakića**. Kao drugi dugometražni igrani film redatelja **Branka Ištvančića** snimljen je uz potporu Hrvatskog audiovizualnog centra i u koprodukciji s Hrvatskom televizijom (HRT), Srbijom, Bosnom i Hercegovinom i Francuskom. Tijekom 2014. godine film je premijerno prikazan na festivalu u Puli, a međunarodnu premijeru je imao na festivalu A kategorije – na Festivalu svjetskog filma u Montrealu. Potom je imao kino distribuciju početkom 2015. godine i sudjelovao je na brojnim festivalima. Festivali: Pulski filmski festival 2014.; Festival svjetskog filma Montreal 2014.; Sarajevo film festival BiH 2014.; BaNEFF Festival novog balkanskog filma Stockholm 2015.; Međunarodni filmski festival Mediawave Gyor, Mađarska, 2015.; Festival istočnoeuropskog filma SEE Pariz 2015.; Ischia film festival Italija 2015.; Festival detektivskog filma Moskva 2015.; Festival europskog filma Palić Srbija 2015.; Festival Istok - Zapad (East & West) Orenburg Rusija 2015. Međunarodni filmski festival EdirneTurska 2015.

Nagrade: Zlatna remi nagrada (Gold remi award) Worldfest Houston 2015.; Nagrada za najbolju kameru (Best Photography) Ischia film festival Italija 2015.; Specijalna nagrada žirija na festivalu East & West Orenburg Rusija 2015.

Trajanje: 115 min.

Uloge: **Aleksandar Bogdanović**, **Sanja Radišić**, **Slaven Knezović**, **Jelena Perčin**, **Vlatko Dulić**, **Nela Kocsis** i dr.

30. listopada 2015.

VRIJEDI PROČITATI

NEVEN UŠUMOVIĆ

Makovo zrno

Treća prozna knjiga **Nevena Ušumovića** (rođen u Zagrebu, 1972., odrastao u Subotici) dokazuje da je riječ o autoru koji na hrvatskoj proznoj sceni zauzima osobito mjesto. Prevoditelj i vrstan poznavatelj suvremene mađarske književnosti, Ušumović je i u svojim dosadašnjim prozama vodio živ i zreo književni dijalog s nizom velikih mađarskih/europskih pisaca, razgovor čiji je vrhunac upravo zbirka pripovjedaka *Makovo zrno* svojevrсно svjetotvorno prevođenje djela još jednog Subotičanina, po mnogima i prvog mađarskog proznog modernista, **Géze Csáth**a (1887.- 1919.).

No ovdje nije riječ ni o zavičajnom »jednačenju po mjestu tvorbe«, ni o autorskom »jednačenju po zvučnosti«: ispisujući nove tekstove nadahnete razornim Csáthovim motivima, Ušumović ih smješta u Suboticu rata i neposrednog poraća, u vlastitu povijest, jezik i književnu tradiciju, stvarajući novo dijaloško raskrižje (Zagreb – Budimpešta - Beograd, a sve via Subotica) i pripovjedne svjetove u kojima bi se Csáthovi junaci mogli osjećati kao kod kuće, iako je od njihova dolaska na svijet prošlo već ravno stotinu godina. Originalnost, koncept, izvedba... Ušumovićev autorski postupak ne da se usporediti ni s čim što domaća književnost danas nudi. Snažne i razorne, njegove proze istodobno zastrašuju i tjeraju na smijeh, kroz svoje naturalističke (i simbolističke, i ekspresionističke) igre, one simuliraju rad povijesti nad nama, kao i nad svim znakovnim sustavima – rad koji se u konačnici često svodi na pogubnu i oslobađajuću – ironiju.

PJESMA ZA DUŠU:

Odlaziš
Lana Jurčević

Moj je poraz vrijedan kao pobjeda,
bolje i propala ljubav nego nijedna,
i spusti karte na stol jer ja sam spremna,
i meni jasno je ničeg više nema...

Odlaziš, ja znam da sutra odlaziš,
i ako već me ne voliš,
obriši suze ove,
srušio si zadnje moje snove...
Da li znaš
da zauvijek mi pripadaš,
jer ti si bio moje prvo svitanje u dvoje,
nositi ću te ispod kože svoje...

I spusti zastore i ugasi svijeće,
jer ova noć meni nikad proci neće,
zavedi me pogledom,
rastopi me dodir,om,
učini noćas da zaplačem od sreće,
jednom za kraj-
sebe mi daj...
Moj je poraz vrijedan kao pobjeda,
i na mom prozoru nije bijela zastava,
jer mi smo imali ono što je sveto,
i nismo trajali samo jedno ljeto...

...bar jednom, bar jednom, bar jednom...
da zaplačem od sreće, bar jednom da,
bar jednom da, bar jednom da, bar jednom da,
bar jednom da, bar jednom da, bar jednom da,
bar jednom da, bar jednom da, bar jednom da,
bar jednom da, bar jednom da, bar jednom da...

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 30. listopada 5. studenoga

30. LISTOPADA 1847.

Za glavnog suca marijate-rezijanske Subotice izabran je **Mihovil Bačić**, dužnost gradonačelnika pripala je **Stipanu Kujundžiću**, veliki kapetan grada je **Bolto Josić**, a predsjednik Vanjskog vijeća **Stevan Blagojević**.

30. LISTOPADA 1955.

Na trgu Ćirila i Metoda otkriven je spomenik žrtvama fašizma, umjetničko djelo glasovitog kipara **Tome Rosandića** i njegovih suradnika, među kojima je bila skulptorica **Ana Bešlić**, iz Bajmaka.

31. LISTOPADA 1748.

Pet godina nakon što je Subotica proglašena povlaštenim komornim gradom Sveta Marije (Szent Maria), ovdašnje ugostiteljstvo se toliko razvilo da je ukupan godišnji prihod gostiona iznosio čak 7.842 forinte, ili čak trećinu ukupnog prihoda grada, kojega je imao prigodom stjecanja komorskih privilegija 1743.

31. LISTOPADA 1996.

Umro je **Ivan Vukov**, istaknuti arabist, karijerni diplomat. Prije odlaska u mirovinu bio je tajnik Savjeta Predsjedništva SFR Jugoslavije za međunarodne odnose. Rođen je u Tavankutu 30. ožujka 1933. godine.

31. LISTOPADA 1996.

U subotičke škole upisano je ukupno 15.900 učenika. Otvoreno je 618 odjeljenja – 418 na srpskom i 198 na mađarskom jeziku. Hrvatskih odjeljenja tada nije bilo.

1. STUDENOGA 1918.

Slom Austro-Ugarske monarhije. U Subotici dr. **Šimon Mukić** podnosi ostavku na položaj predsjednika Mađarskog narodnog vijeća, zamjenjuje ga dr. **Lajos Reiszner**. Vijeće se izjašnjava za republikansku vladavinu, o čemu obavještava Peštu. Istodobno ovdje djeluje Narodni odbor Bunjevaca i Srba. Val mađarske revolucije zahvata i Suboticu, na periferiji izbijaju neredi. Premda demobilizirani vojnici i bjegunci nisu položili oružje, noću se po ulicama mnogo puca i pljačka se lokalno stanovništvo i gradske trgovine. Po danu Subotičani masovno izlaze na groblje – obilježava se praznik Svih svetih.

1. STUDENOGA 1967.

U Subotici je rođen **Dražen Prčić**, novinar NIU *Hrvatska riječ* i romanopisac. Nakon osmogodišnje škole i gimnazije u rodnom gradu, u Osijeku završava Pravni fakultet. Prvo djelo *Moja klinka i ja* objavio je 1992. a od tada mu je objelodanjeno još petnaestak naslova romana i njihovih prijevoda na engleski, mađarski, talijanski, srpski i dr. jezike.

2. STUDENOGA 1902.

Rođen je **Dragan Beraković**, slikar i pedagog. Studirao u Beču i Berlinu, a po povratku iz Pariza profesor je crtanja u subotičkoj Višoj gimnaziji. U Beogradu je utemeljitelj Salona nezavisnih, a u Zagrebu profesor na Akademiji likovnih umjetnosti. Slika pejzaž, mrtvu prirodu i socijalno intonirane kompozicije. Umro je 16. veljače 1972. godine.

2. STUDENOGA 2000.

U 87. godini preminuo je dr. sc. veterine **Albe Rudinski**, istaknuti javni i kulturni djelatnik, jedan među osnivačima književnog časopisa *Bunjevačko kolo* koji je izlazio od 1933. do 1936. godine.

3. STUDENOGA 1848.

Pojavio se 1. broj prvih subotičkih novina, na mađarskom jeziku, *Honunk allapota*, glasilo za prosvjeđivanje naroda, kako se navodi u njegovu podnaslovu. Nakladnik i urednik je svećenik **Ferenc Szép**, a tiska se kod **Károlya Bittermanna**.

3. STUDENOGA 1950.

Praizvedeno je prvo teatarsko djelo subotičkog pisca **Matije Poljakovića** – igrokaz *Ča Bonina razgala*. Redatelj je bio **Mirko Huska**, a scenograf **Gustav Matković**. Do početka sedamdesetih godina XX. stoljeća, u subotičkom kazalištu praizvedeno je petnaest njegovih scenskih djela.

4. STUDENOGA 1818.

U novopodignutom zdanju pokraj Gradske kuće uz zvuke pjesme *Veni Sancti*, započela je nastava u subotičkoj gimnaziji u koju je ugrađeno 250.000 cigala. Prva gimnazijska zgrada dovršena je 2. rujna 1771., a današnja, treća po redu, u ulici **Sándora Petőfija** – 1899. po cijeni od 544.000 zlatnih kruna.

4. STUDENOGA 1993.

U jeku nezapamćene inflacije počela prodaja kruha i mlijeka po povlaštenim cijenama,

na kupone. Ovo pravo je steklo oko 10 tisuća Subotičana, ili svaka peta obitelj u gradu.

5. STUDENOGA 1746.

Zbog toga što nije predao molbu za naseljavanje u gradu, nadalje jer je izvršio kazneno djelo krađe tri guske, te ih udavio i nožem nasrnuo na njihova vlasnika, Magistrat Svete Marije (Subotica), kaznio je **Mihály Sörösa** iz Kecskemeta globom u iznosu od jedne forinte i 50 filira, te batinanjem i protjerivanjem iz grada.

5. STUDENOGA 1866.

Rođen je **Sándor Olah**, istaknuti slikar i likovni pedagog. Slikajući raznovrsne i raznolike motive, pejzaže i portrete istaknutih građana, po ocjeni stručne kritike, bio je likovni kroničar iz vremena Austro-Ugarske monarhije i razdoblja između dva svjetska rata. Umro je 25. travnja 1966.

5. STUDENOGA 1955.

Grupa subotičkih spisatelja, okupljenih oko Kluba književnika Saveza Kulturno-prosvjetnih društava Subotice, uredništva časopisa *Rukovet*, te dnevnih listova *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ*, održala je višezjezičnu književnu večer na Kelebiji, prvu u povijesti ovoga naselja.

5. STUDENOGA 1992.

U čitaonici subotičke Gradske knjižnice, ugledni beogradski književnik **Eugen Werber**, svojedobno suradnik *Hrvatske riječi*, održao je predavanje o pet stoljeća proгона Židova iz Španjolske.

Šokački šor u Moroviću

Ovaj pučki naziv javlja se sa nastankom ovog lijepog sela na ušću dvaju rijeka, Studve i Bosuta, a uzrokovan je nastanjivanjem pučanstva hrvatske nacionalnosti i katoličke vjeroispovijedi. Možda pretjerujem, jer selo na ušću Studve u Bosutu zabilježeno je i znatno ranije, ali osnivanjem morovičkog arhiđakonata 1239. godine, gdje su prema povelji pečuskog biskupa **Bartola**, stolovali arhiđakoni **Grgur**, **Benedikt** i **Šimun**, a u to vrijeme ovome je arhiđakonatu pripadalo 43 rimokatoličke župe od Drenovaca i Vrbanje do Šarengrada i Bapske i Ljube pa sve do Gibarca, Kukujevaca, Kuzmina, Laćarka, Čalme i Rače. Dakle, ako se arhiđakonat spominje od godine 1.239. onda je jasno da je župa u Moroviću postojala i prije, u 11. ili 12. stoljeću, jer i katolička crkva Marijinog uznesenja datira iz XII. stoljeća. I grad, čiji su ostaci i danas vidljivi, datira iz XI. ili XII. stoljeća i vjeruje se da ga je sagradio ugarski kralj **Stjepan**.

VLASTODRŠCI KROZ POVIJEST

Mijenjala su se vremena pa i vlasnici Morovića. U XIII. stoljeću, za križarskih pohoda, zabilježeno je da u Moroviću stoluje francuski vlastelin iz roda **Ajnorda**, a od XIV. stoljeća Morovićom upravlja obitelj mačvanskog bana **Ivana Morovića**, a nakon njega pripada mlađem bratu **Ladislavu**, no kako je obitelj **Morović** ostala bez muške loze, ugarski kralj **Matija Korvin** vlastelinstvo poklanja svom sinu **Ivanišu**. Istina za kratko, jer u Srijem, nakon Mohačke bitke (1528.) prodiru Turci pa i Morović pada u turske ruke 1529. godine. U to vrijeme malo je pisanih izvora, a čuveni turski putopisac **Evly Celeby** bilježi da je **Rustem paša** ispalio deset topovskih zrna na utvrdu i osvojio ga, pa je grad Morović bio pašaluk u srijemskom sandžaku. Ostale su bršljanom obrasle zidine i legenda da je utvrda bila podzemnim tunelom ispod Bosuta spojena s marijanskom crkvom na ulasku u selo.

ŠOKAČKI ŠOR

No vratimo se Šokačkom šoru. U svojoj knjizi *Povijest župe i mjesta Morović* vlč. **Emerik Gašić** bilježe sve morovičke svećenike još od davne 1332. godine, njih ukupno 58. Ako je u to vrijeme bilo katoličkih svećenika bilo je i katoličkog puka, a s prvim povlačenjem vojne iz Bosne u Srijem i Bačku, dolaze i prvi Šokci, a prve su im nastambe uz vodotoke Save, Bosuta, Studve i Dunava, pa je posve logički da Šokački šor datira od tog vremena. I to spominje vlč. Gašić i prva hrvatska prezimena iz toga razdoblja, u vrijeme franjevca o **Franje Spaica** iz Laštve, koji je u Moroviću službovao od 1730. do 1733. i to: **Abjanović**, **Bertić**, **Bogdanović**, **Okrugić**, **Oputrić**, **Pejakić**, **Lucić**, **Kavedžić**, **Šerić** i **Tetkić**. Zanimljivo je, većina tih obitelji je i do današnjih dana živjela u Šokačkom šoru, mada se na Šokački nastavlja i Batrovački šor, također nastanjen većinom Hrvatima. U Šokačkom šoru bila je iz tog vremena i drvetom građena katolička crkva, a u vrijeme vlč. **Matije Ujvarija** sagra-

đena je nova 1826. godine, posvećena svetom Roku.

ULICE

Što se ulica morovičkih tiče, mnoge su zadržale nazive koje najstariji pamte od davnina, jer to se jednostavno prenosilo s koljena na koljeno. Tako je Morović svojevremeno imao *Brückenstrasse* – mostansku ili čuprijsku ulicu, jer imao je i mostove nad svojom rijekama, ali danas se u selu toga nitko više ne sjeća. Ostale su Šidska ulica, Mitrovačka ulica, Jamenačka ulica i Batrovački šor, svakako i Šokački šor, koji nastavlja Rimom. S konca 18. i početka 19. stoljeća Šokački je šor nosio naziv hrvatskoga kralja Tomislava, što je trajalo svojih 50-tak godina. Sa uspostavom Banovine Hrvatske, 1939. godine, šor dobiva novi naziv – ulica Matije Gupca. I taj naziv ponosno nosi 50 – 60 godina, a onda je nakon događanja s početka 90-tih, preimenovana u ulicu Nikole Tesle, naziv koji i danas nosi. No, bilo kako bilo, u puku je ona bila i ostala – Šokački šor.

Slavko Žebić

ODRŽANI XIV. DANI BALINTA VUJKOVA I PROGRAM ZA DJECU

Narodna književnost u školi

Prošli su i XIV. dani Balinta Vujkova i program za nas djecu koji je nazvan Narodna književnost u školi. Po mnogo čemu drugačiji od prethodnih godina, opća je ocjena nas djece da je bio za čistu PETICU.

Najprije: i ove nas je godine bilo puuuuuuno. Kad kažem puuuuuuno, to doista i mislim. Pored svih stolaca donijeli su i mnogo klupa, a opet nije bilo dovoljno mjesta da svi sjednemo pa smo dijelili stolce. Procijenjeno je kako nas je bilo oko 450 djece iz raznih krajeva Vojvodine. To su djeca koja pohađaju vrtić ili nastavu na hrvatskom jeziku ili predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, iz Subotice, Tavankuta, Male Bosne, Đurđina, Žednika, Vajske, Plavne, Sonte, Bezdana i Berega. Okupili smo se u velikoj dvorani HKC *Bunjevačko kolo* u Subotici u četvrtak 22. listopada 2015. godine.

ŠUMSKA KRALJICA

Po prvi puta većina nas je slušala i gledala operu. I to ne bilo kakvu operu, već prvu operu napisanu za djecu. Zna li kako ju je baš napisao naš čovjek, **Franjo Štefanović**, rodnom Petrovaradinac. Ovo je njegovo vjerojatno najznačajnije djelo. Pisao je on više od stotinu skladbi namijenjenih zborovima – mise, solo i crkvene popijevke, pa čak i napjeve dječjih pjesmica iz čitan-

ki za osnovnu školu. Međutim, veći dio tih djela je, smatrajući ih nevrijednima, kasnije sam uništio. Srećom, nije to učinio s operom za djecu *Šumska kraljica*, jer bismo bili uskraćeni za veliki užitak. A baš smo uživali. Na prekrasnom podiju u velikoj dvorani HKC *Bunjevačko kolo* izmjenjivalo se tridesetak djece u ulogama Ružice, Dinka, Šumske vile, Slijepog patuljka, zbora patuljaka i zbora vila. Pola sata smo pratili njihovu priču kroz pjesmu i ples.

Bili su to članovi dječjeg zbora *Bajićevi* slavuju niže Muzičke škole *Isidor Bajić* u Novom Sadu, u suradnji s HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina koji su izradili prekrasne kostime i scenografiju.

Svima će nam ostati u sjećanju emotivan kraj opere kada su djeca na bini, zbijajući redove pjevanjem poručila:

»Kad bi ljudi složni bili,
pa se imali svi rad,
krasan život na tom svijetu
bio bi im svima tad.«

LISICA I KOKOŠ

I ove su godine nakon Dana Balinta Vujkova naše knjižnice bogatije za novu knjigu. To je slikovnica *Lisica i kokoš*, koja sadrži šest do sada neobjavljenih basni iz rukopisne zaostavštine Balinta

Vujkova koja se čuva u Gradskoj knjižnici Subotica. Prekrasno ih je ilustrirala slikarica **Ružica Miković-Žigmanov**. Ona je skupa s **Bernadicom Ivanković**, predsjednicom Hrvatske čitaonice koja je tiskala knjigu, organizirala interesantnu nagradnu igru gdje je desetero dobrovoljaca nagrađeno knjigom i još nekim darom s motivima iz knjige (šalice, privjesak, magnet za hladnjak...). Na koncu su i sve školske i vrtičke knjižnice darovane paketom novih knjiga. Ne preostaje nam ništa drugo već ih posuditi i čitati.

Matoševci na danu škole u Plavni

Svečanim kulturno-umjetničkim programom u Predvorju škole, u petak, 23. listopada, obilježen je Dan osnovne škole *Ivo Lola Ribar* u Plavni. Priredba je bila temeljito pripremljena i gotovo da nema niti jedne zamjerke pojedinačnim nastupima, koji su bili vrlo šaroliki i sveobuhvatni, od pjesama, recitacija, igrokaza, sviranja sve do nastupa dječje folklorne skupine *Matoša*, koja je izvela splet šokačkih plesova i pjesama. Obučeni u šokačko ruho, oni su bili još jedan ukras u lijepom ambijentu škole.

Z. P.

PETAK
30.10.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:32 Gorski liječnik, serija
 10:20 Grenland - domovina ledenjaka, dokumentarna emisija
 11:15 Ekumena: Percepcija o reformaciji
 12:00 Dnevnik 1
 12:23 Dragocjeni biser, telenovela
 13:15 Kod doktora, talk-show
 14:00 Normalan život
 14:45 Znanstveni krugovi
 15:11 Igre moći, serija
 15:56 Vjetar u kosi, dokumentarna serija
 16:50 Hrvatska uživo
 17:38 Život je lijep
 18:11 Manjinski mozaik
 18:29 Potrošački kod
 19:00 Dnevnik 2
 20:05 Murjaci s klupe, američki film
 21:52 Uvijek kontra, politički talk show
 22:45 Dnevnik 3
 23:08 Crna lista, serija
 23:54 Jahači na duge staze, američki film
 01:31 Na rubu divljine, američki film (R)
 03:23 Kod doktora, talk-show
 04:04 Vita jela, zelen bor
 04:29 Život je lijep
 05:01 Manjinski mozaik
 05:16 Skica za portret (R)
 05:21 Riječ i život
 05:51 Normalan život
 06:37 Dragocjeni biser, telenovela

06:00 Juhuhu
 09:58 Kućni ljubimci
 10:24 Heartland, serija
 11:35 Čarolija, serija
 12:31 Sachien kuhinja, dokumentarna serija
 12:55 Ubojstvo, napisala je - serija (R)
 13:42 Priča o Sheldonu Kennedyju, kanadski film
 15:14 Kraljevske toplice: Bad Ragaz - izvor dobrog života, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:43 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:15 Svijet vrtlara, dokumentarna serija

17:45 Tea Mamut (R)
 17:55 Dolina sunca, serija (71/210)
 18:39 Tea Mamut (R)
 18:48 Bitange i princeze, humoristična serija
 19:24 Bitange i princeze, humoristična serija
 20:00 Umorstva u Midsomeru serija
 21:50 Endeavour - Mladi Morse serija
 23:27 Pod svaku cijenu, serija
 00:23 Sinovi anarhije, serija
 01:13 Priča o Sheldonu Kennedyju, kanadski film (R)
 02:45 Noćni glazbeni program

05:35 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:15 Virus attack, animirana serija
 06:35 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07:00 Sve u šest, magazin (R)
 07:30 Pet na pet, kviz (R)
 08:30 TV prodaja
 08:45 Hitna služba, serija (R)
 09:40 TV prodaja
 09:55 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11:10 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12:10 TV prodaja
 12:25 Hitna služba, serija
 13:25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:25 Horvatovi, obiteljska humorna serija (R)
 15:25 Big Brother, show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 10 najmoćnijih odvjetnika Hrvatske, zabavna emisija
 21:00 Big Brother, show uživo
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Big Brother, show uživo
 23:20 Big Brother, show uživo iz kuće
 23:50 Neprijatelj pred vratima, igrani film, ratni
 02:20 Plaćenik, igrani film, akcijski
 04:00 RTL Danas, (R)
 04:45 Vratit će se rode, humorna drama
 05:00 Kraj programa

SUBOTA
31.10.2015.

07:14 Crna lista, serija
 08:02 Jahač luralica, američki film - Ciklus klasičnog vesterna (R)
 09:18 Duhovni izazovi
 09:51 Prizma - multinacionalni magazin
 10:37 Fotografija u Hrvatskoj: Davor Sanvincenti
 10:54 Uvijek kontra, politički talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:15 Kemijsko oružje pod morem, dokumentarni film
 14:11 Top Gear - Najbolje od najboljeg
 15:08 Ni krivi ni dužni, humoristična serija
 15:46 Murjaci s klupe, američki film (R)
 17:30 Skica za portret (R)
 17:39 Lijepom našom: Našice (1. dio)
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:05 Maestro
 21:27 Kroatija - Paname, američko-irski film
 23:18 Dnevnik 3
 23:40 Crna lista, serija
 00:29 Jahač luralica, američki film - Ciklus klasičnog vesterna (R)
 01:42 Top Gear - Najbolje od najboljeg
 02:37 Društvena mreža - medicina
 03:48 Uvijek kontra, politički talk show
 04:28 Duhovni izazovi
 04:58 Veterani mira
 05:43 Prizma - multinacionalni magazin

05:59 Juhuhu
 10:03 Umorstva u Midsomeru serija
 11:48 Kraljevske toplice: Bad Ragaz - izvor dobrog života, dokumentarna serija (R)
 12:34 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 13:03 Dunav - Europska Amazona: Šuma, voda i zima, dokumentarna serija
 13:57 Bez žaljenja, američki film
 15:33 Jednostavna jela Rachel Allen, dokumentarna serija
 16:00 Popodne na Drugom:
 17:29 Prognani, serija
 18:24 Downton Abbey, serija
 19:32 Boris Novković: Najljepše ljubavne pjesme, snimka koncerta
 20:35 Kraljevstvo izlazećeg

mjeseca, američki film (R)
 22:14 Graham Norton i gosti
 23:04 Pripravnici, serija
 00:06 Carstvo poroka, serija
 00:57 Bez žaljenja, američki film (R)
 02:29 Noćni glazbeni program

06:20 RTL Danas, informativna emisija (R)
 07:05 Mala sirena
 07:30 Lego Ninjago
 08:25 Zvezdani ratovi: Pobunjenici
 08:55 TV prodaja
 09:10 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica R
 10:30 TV prodaja
 10:45 Cirkus, zabavna emisija
 12:40 TV prodaja
 12:55 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija (specijal 1)
 13:50 Golf klub, igrani film, komedija
 15:50 Big Brother, show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Big Brother, show (R)
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Zvezdice, glazbeno-natjecateljski show
 23:50 Big Brother, show uživo iz kuće
 00:20 Stan Helsing - TV premijera, igrani film, komedija
 02:10 Američka pita, igrani film, komedija
 03:45 Astro show, emisija uživo
 04:45 RTL Danas
 05:30 Kraj programa

NEDJELJA
1.11.2015.

06:30 Klasika mundi: Vokalisti Lada pjevaju crkvene pučke napjeve južne Hrvatske "Križu sveti"
 07:30 Crna lista, serija
 08:15 Veličanstvena opsosija, američki film - Zlatna kinoteka 102'
 10:00 Sedam dana stvaranja, dokumentarni film
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva 58'
 15:05 Labirint
 15:40 Mir i dobro 18'
 16:00 Mirogoj - Svi sveti, prijenos mise

17:45 Maestro
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 6/45
 20:05 Most na kraju svijeta, hrvatski film
 22:05 Da sam ja netko, serija
 23:00 Nemoj nikome reći, serija
 23:35 Dnevnik 3
 23:58 Nedjeljom u dva
 00:56 Ekonomija & TD
 01:31 Veličanstvena opsosija, američki film - Zlatna kinoteka
 03:13 Društvena mreža - znanstveni četvrtak
 04:23 Sedam dana stvaranja, dokumentarni film
 05:23 Mir i dobro
 05:41 Rijeka: More
 06:11 Pozitivno

06:00 Juhuhu
 09:32 Večera u dvorcu, dokumentarna serija
 10:03 Detektiv Murdoch, serija
 10:52 Velečasni Brown, serija
 11:40 Recepti Mary Berry, dokumentarna serija (R)
 12:10 Alan i tajne vrtova, dokumentarna serija
 13:10 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
 14:15 Abelov teren, američki film
 16:00 Pjevaj moju pjesmu
 17:23 Poirot, serija
 19:07 Maksim i 2Cellos u Lisinskom, snimka koncerta
 20:10 Martovske ide, američki film
 21:55 Tajne ljudskog glasa, dokumentarni film
 22:40 Velečasni Brown, serija
 23:25 Kalifornikacija, serija
 23:55 Pa to je fantastično!, humoristična serija
 00:25 Mulci, serija
 00:55 Mulci, serija
 01:25 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:25 Mala sirena, animirana serija
 06:50 Lego Ninjago, animirana serija
 07:45 Zvezdani ratovi: Pobunjenici, animirana serija
 08:15 TV prodaja
 08:30 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
 09:00 TV prodaja
 09:15 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:35 TV prodaja

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

10.50 Gnomeo i Julija, igrani film, animirani
 12.25 Pazi, lopta!, igrani film, komedija
 14.10 Zvezdice, glazbeno-natjecateljski show (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16.40 Zvezdice, glazbeno-natjecateljski show (R)
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19.15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
 20.00 Big Brother XXL, show
 22.45 Big Brother, show uživo iz kuće
 23.15 Umri muški 2, igrani film, akcijski triler
 01.35 Big Brother XXL, show (R)
 04.15 Astro show, emisija uživo
 04.55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05.20 Kraj programa (R)

PONEDJELJAK 2.11.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:30 Gorski liječnik, serija
 10:20 Plodovi zemlje
 11:15 Treća dob 30'03
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:10 Jezik za svakoga
 15:20 Skica za portret
 15:30 Lijepom našom: Našice
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 19:00 Dnevnik 2
 20:02 Igre moći, serija
 20:50 BezVeze
 21:40 Otvoreno
 22:32 Dnevnik 3
 23:00 Glasovi straha: Bienvenido i prosjaci, dokumentarni film
 23:25 Hebridi: Otočje na rubu, dokumentarna serija
 00:25 Psihološki pristup, serija
 01:15 Twin Peaks, serija
 02:00 Kod doktora, talk-show
 02:40 Vita jela, zelen bor
 03:03 Život je lijep
 03:35 Skica za portret
 03:45 Njihova liga, američki film
 05:50 Dragocjeni biser, telenovela

05:55 Generalna špica
 06:00 Juhuhu
 10:00 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija
 10:45 Heartland, serija
 11:30 Čarolija, serija
 12:20 Sachiena kuhinja, dokumentarna serija
 12:45 Ubojstvo, napisala je - serija (R)
 13:30 Raketa, australsko-tajlandsko-laoski film
 15:05 Mijenjam dom, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:15 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:05 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 18:35 Magazin nogometne LP
 19:00 Magazin EL
 20:00 Divlja Aljaska, dokumentarna serija
 20:50 Vrijeme na Drugom
 21:00 TV Bingo Show
 21:45 Njihova liga, američki film
 23:51 Zakon i red: Odjel za žrtve, serija

00:36 Lovci na natprirodno, serija
 01:16 Raketa, australsko-tajlandsko-laoski film
 02:51 Noćni glazbeni program

05.25 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06.05 Virus attack, animirana serija
 06.25 Tenkai vitezovi, animirana serija
 06.50 Hitna služba, dramska serija (R)
 07.50 TV prodaja
 08.05 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 09.25 TV prodaja
 09.40 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 10.40 Hitna služba, dramska serija
 11.40 TV prodaja
 11.55 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 12.55 10 najmoćnijih odvjetnika Hrvatske, zabavna emisija (R)
 13.55 Big Brother XXL, show (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija

18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
 21.10 Big Brother, show
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.45 Big Brother - bez cenzure, show
 23.10 Big Brother, show uživo iz kuće
 23.25 Dr. House, dramska serija
 00.25 Kost, kriminalistička serija
 01.20 CSI, kriminalistička serija (R)
 02.10 Kost, kriminalistička serija (R)
 02.55 Astro show, emisija uživo
 03.55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04.40 CSI: NY, kriminalistička serija
 05.20 Kraj programa

UTORAK 3.11.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:30 Gorski liječnik, serija
 10:20 Hebridi: Otočje na rubu, dokumentarna serija
 11:20 Glas domovine
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:20 Igre moći, serija
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 20:02 Igre moći, serija
 20:50 Pogledi: Bijela kuća, dokumentarni film
 21:45 Otvoreno
 22:37 Dnevnik 3
 23:05 Glasovi straha: Neprijatelj neprijatelja moj je prijatelj, dokumentarni film
 23:30 Hebridi: Otočje na rubu, dokumentarna serija
 00:30 Psihološki pristup, serija
 01:25 Twin Peaks, serija
 02:10 Kod doktora, talk-show
 02:55 Vita jela, zelen bor
 03:18 Život je lijep
 03:50 Reprizni program
 04:10 Samo prijatelji, američki film

05:52 Dragocjeni biser, telenovela

05:55 Generalna špica
 10:00 Phil Spencer: Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija
 10:45 Heartland, serija
 11:30 Čarolija, serija
 12:20 Sachiena kuhinja, dokumentarna serija
 12:45 Ubojstvo, napisala je (12) - serija (R)
 13:30 Artic Blast, australsko-kanadski film
 15:00 Mijenjam dom, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Stipe u gostima, humoristična serija
 17:15 Kruške i jabuke, kuharski dvoboj
 18:05 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 18:35 Stadion - sportski magazin
 19:25 Bitange i princeze, humoristična serija
 20:05 Licem u lice, dokumentarna serija
 21:08 Samo prijatelji, američki film
 22:55 CSI: Las Vegas (15), serija
 23:40 Zakon i red: Odjel za žrtve

00:22 Lovci na natprirodno, serija
 01:02 Artic Blast, australsko-kanadski film
 02:32 Noćni glazbeni program

05.35 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06.15 Virus attack, animirana serija
 06.35 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07.00 Sve u šest, magazin (R)
 07.30 Pet na pet, kviz (R)
 08.30 TV prodaja
 08.45 Hitna služba, dramska serija (R)
 09.40 TV prodaja
 09.55 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 11.10 Četiri vjenčanja, lifestyle emisija
 12.10 TV prodaja
 12.25 Hitna služba, dramska serija
 13.25 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14.25 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija (R)

15.25 Big Brother, show (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Horvatovi, obiteljska humorna dramska serija
 21.10 Big Brother, show
 22.15 RTL Direkt, informativna emisija
 22.45 Big Brother - bez cenzure, show
 23.20 Big Brother, show uživo iz kuće
 23.25 Dr. House, dramska serija
 00.25 Kost, kriminalistička serija
 01.20 CSI, kriminalistička serija (R)
 02.10 Kost, kriminalistička serija (R)
 02.55 Astro show, emisija uživo
 03.55 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04.40 CSI: NY, kriminalistička serija
 05.20 Kraj programa

SRIJEDA 4.11.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Vita jela, zelen bor
 09:25 Gorski liječnik, serija
 10:15 Hebridi: Otočje na rubu, dokumentarna serija
 11:15 Eko zona
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Dragocjeni biser, telenovela
 13:10 Kod doktora, talk-show
 14:00 Društvena mreža
 15:25 Igre moći, serija
 16:10 Labirint
 16:50 Hrvatska uživo
 17:40 Život je lijep
 18:15 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:55 LOTO 7/39
 20:02 Igre moći, serija
 20:50 Samo kulturno, molim!
 22:27 Dnevnik 3
 22:55 Glasovi straha: Susjeda, dokumentarni film
 23:20 Hebridi: Otočje na rubu, dokumentarna serija
 00:20 Psihološki pristup, serija
 01:10 Twin Peaks, serija
 01:55 Kod doktora, talk-show
 02:35 Vita jela, zelen bor
 02:58 Život je lijep
 03:30 Reprizni program
 05:55 Dragocjeni biser, telenovela

05:55 Generalna špica
10:00 Phil Spencer: Tajni agent
za nekretnine,
dokumentarna serija
10:45 Heartland , serija
11:30 Čarolija , serija
12:20 Sachiena kuhinja,
dokumentarna serija
12:45 Ubojstvo, napisala je -
serija (R)

13:30 Bran Nue Dae, australski
film
15:00 Mijenjam dom,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Stipe u gostima ,
humoristična serija
17:10 Kruške i jabuke, kuharski
dvoboj
18:00 Off Houses and Ideas,
dokumentarna serija
18:25 National Icons,
dokumentarna serija
18:50 Countdown to Rio,
dokumentarna serija
19:20 Bitange i princeze ,
humoristična serija
20:00 Nogomet - LP, emisija
20:37 Nogomet, LP:
Olympiakos - Dinamo,
prijenos
22:35 Nogomet - LP, emisija i
sažeci
23:25 Zakon i red: Odjel za
žrtve, serija
00:10 Lovci na natprirodno ,
serija
00:50 Bran Nue Dae, australski
film

02:15 Noćni glazbeni program

05:35 RTL Danas, informativna
emisija (R)
06:15 Virus attack, animirana
serija
06:35 Tenkai vitezovi,
animirana serija
07:00 Sve u šest, magazin (R)
07:30 Pet na pet, kviz (R)
08:30 TV prodaja
08:45 Hitna službaserija (R)
09:40 TV prodaja
09:55 Mijenjam ženu,
dokumentarna sapunica
11:10 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
12:10 TV prodaja
12:25 Hitna služba, serija
13:25 Shopping kraljica, lifestyle
emisija(R)
14:25 Horvatovi, serija (R)
15:25 Big Brother, show (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Horvatovi, serija
21:10 Big Brother, show
22:15 RTL Direkt
22:45 Big Brother - bez cenzure,
show
23:20 Big Brother, show uživo
iz kuće
23:25 Dr. House, dramska serija
00:25 Kost, serija
01:20 CSI, serija (R)
02:10 Kost, serija (R)
02:55 Astro show, emisija uživo

03:55 RTL Danas, (R)
04:40 CSI: NY, serija
05:25 Kraj programa

**ČETVRTAK
5.11.2015.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Vita jela, zelen bor
09:25 Gorski liječnik , serija
10:15 Hebridi: Otočje na rubu,
dokumentarna serija
11:15 Markovčani, emisija
pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:20 Dragocjeni biser,
telenovela
13:10 Kod doktora , talk-show
14:00 Društvena mreža
15:20 Igre moći , serija
16:05 Samo kulturno, molim!
16:50 Hrvatska uživo
17:40 Život je lijep
18:15 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:02 Igre moći , serija
20:50 Vjetar u kosi,
dokumentarna serija
21:45 Otvoreno
22:37 Dnevnik 3
23:05 Glasovi straha: 60
četvrti samo za Molučane,
dokumentarni film
23:30 Hebridi: Otočje na rubu,
dokumentarna serija
00:30 Psihološki pristup , serija
01:20 Twin Peaks , serija

02:10 Kod doktora , talk-show
02:50 Vita jela, zelen bor
03:13 Život je lijep
03:45 Reprizni program
05:55 Dragocjeni biser,
telenovela

10:00 Phil Spencer: Tajni agent
za nekretnine,
dokumentarna serija
10:45 Heartland , serija
11:30 Čarolija , serija
12:20 Sachiena kuhinja,
dokumentarna serija
12:45 Ubojstvo, napisala je -
serija (R)
13:30 Moj pas Cinnamon,
američki film
15:00 Mijenjam dom,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 Stipe u gostima
17:10 Kruške i jabuke, kuharski
dvoboj
18:00 Off Houses and Ideas,
dokumentarna serija
18:30 Najveći trenuci sporta,
dokumentarna serija
18:55 Countdown to Rio,
dokumentarna serija
19:25 Bitange i princeze
20:02 Život na Arktičkom
krugu, dokumentarna serija
21:00 Nogomet, EL: Tottenham
- Anderlecht, prijenos
23:00 Nogomet, EL - sažeci
23:25 Zakon i red: Odjel za
žrtve, serija
00:10 Lovci na natprirodno ,
serija

00:50 Moj pas Cinnamon,
američki film
02:20 Noćni glazbeni program

05:35 RTL Danas, (R)
06:15 Virus attack
06:35 Tenkai vitezovi
07:00 Sve u šest, magazin (R)
07:30 Pet na pet, kviz (R)
08:30 TV prodaja
08:45 Hitna služba, serija (R)
09:40 TV prodaja
09:55 Mijenjam ženu,
dokumentarna sapunica
11:10 Četiri vjenčanja, lifestyle
emisija
12:10 TV prodaja
12:25 Hitna služba, serija
13:25 Shopping kraljica, (R)
14:25 Horvatovi, serija (R)
15:25 Big Brother, show (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Horvatovi, serija
21:10 Big Brother, show
22:15 RTL Direkt
22:45 Big Brother - bez cenzure
23:20 Big Brother, show uživo
iz kuće
23:25 Dr. House, dramska serija
00:25 Kost, serija
01:20 CSI, serija (R)
02:10 Kost, serija (R)
02:55 Astro show, emisija uživo
03:55 RTL Danas, (R)
04:40 CSI: NY, serija
05:25 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu
Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme
emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetolik* nedjeljom
od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u
21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića
emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od
18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro info vijesti*, koja se pri-
kazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna
termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija
Motrišta emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž
emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se
subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog
Boja Srbija • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija
- Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik
Govorimo hrvatski

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki
majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock
vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) •
Znanjem do zdravlja (srijedom) • *Razmišljanje dopu-
šteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom)
• *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz
kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za
moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti
dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvođanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

DR. MED. MARIJA MANDIĆ, AUTORICA KNJIGE *KUHARSKI DNEVNIK BEBE MARTE*

Liječničko i roditeljsko iskustvo primijenjeno u praksi

Prije dvije godine liječnica **Marija Mandić** je došla na ideju kako bi svoje stručno i roditeljsko iskustvo u prehrani beba mogla podijeliti sa svim zainteresiranim majkama. Počela je prve tekstove objavljivati na Facebooku i to je bio začetak lijepo priče o nastajanju knjige. Danas je pred nama 5. izdanje *Kuharskog dnevnika bebe Marte*, a njezinoj autorica zbilja moramo čestitati na velikom uspjehu i zamoliti da svoje impresije podijeli s našim čitateljstvom.

»Jako lijepo zvuči da smo stigli do 5. izdanja knjige *Kuharski dnevnik bebe Marte*, jer prosto je nevjerovatno kad se sjetim od čega smo krenuli i koliko je sve to bilo na amaterskoj osnovi«, ponosno kaže liječnica Marija Mandić na pomisao kako je njezina knjiga živi svoje peto izdanje, svakodnevno pronalazeći nove korisnike i konzumente.

ZASLUGA FACEBOOK-A

Zanimljivost vezana uz idejni nastanak ove vrijedne savjetodavne knjige ogleda se u njezinoj inicijaciji na popularnoj društvenoj mreži Facebook.

»Kada je došlo vrijeme za uvođenje čvrste hrane mojoj kćeri Marti, shvatila sam koliko imam iskustva i stručnog znanja u svezi prehrane beba. Svojevrсна inicijacija nastajanja knjige dogodila se 20. svibnja 2013. godine, kada je ona imala šest mjeseci i jednostavno sam poželjela s drugim majkama djece u tom starosnom uzrastu podijeliti sva iskustva i savjete. Osnovala sam grupu na Facebooku i počela stavljati svojevrčne dnevničke zapise

STOPOSTOTNA AUTENTIČNOST

»Sve što je u knjizi napisano je sprovedeno u praksi, od nabave namirnica do kuhanja u jednoj običnoj kuhinji gdje se mi kao obitelj svakodnevno hranimo, pa je tako sve to moguće realizirati u svim drugim kuhinjama bilo gdje i bilo kad...«, garantira autorica Marija.

svega što je beba Marta svakodnevno jela.

Nakon tri mjeseca počeli su stizati brojni komentari kako bi to sve zajedno moglo biti jedna dobra i vrlo korisna knjiga, pa sam tako na poticaj drugih, te svoje neposredne okoline, odlučila prihvatiti se ove zadaće i sav postojeći materijal pretvoriti u knjigu pod nazivom *Kuharski dnevnik bebe Marte*. Na vrlo određeni način upravo je Facebook najzaslužniji za nastanak ove knjige«, potvrđuje Marija.

NASTANAK KNJIGE

Mlada liječnica koja se trenutačno nalazi na doktorskoj specijalizaciji u Novom Sadu, nije imala većih problema uhvatiti se u koštac s uobličavanjem tekstova koji su bili predviđeni za objavljivanje u njezinom knjiškom prvijencu.

»Još od studentskih dana se bavim znanstvenim radom, pa mi je pisanje određenog stručnog teksta ili rada uz sve nužne pojedinosti koje ga čine vrlo blisko i zahvaljujući ovom znanstvenom liječničkom iskustvu nisam imala problema u pripremi materijala za prvo izdanje knjige. Smatram kako su svi ovi preduvjeti bili značajni za njezinu kvalitetu koja je u najboljoj mjeri kod stručnjaka i publike prepoznata nedavnim tiskanjem petog izdanja.«

USPOREDBA

Kako autorica danas uspoređuje prvo i najnovije peto izdanje *Kuharskog dnevnika bebe Marte*?

»Na određeni način sve je drugačije, iako je suština knjige ista jer su dnevnički zapisi i preporuke identični kao u prvom izdanju. U biti ozbiljnije promjene dolaze već od 3. izdanja kada sam na inzistiranje brojnih mama dopunila još tri mjeseca (do godine dana bebe, jer su se prve dva izdanja bazirala na razdoblje do bebinih devet mjeseci op.a), te dopunjeni savjeti i komentari, za što je opet velika pomoć bila u Facebook komunikaciji s mamama i njihovim upitima. Konkretno, najnovije izdanje knjige sadrži i mnogo odgovora na pitanja koje sam dobivala od zainteresiranih majki, te savjeta i pojašnjavanja određenih nepoznanica

u svezi njihove bebe. Praktično knjiga na ovaj način i dalje živi, i razvija se.«

GLOBALNI UTJECAJ

Najbolja potvrda činjenice kako se ova vrijedna knjiga živi, razvija se i širi ogleda se u njezinom već svojevršnom globalnom utjecaju spoznaje kako je svoje čitatelje i praktične konzumente dosada pronašla u čak 26 zemalja.

»Na tu činjenicu smo moja obitelj i ja izuzetno ponosni, jer je nedavno jedna naša knjiga otišla u Oman, na Arabijski poluotok i sada na našem popisu imamo već 26 zemalja Europe i svijeta (Kanada, Australija, Singapur...) gdje se čita. Nevjerovatno je koliko se dobar glas o ovoj knjizi daleko proširio, i da se mamice koje su tisućama kilometara daleko javljaju kako prehranu svoje bebe baziraju prema uputama navedenim u *Kuharskom dnevniku bebe Marte*. Za mene kao autoricu, te moga supruga i djecu koja su bili uz mene tijekom nastajanja svih dosad objavljenih izdanja i bez kojih ona ni ne bi bila moguća, to je zbilja veliko priznanje i potvrda kako smo napravili jednu lijepu i vrijednu knjigu koja je na korist brojnim mamama širom svijeta«, skromno je zaključila na koncu dr. med. Marija Mandić.

Dražen Prčić

JASMINA BENKE, UPOSLENICA VRTIČA NAŠA RADOST – ŠUMICE U SUBOTICI

Povratak poljoprivredi

Današnja sugovornica **Jasmina Benke** po struci je poljoprivredna tehničarka, a tek je stjecajem okolnosti, kaže, na vanjskom radnom mjestu u *Našoj radosti* – Šumicama.

Bila je uposlena u *Agrokombinatu* u Subotici, kao skladištarka. Priču o

Agrokombinatu mnogi znaju – došlo je do stečaja i tvrtka je propala. A Jasmina je, kao i mnogi drugi, vjerovala da će tamo uspjeti dočekati mirovinu, no vremena su se promijenila i sad je tu u vrtiću gdje se dobro snašla. Posao koji trenutačno radi, tvrdi, mnogi bi zavoljeli, jer su djeca uvijek oko nje, po cijeli su dan živahna,

uvijek se nešto zbiva.

»Znate, nekada vrijeme, nekada ljudi utječu na naše neraspoloženje, ali u prisustvu djece, njihovih priča, nestašluka, raspoloženje se popravi. Radim četiri godine u PU *Naša radost*, ni previše dugo, a ni premalo i zadovoljna sam«, kaže Jasmina.

Jasmina je društveno angažirana, članica je Demokratskog saveza vojvođanskih Hrvata na Bikovu, u drugom mandatu je vijećnica u DSHV-a, te članica Foruma žena te stranke i članica Povjerenstva za izdavanje državnog zemljišta u zakup.

Poljoprivredu voli neizmjereno i dodaje da joj se polagano vraća. Vjeruje kako će mnogi vremenom zaključiti kako nam je poljoprivreda budućnost na ovim prostorima.

»Da bi se bavio poljoprivredom čovjek treba i zemlju voljeti.

Nekada sam živjela na salašu na Bikovu s mamom **Janjom**, tatom **Šimom** i bratom **Remijom**. Nema ljepšeg djetinjstva – velika avlija, prostranstvo oko salaša. Sada također živim na Bikovu, ali u urbanoj sredini, u obiteljskoj kući s bratom, snahom **Katicom** i mlađom kćeri **Ivanom**, a starija kći **Marina** udana je ovdje na Bikovu te se često posjećujemo.« Kad god ima vremena boravi u vrtu među biljkama. Kakva bi to kuća na Bikovu bila kad u njoj ne bi bilo pasa i mačaka – tako i Adrijana ima mazu pulina kojeg zovu Čupko i dvije mace. Osim njega tu je i bratovljev belgijski ovčar.

Na pitanje uhvati li se kuhače, kaže kako je to samo vikendom, te da je glavni meni paprikaš, obvezno. Voli našu bačku kuhinju i po koji kolačić nedjeljom.

Branka Dulić

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

Jasmina je predložila da probamo čokoladni biskvit, baš onakav kako ga ona priprema:

ČOKOLADNI BISKVIT

400 g brašna; 150 g mljevenih oraha; 100 g sjeckane čokolade; 4 kom jaja; 3 žlice šećera; 1 prašak za pecivo; 1 margarin ili maslac

Sve zamijesiti i razviti smjesu 1 cm debljine. *Modlom* praviti krugove, staviti u tepsiju i peći oko 20 min. na 200 stupnjeva Celzija, a potom poslužiti.

Ispravak

U prošleme smo broju u rubrici Tu oko nas pisali o **Jasmini Horvat**. Pogriješili smo ime, radi se o **Adrijani Horvat**, učiteljici u Osnovnoj školi *Ivan Milutinović* u Subotici, koja živi u Gornjem Tavankutu. Ispričavamo se Adrijani Horvat i čitateljima.

Uredništvo

Too optika

BLUEGlide

JESENSKA -50% PROMOCIJA

od 1.10.2015. do 30.11.2015.

Subotica
024 551 045

POGLED S TRIBINA

Hajduci

Zahvaljujući pobjedi *Rijeke* u derbiju protiv *Dinama* (2:1), nogometaši Hajduka su poslije dvije godine vodeća momčad hrvatskog nogometnog prvenstva. Dvije godine su gledali *Dinamo* u leđa (tijekom prvenstvene utrke u kojoj je na koncu *Dinamo* uvijek bio ispred), a ovoga tjedna je deseterostruki uzastopni prvak u biloj sjeni. Čak nije ni drugi, nego treći.

E, to se ne događa baš tako često u natjecanju 1. HNL. Iako to ne znači mnogo, još ima mnogo prvenstvenih kola i bit će zasigurno još mnogo tabelarnih pretumbacija, ipak je svoje-

vrstan kuriozitet i vrijedan medijskog zapisa. Hajduci iz Splita pravi su hit aktualnog prvenstva, a njihov strateg **Damir Burić** zasigurno je prvo trenersko ime hrvatskog nogometa. Od mlade momčadi stvorio je neosvojivu tvrđavu (vratar **Kalinić** je kapitulirao tek nakon 776 minuta), pa je trenutačni plasman bile čete logična posljedica njegovog kvalitetnog rada na duže staze. Ah, da. Šjor Burić je sviju trenersku karijeru pekao u Njemačkoj, pa je germansku upornost spojio s dalmatinskim dišpetom. I eto rezultata. Isprva u Europi (podsjetimo *Hajduk* je stigao do posljednje runde kvalifikacija za Ligu Europe), a potom i na domaćim travnjacima.

Igranje na dva kolosjeka (Nacionalni kup je tek u početnoj fazi kada prvoligaši igraju s nižerazrednim protivnicima), ostavlja dubok trag na, po igračkom kadru i financijskom potencijalu, najjačoj hrvatskoj momčadi. Liga prvaka je krupan zalogaj koji guši i mnogo jače momčadi nego što je *Dinamo*, te ne čudi sve češće posrtanje u domaćem prvenstvu. Istina ovo je tek prvi poraz modrih nakon više od pedeset ligaških susreta, no negativnoj bodovnoj bilanci treba pridodati i šest neodlučenih susreta. Odigrano je tek četrnaest kola i ne sumnjamo kako će momčad *Zorana Mamića* uskoro dati svoj prepoznatljivi gas, jer pogled s trećeg ili drugog mjesta nije im nikako drag.

Zato idućeg tjedna *Dinamovci* trebaju zagrati hajdučki u Pireju i zaskočiti *Olympiacos* na njihovom bunjištu.

Žele li europsko proljeće, morat će...

D. P.

NOGOMET

Hajduk na vrhu

Pobjedom protiv *Lokomotive* (2:1) nogometaši *Hajduka* su iskoristili kiks *Dinama* protiv *Rijeke* (1:2) i zasjele na prvo mjesto 1. HNL. Ostali rezultati 14. kola: Inter – Istra 1961 3:0, Osijek – Slaven 1:1, Zagreb – Split 1:2

Tablica 1. HNL: Hajduk 29, Rijeka 28, Dinamo 27, Split 22, Inter 19, Istra 1961 17, Slaven, Lokomotiva 14, Osijek 10, Zagreb 4

Zadar bolji od Cedevite

Gostujućom pobjedom protiv *Cedevite* (88:81) *Zadar* je slavio u hrvatskom derbiju 7. kola regionalne košarkaške lige. *Cibona* je na gostovanju u Skoplju poražena minimalnim rezultatom (68:69). Na tablici ABA lige *Cedevita* zauzima peto mjesto s 11 bodova, *Zadar* je skočio na osmo mjesto s 10 bodova, dok je *Cibona* trinaesta sa svega 9 bodova.

TENIS

Čilić obranio Moskvu

Repriznom pobjedom protiv Španjolca **Bautiste Aguta** (6:4, 6:4) u finalnom susretu ATP turnira u Moskvi, najbolji hrvatski tenisač **Marin Čilić** je stigao do 14. naslova u profesionalnoj tenisačkoj karijeri. S novim naslovom Čilić je na svjetskoj ranking ljestvici napredovao za jedno mjesto i sada zauzima 13. poziciju.

RUKOMET

Neočekivani poraz PPD Zagreba

Malo tko je mogao vjerovati kako se hrvatski prvak PPD Zagreb iz Istanbula neće vratiti s novim bodovima u Ligi prvaka, ali posljednjeplasirani *Beşiktaş* načinio je pravo iznenađenje i slavio pobjedu 32:30. Poslije susreta trener *Vujović* podnio je ostavku, ali ona nije prihvaćena.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, skrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.

Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čašure s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjaviceevce, čaršavi, muške čašure i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prieko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 50.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebnici radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 7. 11. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

CROART Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:
Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:
Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Zvonko Sarić, Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR
Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:
Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:
Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:
Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:
Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:
Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:
Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

TAMBURAŠKA SCENA

TO HKPD *Matija Gubec* Ruma

Tamburaški orkestar Hrvatskog prosvjetnog društva *Matija Gubec* iz Rume, u svom punom sastavu broji 32 člana. Zahvaljući upravo ovom orkestru, Ruma je postala festivalski grad, jer je društvo *Matija Gubec* jedno od osnivača Festivala muzičkih društava Vojvodine. Tamburaški orkestar je sudjelovao na svim dosadašnjim festivalima i do

sada osvojio 12 zlatnih, 6 srebrnih i 3 brončane plakete. Tamburaški orkestar je također jedan od osnivača Jugoslavenske tamburaške skladbe glazbe u Osijeku. Danas je to Festival Hrvatske tamburaške skladbe na kome je nositelj dve srebrne i dve brončane plakete. U svojoj dugoj povijesti, orkestar je imao bezbroj nastupa širom zemlje i inozemstva. Sudjelovao je na brojnim smotrama, a zadnjih godina značajni nastupi su bili u koncertnoj dvorani *Lisinski* u Zagrebu, 2002. godine na manifestaciji *Srijem Hrvatskoj*, zatim cjelovečernji program u dvorani *Siget*, kao i cjelovečernji koncert u Zaprešiću i Vukovaru. Velikoj koncertnoj aktivnosti orkestra, svakako doprinosi i nastup na *Vinkovačkim jesenima* i raznim susretima srodnih društava. Svake godine Veliki tamburaški orkestar HKPD *Matija Gubec*, održi svoj godišnji koncert u velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi, a 2005. godine održan je koncert *100 Rumskih tamburaša* kada je na pozornici bilo upravo 100 tamburaša. Orkestar je u ljeto 2005. godine snimio svoj CD, s 21 kompozicijom **Josipa Jurce**, dirigenta tog ansambla. Promocija ovog albuma održana je 19. studenoga 2005. godine u prepunoj dvorani Kulturnog centra u Rumi. Osim mnogobrojnih članova velikog tamburaškog orkestra, njegovi stalni članovi su **Dušan Stupar**, **Marija Benčić**, **Bogdan Dejanović** i **Katarina Atanacković**. Rade i sviraju s jednim osnovnim ciljem, a to je prije svega okupljanje i edukacija članstva, a naročito mladih, da uz umjetnost, glazbu, igru i obrazovanje, obogate svoj život i pozitivno utječu na okruženje i životni prostor kome pripadaju.

S. D.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Potvrđivanje...

Piše: Branko Ivković

Faljinis čeljadi moja, jevo ja već nikako da dospijem pa da vam ispričam kako sam se provo niki dan, možem vam kast da nije dobro, a kako mi se čini ni neće bit bolje. Ta napala me ova nevolja božem prosti od zemlje, nikako da istribim

zubaču na jednoj njivi. Cile nedilje sam vilama išo i vadio po njivi, a čini mi se da je nastrvljeno još više. Kaže mi Joso da je to zato što sam litos kad je tribalo samo trčo po selu ko smlaćen i politiziro, misto da sam se staro soto malo sirotinje. Hm... moždar je Joso i u pravu, ta još moj dida je divanijo kad se kogod trpa u čega di mu nije misto »kud ćeš gedžo med debele svinje«. Baš je bijo u pravu, sad kad skontam uvik sam se osiće i ja kugod trinajsto prase na tim kojikaki skupštinama, a to je ono malo gedžavo što nema sisu, eto ja priznam, al više me cigurno neće odnet andrak ni u jednu stranku pa taman da bili kruz dilidu. Periša se smije kugod vrag, sve mu suze krenile na te njegove male škiljave oči pa veli kroz smi: »Pa šta oćeš, isko si poso, pa jesul ti lipo gazde ponudile da dva miseca spremaš nužnike, nemoj sad kast da se nisu starali o tebi, dosta si viđen važan tim svitu, hahaha«. Sveca mu njegovog, dobro je on to skonto – mislim se ja u sebi, ta baš je u pravu, ja se tog nisam ni sitijo, još su se i rasrdili što neću pa mi kazli da sam neozbiljan čeljadi moja. Kad su se dobro ismijali na moj račun, ja se doduše nisam smijo, pita me Joso opet: »Šta je bilo na posljednjoj skupštini, divani se da je bila izborna, koliko je bilo nji za koje si mogo glasat?« Nisam tijo ni izdivanit, ta šta ću divanit kad nije niko drugi ni bijo, samo se za jedno čeljade moglo glasat, a to pedig nije ni glasanje, to je potvrđivanje. Da sam njim to izdivanijo samo bi se još više smijali, ne daj Bože mož kojim doć rđavo od tolikog smija, a ne možem njim ni protivričit kad je tako bilo. Kugod posli rata ode kod nas kad je bijo odbor, u odboru bać Felu pridsidnik, a članovi njegova braća, Tome božem prosti nije baš bijo treću noć dočuvan, pa kad štogod metnedu na glasanje on skoči i razdere se da se čuje na kraj šora: »Slažem se sa strička Felom!« ostala braća podignedu ruke i gotova odluka. Zato se, divanijo mi dida kad sam bijo mali, kod nas u selu nije zvao socijalizam neg »kurpecijalizam«. Al svaka vlast pada, pa tako i njeva pala, ničija nije do ujutru gorila... Neg čeljadi da mi manemo taj divan, ja svakako oću, neg jestel vi posijali? Av onog njim njevog, kad ovi već mislidu otpuštit kajase malo, stalno su na zategi, mitrađ je opet fajn poskupijo »zbog troškova proijzvodnje«, a tek sime da ne divanim. Kandar ga nisu tako dobro platili litos neg vrlo malo više neg obično žito, sad ćedu opet ovi napunit buđelar do vrva, a nama paorima će ostat Paje Rage račun ko i uvik. Ajd idem ispratit ovu dvojicu na njeve salaše pa idem ručat, danas njim kazna, kad su me tako lipo ismijali nema rakiye ni fićok. Ajd zbogom iz Ivković šora.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Svit baš zaludijo

Prvač na televizije počeli prikazivat nikake, te niki veliki brat, te parovi, te farma i kako se već ne zovu, al kojegod puce pritisne, svudam isto. Vamo se svađu, tamo tuču, sve žencke navučene da jim se što više toga vidi, a bome, malo malo, pa ji bešteluju i kako radu no što se u njegovu selu oduvik radilo po mraku. Istina, zno je kadgod koji bečar i tuđu odvest u kubu jel kamaru, al se to nikada ni obnarodovalo. A vi ko da se otečavu di će bit više toga sramockoga, pa se sad to već ofanj zauftalo. I bome, svit se baš zaludijo zotim. Gledu i splečkaru, pa otoga ni ne vidu ništa drugo. Bri-ga jim više ako je štogoda poskupilo, ako ji naj brundati ope malo izvaro, ako... ma, njega više niko ništa ni ne sluša, ni ne pita, otkako je ti farmi. Može nam svima radit šta oće i lagat koliko oće, samo nek nas pušća na miru. Ako ti ko dojde u kuću, već i u muškumu i u ženckomu divanu oma – jesi vidijo kako je vaj vu u velikomu bratu, jesi vidijo kako je naj nu u farme. Jedino niko da se siti šta se oduvik u farme držalo. Kum Tuna, ka on i njegova dojdju, više se ne zna ništa drugo ni divanit. On se oma naslađiva sonim što su radili ispod dunje. Veli, skoro jim se sve vidlo. »No, kume, kako samo voljite to i gledat, kako se ne bojite da neće nait dica?« pita bać Ivina. »Ta šta se imamo bojat, neće jim otoga bit ništa. Da vidiš samo kako se znadu i divanit, bolje neg mi, ko tu šta i komu radi. Ta ne znu tako ni no što uču u škole«, fali kum Tuna unučad. »Bome, kume i triba da znadu. Šta ve moje, ka jim spomeneš farmu jel tako štogod, oma ne znu ni be ni mu. Kažu to ne gledu, nemu vrimenta, a ni volje. Starija se zna-de divanit samo o posla i o njeznoga derana, mlađa samo o škole i o trukovanja i cigranja. Ko da će jim to kadgoda u životu tribat. Vada vidiš da danas u životu najbolje prolazi naj ko najbolje znade sve vo što divanite da imade u tima vašima farmama«, podbada po malo bać Iva. Kum Tuna to ni ni opazijo, pa ji i dalje fali. »Eno, najstariji se po cilomu tilu iscrto, ko naj niki Kristijan, a bome, ka se skine na fiskulture, svi gledu samo u njega. Eto, vidiš kakoj to poučno, prija ni ni išo na fiskulturu. A najmlađa već sad farba svaki nokat drugom farbom. I nos i obrve izbušila, pa pometala nikake karikice. Eto, jedva imade dvanajst godina, a ka se subotom lipo navuče, pa suknja do guzova, pa izajde u selo, izgleda ko da je je dvajst i kaže da najviše nji gledu u nju«, zadivanijo se kum Tuna, a njegova ga samo miri ispod oka i malo, malo, pa laktom u rebra. »Znadem kume, vidi-jo sam je prvač tako lipo navučenu. Uranijo i ošo ko pekara, malo pri pet. Ka sam došo bliže, vidim ona i par druga iz razreda sidu na jendeku i jidu friškoga bureka, a jedna o nji malo dalje, sagnita i ko da ... a, bolje da ne divanim, možda cure malo popile. Vada znaš kaki smo i mi bili u mladosti«, veli bać Iva i odmane rukom.

Piše: Ivan Andrašić

30. listopada 2015.

MISLI POZNATIH

- **Boccaccio:** Ljubav je kao plamen koji ubrzo ugasne kad se pre-stane povećavati.
- **Da Vinci:** Samo veliki ljudi mogu uistinu voljeti.
- **Neruda:** Ljubav tako kratka, a zaborav tako beskrajan.

KVIZ

Matija Evetović

Koje godine i gdje se rodio hrvatski znanstvenik i književnik Matija Evetović?

Gdje se školovao?

Kada je doktorirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu?

Koje je dužnosti obnašao u Subotici?

Kako se zove njegovo kapitalno književno djelo?

U kojim je sve tiskovinama aktivno surađivao?

Kada i gdje je umro Matija Evetović?

Umrro je 2. srpnja 1972. godine u Subotici.
Književnom severu, klasu naših ravnih, subotičkim novinama i Danici.
Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata.
Ravnatelj Muške Gimnazije, pročelnik Gradskog muzeja.
1923. godine.
U Subotici, Travniku i Zagrebu.
Rodio se 24. veljače 1894. godine u Aljmašu.

FOTO KUTAK

Cvrčak na dlanu!

VICEVI

Dođe Perica doma i hvali se ocu:

- Danas dobio 5!
- Iz čega sine? – obradova se otac
- 4 iz tjelesnog i 1 iz matematike

Pita sin oca:

- Kakva je razlika između besplatno i džabe?
- Vidi sine, za tebe je škola besplatna, ali džabe.

NOGOMET

Preokret za pobjedu

SUBOTICA – Dva puta su gosti iz Temerina vodili, ali je na koncu *Bačka 1901* uspjela izboriti pobjedu protiv *Sloge* (3:2) i s 19 osvojenih bodova stigli do četvrtog mjesta na tablici Srpske lige skupina Vojvodina. U 12. kolu crveno bijeli u subotu 31. listopada gostuju kod *Cementa* u Beočinu.

Vrijedni bodovi

TAVANKUT – U lokalnom derbiju protiv *Bačke* iz Pačira domaćin *Tavankut* je izborio minimalnu pobjedu (2:1) s kojom je stigao do sedmog mjesta Bačke lige. Slijedi gostovanje kod *Radničkog* u Somboru, u subotu 31. listopada.

Čiro ipak ne dolazi

SUBOTICA – Bombastična najava mogućeg dolaska legendarnog hrvatskog trenera **Miroslava Blaževića** na klupu *Spartaka* koja je danima bila tema dnevnog tiska, ipak je za sada ostala samo hit vijest bez realnog pokrića. No, s **Čirom** se nikad ne zna, pa možda i stvarno dođe u Suboticu.

Mreža začarana za Sončane

ALEKSA ŠANTIĆ – Nogometaši *Dinama* iz Sonte, iako su jedva okupili dvanaestoricu igrača za teško gostovanje kod viceprvaka *Aleksa Šantića* iz istoimenog mjesta, u devetom kolu ML Sombor – Apatin – Kula – Odžaci pružili su dostojan otpor favoriziranim domaćinima. Po sunčanom vremenu, idealnom za igru, domaćini su u 19. minuti došli u prednost od 1:0 i s tim rezultatom se otišlo na

odmor. Početkom drugog poluvremena neiskusni arbitri **Petar Vračar** i **Andrea Hernaus** prekinuli su najozbiljniji napad *Dinama* zbog nepostojećeg zaleđa, što su kasnije i sami priznali, a domaćini takav poklon kažnjavaju povećanjem prednosti u 52. minuti. Do kraja utakmice obje ekipe su naizmjenice napadale, stvarale prigode, od kojih su jednu realizirali domaćini u 78. minuti. Tako je jedna prelijepa utakmica završena po igri previsokim porazom *Dinama* od 3:0.

I. A.

Dunav poplavio Kupusinu

KUPUSINA – Nogometaši *Dunava* iz Bačkog Monoštora u 9. kolu ML Sombor – Apatin – Kula – Odžaci iznenadili su ekipu *Partizana*

u Kupusini. Iako su na ovo teško gostovanje otputovali sa svega 11 igrača, Monoštorci su od prve minute zaigrali ofenzivno i stvorili nekoliko vrlo izglednih prilika. Dvije je realizirao **Željko Balaz**, u 15. i 33. minuti. Domaćini su tek u finišu utakmice uspjeli postići pogodak, pa su uz rezultat 1:2 bodovi ubilježeni Monoštorcima.

RUKOMET

Katastrofalno izdanje Sončana

SONTA – U 7. kolu TRLS skupina Bačka, u Sonti je gostovala vrlo borbena, ali korektna ekipa *Dalmatinca* iz Riđice. Igrači RK *Sonta*, individualno znatno jači nego u prošlom prvenstvu, u do sada odigranom dijelu prvenstva nisu ispunili očekivanja. U napadu se igra nerezonski, pojedincima je bitnije koliko su postigli pogodaka nego kako igra ekipa, a obrana je šuplja i primila je daleko najviše pogodaka u ligi. Na taj način izgubljena je i ova utakmica rezultatim 34:48. Od 34 pogotka ekipe RK *Sonta*, 28 su postigla svega trojica igrača: **Divjak** 13, **Kozlovački** 8 i **Apatinac** 7, a preostale **Fabijanov** 4, te **Mandić** i **Krtinić** po 1.

Novi poraz na domaćem parketu

SONTA – U 5. kolu TRLS, skupina Srijem – Južna Bačka mlade rukometašice ŽRK *Sonta* dočekale su ekipu *Hajduka* iz Beške. Uz sav trud i borbenost, Sončanke su i ovoga puta pokazale zabrinjavajuću neefikasnost, osobito najiskusnije, osim **Jovane Tančik**, strijelca 7 pogodaka. Na koncu utakmice semafor je pokazivao rezultat 12:22.

I. A.

ŠAH

Memorijalni turnir

LEMEŠ – Šahovski klub *Lemeš* bio je domaćinom trećeg memorijskog turnira *Aladžić - Miličević* u nedjelju, 25. listopada, i to prvi puta u svojim prostorijama koje im je na raspolaganje tijekom tekuće godine ustupila *Narodna apoteka* iz Sombora. Šesnaest prijavljenih sudionika igralo je sedam brzopoteznih kola od po 10 minuta, a pokraj šest igrača domaćina sudjelovali su članovi šahovskih klubova iz Alekse Šantića i Sombora. Kao prvoplasirani, pokalom i medaljom nagrađen, izdvojio se **Aleksandar Iduški** s osvojenih 5,5 poena, zatim s istim rezultatom na drugom mestu slijedi medaljom nagrađeni **Robert Travica**. Treće mjesto zauzeo je medaljom okićeni **Božidar Stojanovski** s 4,5 poena.

Ž. Z.

GORAN VUJKOVIĆ, DRŽAVNI PRVAK U STRELIČARSTVU

Najvažnija je velika želja

Za dobar rezultat potrebno je mnogo treniranja i što više ispaljenih strijela

Na nedavno održanom državnom prvenstvu u strelčarstvu Subotičanin **Goran Vujković** osvojio je šampionski naslov u disciplini 3D na improviziranim životinjskim metama. Godinama ovaj strelčar oštrog oka i precizne ruke bilježi vrijedne rezultate, a kroz ovaj razgovor evo i našeg malog doprinosa populariziranju ovog olimpijskog sporta

»Strelčarstvom sam se počeo baviti 2004. godine, i to posve slučajno temeljem informacije koju sam dobio od jednog poznanika, člana strelčarskog kluba. Uzeo sam luk u ruke, bez ikakvog predznanja, i odapeo par strijela, svidjelo mi se i evo već desetak godina sam se aktivno bavim strelčarstvom«, skromno je pojasnio aktualni državni prvak u strelčarstvu Goran Vujković iz subotičkog kluba *Artemis*.

STRELIČARSTVO

Kada se spomene strelčarstvo prva pomisao je, normalno na luk i strijelu, no malo tko će ovu sportsku disciplinu shvatiti ozbiljnije, iako je u pitanju olimpijski sport s tradicijom još iz 1900. godine u Parizu koji ima brojne poklonike diljem svijeta. Što je najvažnije u ovom sportu pitamo državnog šampiona?

»Najvažnija je želja, jer bez volje i želje nema ni napornog treniranja što je u ovom sportu itekako važno. Potom novac, jer je u pitanju relativno skupa sportska disciplina i za veoma prosječnu opremu za početak treba izdvojiti najmanje 500 eura. No, ukoliko netko voli strelčarstvo i spreman je odreći se nekih drugih stvari u korist ovoga sporta ni to nije nedostižno. Oprema se kupuje u specijaliziranim prodavaonicama, nama najbliže su u

Szegedu (Mađarska) i Beogradu, ali se većina stvari danas nabavlja putem interneta.«

IMPRESIVNI REZULTATI

Goran se ne natječe u olimpijskoj kategoriji (72 strelice), nego je njegova disciplina 3D strelčarstvo na improviziranim životinjskim metama i u ovoj kategoriji je postao državni prvak na nedavno održanom prvenstvu Srbije u Petrovaradinu.

»Na državnom prvenstvu sam ostvario zapaženi rezultat osvajanjem 211 poena na 24 metna polja što je bliže 90 posto zabilježenog učinka, što je u ovoj disciplini rezultat među deset na svijetu. Također, ove godine imam još jedan svjetski rezultat kada sam na 24 mete gađao s dvije strijele i zabilježio 393 poena što je među devedeset najboljih ovogodišnjih svjetskih rezultata. Nažalost ova strelčarska disciplina nije olimpijska, ali zato postoje svjetska i europska prvenstva, te brojna otvorena natjecanja za sve koji se žele okušati u njoj. Istina, počeo sam kao *instiktivac* (olimpijska disciplina) i svojevrmeno sam 2007. godine na SP u Sopronu (Mađarska) osvojio 16. mjesto, a imao sam zapažen rezultat na EA kupu u Bjelovaru gdje sam na 20 metnih polja imao 173 osvojenih poena. Inače norma za ulazak u reprezentaciju zemalja u našem okruženju (Srbija, Hrvatska, Mađarska) je na 28 metnih polja pogođenih 237

poena i ona se mora tri puta ponoviti. No ukoliko netko uspije zabilježiti rezultat od 242 poena ima izravan plasman na europsko i svjetsko prvenstvo«, stručno nam je pojasnio Goran.

TRENING

Kako se strelčarstvo može trenirati u Subotici i koliko je potrebno trenirati za postizanje dobrog rezultata?

»Trenutačno treniramo u holu gradske dvorane sportova u Subotici, no u pitanju je dosta uzak prostor koja nije baš najadekvatniji, ali drugoga nemamo. Za jedna ozbiljniji rezultat minimalno se mora trenirati barem 3 puta po 2 sata tjedno i na jednom treningu bi se trebalo odapeti najmanje 100 strijela. Primjerice profesionalni strelčari dnevno ispale minimum 400 strijela, što je ozbiljna razlika.«

PLANOVI

Ukoliko sve bude kako je zamislio, a financijska konstrukcija bude uspješno realizirana, Goran Vujković bi se sljedeće ili za dvije godine mogao okušati na jednom velikom svjetskom strelčarskom natjecanju.

»Velika mi je želja nastupiti na apsolutnom svjetskom prvenstvu u dvorani na 18 metara u Las Vegasu na kome praktično svi koji imaju novaca mogu nastupiti i natjecati se u konkurenciji 2500 strelčara. Uspjeh na ovom natjecanju garantira profesionalne ugovore, a potrebno je ući među najboljih šesnaest kako bi skrenuo pozornost na svoj talent i vještinu odapinjanja strijela«, na koncu je poželio Goran Vujković, državni prvak u apsolutnoj kategoriji 3D strelčarstva.

Dražen Prčić

VIJEK STRIJELE

Jedna strijela u optimalnim uvjetima izdrži najviše dvije do maksimum tri sezone, jer vremenom gubi svoju elastičnost, dobiva udarce, ima krivulje...

TEKIJE 1716. - 2016.

Što god vam rekne, učinite! (Iv 2,5)

RIMOKATOLIČKI
KALENDAR
 BISKUPIJSKOG SVETIŠTA
 GOSPE TEKISKE
 ZA 2016. GODINU

